

Plagiarism Checking Report

Created on 2025-09-03 10:51:07 at 10:51 AM

Submission Information

ID	Submission Date	Submitted By	Organization	Filename	Status	Similarity Index
4423910	Sep 3, 2025 at 10:29 AM	boonmee.kaew@mcu.ac.th	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	รายงานฉบับสมบูรณ์พระแสงไม้ล้านนา ศิริศึก.pdf	Completed	3.36 %

Match Overview

No.	Title	Author(s)	Source	Similarity Index
1	The Procedure of Creating the Buddha Image Board (Phra Phaeng) Based on Lanna Buddhist Arts	พลอยท่า, ฤๅษีเทพขาว	วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา	0.39 %
2	History of Buddha's incarnations in Jinakalamali.	Apisakmontree, Sirisak	วารสารวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	0.38 %
3	A Study of Votive Tablets in Wooden Frame in Lampang Province	มันตรง, ยุทธภูมิ	วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ	0.11 %
4	พระเจ้ามหานามะ	วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี	Wikipedia	0.11 %
5	การศึกษาแนวคิดเรื่องอธิษฐานบารมีในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท,A Study of the Concept of the Perfection on Self-Determination in Theravada Buddhist Scripture	สุภาพร พรหมเลื่อน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	0.11 %
6	แนวคิดมหาปรีสลักขณะ พระพุทธปฏิมา ศิลปะไทลื้อ เมืองน่าน	ศุภานุมาด, จลลองเดช	วารสารวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	0.09 %
7	The Belief of Five Buddhas in the National Library of Paris's Version of Tribhum	แสงเงิน, ภัครพล	มนุษยสังคมสาร (มสส.) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	0.08 %
8	การศึกษาความสัมพันธ์ของพุทธประวัติในมหาปทานสูตรกับ คัมภีร์อรรถกถา	พระมหานันทวัฒน์ เขมธมโม (ฉัตรประพันธ์)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	0.07 %
9		พระอริย์ กนุดจारी (คงประกอบ)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	0.07 %
10	THE BELIEFS OF YANTA IN LANNA THROUGH BUDDHIST PERSPECTIVE	สุวณณรุโป (รูปทอง), พระพิษณุพล	วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์	0.07 %

[illegible]

บรรณานุกรม๑๖ประวัติผู้วิจัย๑๓๓๓คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อการใช้ชื่อย่อ
คำศัพท์อักษรย่อชื่อต้นศัพท์ในวิทยานิพนธ์นี้ใช้อ้างอิงจากศัพท์พระไตรปิฎกทั้งภาษา
บาลีและภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและฉบับมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ
พุทธศักราช๒๕๓๕ดังต่อไปนี้พระวินัยปิฎกวิมพาไทยวินัยปิฎกมหารีกังคภาษาไทย
วิมบาลวินัยปิฎกมหาคคปาลิภาษาบาลีวิมไทยวินัยปิฎกมหาวรรคภาษาไทยพระสุต
ตันตปิฎกไทยใหญ่สุดตันตปิฎกขินิกายมหาวรรคภาษาไทยมนไทยสุดตันตปิฎก
มขณินิกายมขณินิกายมณีนิกายภาษาไทยสสไทยสุดตันตปิฎกสยัตตนิคายสคค
วรรคภาษาไทยสนธิบาลีสตตันตปิฎกสยัตตนิคายนิกายมหาคคปาลิภาษาบาลีสขไทยสุด
ตันตปิฎกสยัตตนิคายขันธวรรคภาษาไทยสมบาลีสตตันตปิฎกสยัตตนิคายมหาว
รรคปาลิภาษาบาลีสองเอกไทยสุดตันตปิฎกเอกกนิบาตภาษาไทยองคไทยสุดตัน
ตปิฎกอังคตตนิคายตักกนิบาตภาษาไทยองคตตไทยสุดตันตปิฎกอังคตตนิคายสค
ตกนิบาตภาษาไทยองคอุรุธไทยสุดตันตปิฎกอุรุธกนิบาตภาษาไทยขรไทยสุดตัน
ตปิฎกขทกนิกายขมบทภาษาไทยขอุปไทยสุดตันตปิฎกขทกนิกายอปทาน
ภาษาไทยอนุพชรธรรมปิฎกอภิธรรมไทยอภิธรรมปิฎกธรรมสังคณิภาษาไทยอภิ
ไทยอภิธรรมปิฎกทั้งคภาษาไทยอภิธยาไทยอภิธรรมปิฎกธาตุกภาษาไทยอภิ
ไทยอภิธรรมปิฎกคคณินิกาย

วัฒนธรรมล้านนาส่วนที่ 2 การสร้างสรรค์ศิลปกรรมพระพุทธปฏิมาร่วมสมัยโดยนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยส่วนที่ 1 มาเป็นแรงบันดาลใจและแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานรวมไปถึงการบันทึกรวบรวมข้อมูลการค้นคว้าทดลองตลอดกระบวนการสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบตั้งขึ้นการสร้างสรรคงานศิลปกรรมในครั้งนี้เน้นเป็นการใช้ความรู้จากการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างสรรค์และสืบทอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาที่สืบทอดไปสู่การพัฒนาพระพุทธปฏิมาร่วมสมัยต่อไป 13 วารสารวิจัยศิลปปีที่ 8 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2560 ผลการวิจัยการศึกษาชาติการสร้างพระพุทธรูปเกสรดอกไม้อัตติลปะพม่าในล้านนาจากบริบทที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดรูปแบบและกรรมวิธีการสร้างตลอดจนการศึกษาตีความหมายแนวคิดเชิงสัญลักษณ์จากพระพุทธรูปเกสรดอกไม้อัตติลปะพม่าโดยมีเนื้อหาแบ่งออกเป็นหัวข้อต่างดังนี้ แนวคิดการสร้างพระพุทธรูปเกสรดอกไม้อัตติลปะพม่าในล้านนาผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดการสร้างพระพุทธรูปเกสรดอกไม้อัตติลปะพม่าในล้านนาด้วยวิธีการเก็บข้อมูลภาคเอกสารจากพระไตรปิฎกอรรถกถาและหนังสือเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ พบว่าแนวคิดเชิงสัญลักษณ์อันเป็นหลักการสำคัญที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับหลักธรรมในพุทธศาสนาและคติความเชื่อในการสร้างพระพุทธรูปของชาวพุทธ 3 แนวคิดได้แก่ 1 แนวคิดมหาปรีตัสสัณณะ 32 ประการแนวคิดมหาปรีตัสสัณณะ 32 ประการเป็นคติความเชื่อที่ได้รับการสืบทอดมาจากตำราของพราหมณ์คณาจารย์หลายสำนักซึ่งมีมาก่อนสมัยพุทธกาลเนื่องมหาปรีตัสสัณณะกล่าวถึงบุคคลผู้ประกอบด้วยลักษณะของมหาบุรุษอันเป็นคติของบุคคลเพียง 2 ประเภทคือพระเจ้าจักรพรรดิราชผู้ทรงธรรมประเสริฐและพระสงฆ์ผู้มีมโนสำนึกพุทธเจ้าผู้สิ้นอาสวะก็เลืกลักประการหนึ่งรุ่งโรจน์ธรรมรุ่งเรือง 2553 37 14

อยู่ด้วยสันโดษเป็นวิเวกเอกกะเมื่อจำเป็นด้วยสัมภาระหรือเมื่อจวนเวลาแห่งธรรมทูตเทศาเป็นถึงจะเข้ามาในเมืองเพื่อโปรดและมิชฌาตสักร์ครั้งหนึ่งมีจำนวนมากเช่นเดียวกับพระพุทธเจ้าอย่างไรก็ตามต่อมาในคัมภีร์ในโรปฐนโรนรรถกถาของอังคตตณิกายพระพุทธโฆสะได้กล่าวถึงพระพุทธเจ้าเพิ่มขึ้นมามีอีกประเภทคือฉลวจจุฑาพุทธเจ้าหมายถึงพระอรหันตสาวกสตุตพุทธเจ้าคือผู้เป็นพหูสูตได้ศึกษาพระพุทธพจน์มากสำหรับพระแวงไม้ที่ประดับ

พระป้างเอกพุทธเจ้า(๐)เป็นพระพุทธเจ้าประภทหนึ่งที่ได้รับสัพพัญญูแล้วได้ประกาศพระพุทธศาสนาที่เรียกดังนี้เพราะเมื่อได้ญาณสัมปยุตต์เป็นที่ยุติแห่งการปฏิบัติแล้วให้เกิดอุปาทานเป็นที่ยึดมั่นเกี่ยวด้วยการสันตสิกขและกรรมที่กระทำอย่างอื่นในทำเป็นเครื่องอุทธรณ์ให้บังเกิดอุปาทานไปสูภคกรรมเช่นนั้นพระป้างเอกพุทธเจ้าจึงมิได้ชวนชวรายที่จะแสดงธรรมและปฏิสังขณตนอันที่จะได้พ้นจากสันโดษและวิเวกซึ่งเป็นที่ยอมรับแล้วแต่ที่ยังคือยืนต้อยด้วยสันโดษเป็นวิเวกเอกกะด้วยเป็นสำคัญเฉพาะเพียงแต่สัพพัญญูจึงมิกล้าชวนชวรายจึงประจําอยู่แต่ในป่านานาเมื่อต้องจำเป็นด้วยสภาวะหรือเมื่อจวนเวลาแห่งธรรมเทศจำเป็นถึงจะเข้ามาในเมืองเพื่อโปรดและนิเทศาตลคคั้งหนึ่งพระป้างเอกพุทธเจ้าได้บำเพ็ญบารมี 2 อสงไขยแสนกัปและตรัสรู้อริยสัจ 4 ด้วยพระองค์เองเช่นเดียวกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ละเสด็จมาตรัสรู้ในคราวที่โลกว่างเว้นศาสนาพุทธและมาตรัสรู้ได้หลายพระองค์ในสมัยเดียวกันแต่พระป้างเอกพุทธเจ้านั้นมิได้ทรงประกาศพระศาสนาเกิดสาวกพุทธบริษัทเหมือนอย่างพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในปรมาตลคคั้งอภคคั้งสุดตนิบาตอธิบายว่าการบรรลุธรรมของพระป้างเอกพุทธเจ้าเปรียบเสมือนรศบคั้งชวที่พหรนป่าได้ล้มนในเมืองจะนั้นจึงไม่อาจสอนให้บุคคลอื่นรู้ตามตนได้(คือสอนได้แต่ไม่อาจให้รู้ตามได้)ไม่ก่อดั้งหรือสถาปนาในรปสภานันศาสนาแต่เน้นอนวิโมทนาแก่ผู้ถวายทานให้และละอุปติชคคั้งเฉพาะในช่วงระหว่างพุทธันดรกล่าวคือในช่วงเวลาเมื่อโลกว่างจากพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วย

อรหันต์กลับมาสัมผัสพุทธเจ้าพระนามว่าโกณฑนยะ ๕ พระผู้มีพระภาคอรหันต์กลับมาสัมผัส
พุทธเจ้าพระนามว่ากัสสปะ ได้เสด็จอุบัติขึ้นในโลกบัดนี้เราผู้เป็นอรหันต์กลับมาสัมผัส
พุทธเจ้าก็ได้อุบัติขึ้นมาในโลกในภัทรกัปนี้เช่นกัน ๔๒ ทิมาไทย ๑๐๑๙-๔๓ ที่ปา
ไทย ๑๑๒๗๗๒๒๒๑๔๓ ทิมาไทย ๑๐๑๒

มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่าโกนาคมะได้มีครั้งเดียวมีจำนวนภิกษุสามหมื่นรูป พระสาวกซึ่งได้ประชุมกันครั้งเดียวนั้นล้วนเป็นพระขีณาสพทั้งสิ้นมีภิกษุชื่อว่าโสถกะเป็นอัครอุปัฏฐากมีพราหมณ์ชื่อว่ายัญญุทัตตะเป็นพระชนกพราหมณ์ชื่อว่าอุตตราเป็นพระชนนีบังเกิดเกล้ามีพระราชาพระนามว่าโสกะได้มีแล้วโดยสมัยนั้นแลพระนครชื่อว่าโสวตได้เป็นราชธานีของพระเจ้าโสกะปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม ธันวาคม 2560 87 วารสารวิชาการโรงเรียนนายเรือด้านสังคมศาสตร์มนุษยศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ 6 พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามกัสสปะเป็นกัสสปโคตรได้เสด็จอุบัติขึ้นในโลกในภัททกัปนี้ได้เป็นพราหมณ์โดยพระชาติทรงอุปบัติในพราหมณ์สกุลมีพระชนมายุประมาณ 20,000 ปีตรัสรู้ที่ควงไม้ไทรโดยมีพระตัสสะและพระภราทราจะเป็นคู่พระอัครสาวกซึ่งเป็นผู้ค้นแจ้งรู้การประสมกันแห่งพระสาวกของพระองค์ได้มีครั้งเดียวมีจำนวน

ต่อเนื่องเรื่องของพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์เล่าไว้ในรูปแบบเดียวกันทั้งหมดได้แก่ปีที่เสด็จอุบัติประชาติพระโคตรปรมาณพระชนมายุสถานที่ตรัสรู้พระอัครสาวกการประพมาจตรงคันนิมิตแสดงโอวาทปาติโมกข์พระอภิวุทธากพระบิดาพระมารดาและเมืองที่ประสูติมีลักษณะเช่นเดียวกับเนื้อหาในคัมภีร์พุทธวงศ์ที่แสดงเรื่องราวของพระพุทธเจ้า๘พระองค์ส่วนในเรื่องพิสดารของประวัติพระวิปัสสิพุทธเจ้าเริ่มตั้งแต่ประสูติไปจนกระทั่งแสดงโอวาทปาติโมกข์โดยตอนประสูติประกอบด้วยเรื่องกฏธรรมาของพระโพธิสัตว์๑๖ประการและลักษณะมหามรุษ

แต่ในเมื่อเราได้เห็นผลประจักษ์ด้วยตนเองว่าเป็นอย่างไรเพียงแต่ฟังตักกามาจึงเสด็จมาหาภิษกะเหล่านั้นตรัสถามว่าสนทนาเรื่องอะไรอยู่เมื่อภิษกะเหล่านั้นกราบทูลให้ทรงทราบตรัสถามว่าอยากฟังไหมจะแสดงให้ฟังเมื่อภิษกะเหล่านั้นทูลรับจึงตรัสเล่าพระประวัติของพระพุทธเจ้าในอดีต๓พระองค์และของพระองค์รวมเป็น๗พระองค์ได้แก่พระพุทธวิปัสสีพุทธเจ้าตถสัพพีพุทธเจ้าตถสัพพีพุทธเจ้า๕พระกาสณัฏพุทธเจ้า๕พระโกนาคมนพุทธเจ้า๕พระกัสสปพุทธเจ้า๕พระโคตมพุทธเจ้าเรื่องทีตรัสเล่ามีรูปแบบอย่างเดียวกันทั้ง๗พระองค์เกี่ยวกับ๑ปีที่เสด็จอุบัติขึ้น๒พระชาติ๓พระโคตร๔ประมาณพระชนมายุ๕สถานที่ตรัสรู้๖คู่พระอัครสาวก๗การประชุมพระสาวกที่เรียกว่าว่าตรงคณินี๘บาตและทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์๙พระอภิวรรค๑๐พระพุทธรูป๑๑พระพุทธรูป๑๒เมืองที่ประสูติเมื่อตรัสเล่าจบจึงเสด็จเข้าพระวิหารภิษกะเหล่านั้นนั่งสนทนากันต่อไปว่านาคัสตรัยจริงทีพระผู้มีพระภาคทรงทราบพระประวัติเหล่านี้อย่างชัดเจนแล้วตั้งประเด็นสงสัยขึ้นว่าทรงทราบเรื่องเหล่านี้ด้วยพระองค์เองหรือว่ามีเทวดากราบทูลให้ทรงทราบเนื้อหาตอนที๒พระประวัติของพระพุทธเจ้าจึงมีเหตุการณ์ขณะประสูติเสด็จออกผนวชตรัสรู้ทรงประกาศพระศาสนาและทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ซึ่งเป็นตอนสุดท้ายจากนั้นตรัสเล่าถึงคำกราบทูลของพวกเทวดาและพรหมขึ้นต่างๆซึ่งเป็นเหตุให้ทรงทราบพระประวัติของพระพุทธเจ้าทั้งหลายในอดีตมีพระพุทธเจ้าเป็นต้นเหตุการณ์ตอนประสูติมีเรื่องควรศึกษาเรื่องคือเรื่องกฎธรรมดาของพระพุทธโอสถี๑๖ประการและเรื่องลักษณะมหาบุรุษ๓๒ประการซึ่งพระพุทธเจ้าทูลพระองค์ทรงมีเหมือนกันเหตุการณ์ตอนเสด็จออกผนวชมีเรื่องเทวทูต๔โดยพิสดารและมีผลเสด็จออกผนวชมีมหาชนออกบวชตามเสด็จถึง๘๔๐๐๐คนแต่เมืองทรงปฏิบัติสมณธรรมเพื่อให้บรรลุผลทีทรงหวังพระองค์ทรงหลีกเลี่ยงไปจากคณะนักบวชที

๓๒ประการตอนเสด็จออกบวชมีเรื่องเทวทูต๔และเมื่อเสด็จออกบวชมีมหาชนออกบวชตามเสด็จถึง๘๔๐๐๐คนแต่เมื่อจะทรงปฏิบัติเพื่อให้บรรลุพระองค์ทรงหลักออกไปจากคณะนักบวชนั้นในตอนตรัสรู้ได้อธิบายเรื่องลำดับการพิจารณาของสังขารตามหลักปฏิจลสมุปบาทโดยเริ่มจากขรามรณะที่เป็นอารมณ์ปัจจุบันในตอนประกาศพระศาสนาสงฆ์กลุ่มแรกมี๒รูปที่เป็นคู่อัศรสาวกสงฆ์กลุ่มที่๒มีจำนวน๘๔๐๐๐รูปคณะที่๓มีจำนวน๘๔๐๐๐รูปทรงให้ออกไปประกาศ

เนื้อหาตอนที่๒พระประวัติของพระวิปัสสิพุทธเจ้ามีเหตุการณ์ขณะประสูติเสด็จออกผนวชตรัสรู้ทรงประกาศพระศาสนาและทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ซึ่งเป็นตอนสุดท้ายจากนั้นตรัสเล่าถึงคำกราบทูลของพวกเทวดาและพรหมชั้นต่างๆซึ่งเป็นเหตุให้ทรงทราบพระประวัติของพระพุทธเจ้าทั้งหลายในอดีตมีพระวิปัสสิพุทธเจ้าเป็นต้นเหตุการณ์ตอนประสูติมีเรื่องครุฑรักษาเรื่องคือเรื่องกฎธรรมดาของพระพุทธอิสต์ว่าจะประการและเรื่องลักษณะมหาบุรุษ๓๒ประการซึ่งพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ทรงมีเหมือนกันเหตุการณ์ตอนเสด็จออกผนวชมีเรื่องเทวทูต๔โดยพิสดารและเมื่อเสด็จออกผนวชมีมหาชนออกบวชตามเสด็จถึง๘๔๐๐๐คนแต่เมื่อทรงปฏิบัติสมณธรรมเพื่อให้บรรลุผลที่ทรงหวังพระองค์ทรงหลักออกไปจากคณะนักบวชที่บวชตามเสด็จเหล่านั้นเหตุการณ์ตอนตรัสรู้เรื่องที่นำสนใจมากได้แก่ลำดับการพิจารณาสภาพของสังขารตามหลักปฏิจลสมุปบาทของพระวิปัสสิพุทธเจ้าที่ทรงเริ่มพิจารณาจากขรามรณะซึ่งเป็นปัจจุบันธรรมคือสภาวะที่ปรากฏในปัจจุบันโยงไปหาสาเหตุว่าเมื่ออะไรมีขรามรณะจึงมีเพราะอะไรเป็นปัจจัยขรามรณะจึงมีครั้นทรงพิจารณาเรื่องนี้โดยแยบคายจึงทรงรู้แจ้งด้วยพระปัญญาว่าเมื่อชาติมีขรามรณะจึงมีเพราะชาติเป็นปัจจัยขรามรณะจึงมี๑๖ทรงพิจารณาอย่างนี้เรื่อยไปจนถึงนามรูปกับวิญญานว่าเมื่ออะไรมีนามรูปจึงมีเพราะอะไรเป็นปัจจัยนามรูปจึงมีครั้นทรงพิจารณาเรื่องนี้โดยแยบคายจึงทรงรู้แจ้งด้วยพระปัญญาว่าเมื่อวิญญานมีนามรูปจึงมีเพราะวิญญานเป็นปัจจัยนามรูปจึงมีจากนั้นทรงมีพระดำริว่าเมื่ออะไรมีวิญญานจึงมีเพราะอะไรเป็นปัจจัย

ขอมอนต์มีการกล่าวคำนัสการและสรรเสริญพระพุทธเจ้า๗พระองค์ตั้งว่าขอนอบน้อมแด่พระวิปัสสิพุทธเจ้า๑ผู้มีพระจักขุมีพระสิริขอนอบน้อมแด่พระสิขิพุทธเจ้า๒ผู้ทรงอนุเคราะห์แก่สัตว์ทั่วหน้าขอนอบน้อมแด่พระเวสสพุทธเจ้า๓ผู้ทรงชำระกิเลสมีความเพียรขอนอบน้อมแด่พระกุกสันธพุทธเจ้า๔ผู้ทรงย้ายมารและเสนามารขอนอบน้อมแด่พระโกนาคมนพุทธเจ้า๕ผู้มีบาปอันลอยแล้วอยู่จบพรหมจรรย์ขอนอบน้อมแด่พระกัสส

โดยมีได้สดับมอไทย 13 735 353 ตัวอย่างที่ 1 พบถ้อยคำอุปลักขณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งสกปรกหรือสิ่งปนเปื้อนคือสุทธินหมายถึงละอองฝุ่นราชบัณฑิตยสถาน 2556 และตัวอย่างที่ 2 พบถ้อยคำอุปลักขณ์แสดงวิธีการจัดการกิเลสคือเผาหมายถึงทำให้ร้อนให้สุกหรือให้ไหม้เป็นต้นด้วยไฟราชบัณฑิตยสถาน 2556 ตัวอย่างนี้ยังสะท้อนโนทัศน์ให้เห็นว่ากิเลสคือขยะหรือสิ่งปฏิกูลต่างอีกด้วยตัวอย่างที่ 2 เทนุขผู้มีบาปหนาแปดเปื้อนด้วยราคาทากิเลสเกินเหตุเราไม่พูดถึงคนนั้นแต่เราควรจะกล่าวจะท่านบาปประมาณเท่าปลายขนทรายย่อมปรากฏประจักษ์เท่าก่อนเมฆในอากาศแก่บุรุษผู้ไม่มีกิเลสดังว่าเป็นผู้มักแสวงหาไตรสิกขาอันสะอาดเป็นนิจาสสไทย 15 798 257 ตัวอย่างที่ 2 พบถ้อยคำอุปลักขณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเจือปนหรือความสกปรกคือระคนหมายถึงปนหรือผสมให้เข้ากันคละกันเป็นกลุ่มเป็นพวกราชบัณฑิตยสถาน 2556 ตัวอย่างที่ 4 คือเจือหมายถึงผสมราชบัณฑิตยสถาน 2556 และตัวอย่างที่ 5 คือแปดเปื้อนหมายถึงเปื้อนมีสิ่งสกปรกน่ารังเกียจหรือไม่ต้องการติดอยู่ราชบัณฑิตยสถาน 2556 ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นการเน้นย้ำให้เห็นว่ากิเลสคือสิ่งที่น่ารังเกียจทำให้เกิดความสกปรกขึ้นภายในจิตใจตัวอย่างที่ 3 ขอนอบน้อมแด่พระวิปัสสิพุทธเจ้าผู้มีพระจักขุมีพระสิริขอนอบน้อมแด่พระสิขิพุทธเจ้าผู้ทรงอนุเคราะห์แก่สัตว์ทั่วหน้าขอนอบน้อมแด่พระเวสสพุทธเจ้าผู้ทรงชำระกิเลสมีความเพียรขอนอบน้อมแด่พระกุกสันธพุทธเจ้า

๕พระโกณฑัญญพุทธเจ้า๖พระมิงคลพุทธเจ้า๗พระสมณพุทธเจ้า๘พระเวรุตพุทธเจ้า๙พระโสภิตพุทธเจ้า๑๐พระอโนมทัสสีพุทธเจ้า๑๑พระปทุมพุทธเจ้า๑๒พระนารทพุทธเจ้า๑๓พระปทุมุตตรพุทธเจ้า๑๔พระสุเมธพุทธเจ้า๑๕พระสุชาติพุทธเจ้า๑๖พระปิยทัสสีพุทธเจ้า๑๗พระอัครทัสสีพุทธเจ้า๑๘พระธรรมทัสสีพุทธเจ้า๑๙พระสิทธัตถพุทธเจ้า๒๐พระติสสพุทธเจ้า๘บุพพไทย๓๓

เมธังกรพุทธเจ้าพระสรณักรพุทธเจ้าพระที่บึงกรพุทธเจ้าพระโกณฑัญญพุทธเจ้าพระมิงคลพุทธเจ้าพระสมณพุทธเจ้าพระเวรุตพุทธเจ้าพระโสภิตพุทธเจ้าพระอโนมทัสสีพุทธเจ้าพระปทุมพุทธเจ้าพระนารทพุทธเจ้าพระปทุมุตตรพุทธเจ้าพระสุเมธพุทธเจ้าพระสุชาติพุทธเจ้าพระปิยทัสสีพุทธเจ้าพระอัครทัสสีพุทธเจ้าพระธรรมทัสสีพุทธเจ้าพระสิทธัตถพุทธเจ้าพระติสสพุทธเจ้าพระปัสสพุทธเจ้าพระวิปัสสิพุทธเจ้าพระสิขิพุทธเจ้าพระเวสสพุทธเจ้า 12 | วารสารวิชาการอยุธยาศึกษา | ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2567 พระกุกสันธพุทธเจ้าพระโกนาคมนพุทธเจ้าพระกัสสปพุทธเจ้าพระโคตมพุทธเจ้า(พระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน)ซึ่ง 28 พระองค์นี้ 3 พระองค์แรกคือพระตถะแห่งกรพุทธเจ้าพระเมธังกรพุทธเจ้าและพระสรณักรพุทธเจ้าไม่ได้พยากรณ์แก่พระโคตมพุทธเจ้าสมัยยังเป็นพระโพธิสัตว์แต่เพียงจะได้รับการพยากรณ์ว่าจะเป็นพระพุทธเจ้าครั้งแรกจากพระที่บึงกรพุทธเจ้าจึงนับพระที่บึงกรเป็นพระองค์ที่ 1 ในพุทธวงศ์(พระโคตมพุทธเจ้าในอดีตได้ปรารถนาจะเป็นพระพุทธเจ้าเป็นครั้งแรกเมื่อ 20 อสงไขยกับอีกหนึ่งแสนกัปที่แล้วโดยในครั้งนั้นพระองค์เห็นพระอรุณอยู่ในป่าแล้วศรัทธาถวายผ้าเกาต์ที่พระองค์ตรัสเล่าไว้เองในพุทธบาทานชื่อบุพพกรรมปิไลติ(มหาจุฬาลงกรณ์

๑๔๒๑พระปัสสพทุธเจ้า๒๒พระวิปัสสิพทุธเจ้า๓พระสิขิพทุธเจ้า๔พระเวสสุพทุธเจ้า๕พระภักสันธพทุธเจ้า๖พระโกนาคมนพทุธเจ้า๗พระกัสสปพทุธเจ้า๘พระโคตมะพทุธเจ้าและเหตุที่พทุธวงศ์เริ่มนับพระพทุธเจ้าที่ปึงกรเป็นลำดับแรกเพราะเป็นผู้พยากรณ์พระโพธิสัตว์องค์แรกและครั้งแรกของการกระทำพทุธทำนายว่าภายหน้าพระโพธิสัตว์จะได้ตรัสรู้เป็นพระโคตมะพทุธเจ้าขอเปรียบเทียบระหว่างพระพทุธเจ้า๕พระองค์ในเรื่อง

กล่าวถึงการบำเพ็ญมารมขของพระโพธิสัตว์ในศาสนาของอดีตพทุธเจ้าตั้งแต่อดีตเป็นพระสุเมธดาบสที่ได้รับพทุธพยากรณ์จากอดีตพระพทุธเจ้ารวมจำนวนพระพทุธเจ้า๒๕พระองค์๙ชื่อคัมภีร์ชินจรีตหมายถึงพระจริยาวัตรแห่งพระผู้พิชิตคือพระพทุธเจ้าประกอบด้วยพระคาถา๔๗๒คาถามีการใช้ฉันทลักษณ์แบบต่างๆในการรนาอาทิวสันตติลกันที่อินทริเขียรฉันทและอุเปนทริเขียรฉันทเป็นต้นโดยรูปแบบการประพันธ์และชื่อเรื่องคล้ายคลึงเรื่องพทุธจรีตของพระอัศวโฆษรายนามพระพทุธเจ้า๕พระองค์ในชินจรีตเป็นเช่นเดียวกับที่ปรากฏใน

อินทรรลใจให้ตั้งปณิธานเป็นพระพทุธเจ้าเป็นต้นการอธิบายอดีตพทุธเจ้า๓๑พระองค์นี้ยังปรากฏในโสดดถกัมหานิทานซึ่งมีการสันนิษฐานว่าพระจุฬพทุธโฆษรนาในราวพทุธศตวรรษที่๑๙๒๐ในคณะอภยคีรีวิหารฝ่ายมหายานของลังกาแพร่หลายในล้านนาสุโขทัยล้านช้างและอยุธยาหลักฐานเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทยที่พบว่ามีกรอ้างคัมภีร์โสดดถกัมหานิทานคือเดฎมิภถาหรือไตรฎมิพระร่วงซึ่งพระเจ้าลิไททรงนิพนธ์เมื่อพศ๑๘๘๘นอกจากนี้ในจารึกหลักที่๒ของสุโขทัย

ที่ได้ล่วงไปแล้วมีจำนวนมากกว่าเม็ดทรายในมหาสมุทรทั้งสี่พระพทุธเจ้าตรัสว่าเรื่องพทุธวิสัยเป็นอนิจนโดยคือเป็นสิ่งที่ไมอาจเข้าใจได้ด้วยตรรกะสามัญของปฤชนในพทุธวงศ์หมวดพทุธปถิณณกถ์ซึ่งว่าด้วยเรื่องเบ็ดเตล็ดเกี่ยวกับพระพทุธเจ้ากล่าวถึงพระพทุธเจ้าไว้ 28 พระองค์โดยเป็นพระพทุธเจ้าก่อนพทุธวงศ์ 3 พระองค์และในพทุธวงศ์ 25 พระองค์รวมเป็น 28 พระองค์ดังนี้พระคณังกรพทุธเจ้าพระเมธังกรพทุธเจ้าพระสรณังกรพทุธเจ้าพระที่ปึงกรพทุธเจ้าพระโกณทัณญพทุธเจ้าพระมังคละพทุธเจ้าพระสมนพทุธเจ้าพระเรวตพทุธเจ้าพระโสภิตพทุธเจ้าพระอนิมทัสสิพทุธเจ้าพระปทุมพทุธเจ้าพระนารทพทุธเจ้าพระปทุมุตตรพทุธเจ้าพระสุเมธพทุธเจ้าพระสุชาตพทุธเจ้าพระปิยทัสสิพทุธเจ้าพระอัคคทัสสิพทุธเจ้าพระธรรมทัสสิพทุธเจ้าพระสิทธัตถพทุธเจ้าพระติสสพทุธเจ้าพระปัสสพทุธเจ้าพระวิปัสสิพทุธเจ้าพระสิขิพทุธเจ้าพระเวสสุพทุธเจ้า 12 | วารสารวิชาการอยุธยาศึกษา | ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม--ธันวาคม 2567 พระภักสันธพทุธเจ้าพระโกนาคมนพทุธเจ้าพระกัสสปพทุธเจ้าพระโคตมะพทุธเจ้า(พระพทุธเจ้าองค์ปัจจุบัน)ซึ่ง 28 พระองค์นี้ 3 พระองค์แรกคือพระคณังกรพทุธเจ้าพระเมธังกรพทุธเจ้าและพระสรณังกรพทุธเจ้าไม่ได้พยากรณ์แก่พระโคตมะพทุธเจ้าสมัยยังเป็นพระโพธิสัตว์แต่เพิ่งจะได้รับพยากรณ์ว่าจะเป็นพระพทุธเจ้าครั้งแรกจากพระที่ปึงกรพทุธเจ้าจึงนับพระที่ปึงกรเป็นพระองค์ที่ 1 ในพทุธวงศ์(พระโคตมะพทุธเจ้าในอดีตได้ปรารภนว่าจะเป็นพระพทุธเจ้าเป็นครั้งแรกเมื่อ 20

ชินจรีตเป็นวรรณกรรมร้อยกรองภาษาบาลีบรรยายพทุธประวัติของสมเด็จพระสัมมาสัมพทุธเจ้าโดยความหมายของชินจรีตคือพระจริยาวัตรแห่งพระผู้พิชิตวรรณกรรมเรื่องนี้ประกอบด้วยพระคาถา 472 คาถา(บ้างก็ 473 คาถา)มีการใช้ฉันทลักษณ์แบบต่างๆในการรนาอาทิวสันตติลกันที่อินทริเขียรฉันทและอุเปนทริเขียรฉันทเป็นอาทิผู้รนาผลงานชิ้นนี้คือพระวันรัตน์เมธังกรผู้รนาคัมภีร์ปิยคเสธิถและมีชื่อเสียงอยู่ในสมัยรัชกาลพระเจ้าอู่ทองพะพาที่ 1 (ค.ศ. 1277 - 1288)นอกจากนี้ชื่อของท่านผู้รนายังปรากฏอยู่ในคัมภีร์ลัทธัมสังคหะและในคัมภีร์คันทรวงสะพระวันรัตน์เมธังกรยังเป็นเจ้าคณะพระอารามวิชัยพาหุบริเวณเชิงสถาปนาขึ้นในสมัยพระเจ้าวิชัยพาหุที่ 2 ทั้งนี้ชินจรีตมีรูปแบบการประพันธ์และชื่อเรื่องที่คล้ายคลึงกับงานร้อยกรองพทุธประวัติในภาษาสันสกฤตคือเรื่องพทุธจรีตของพระอัศวโฆษซึ่งรนาขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 2 นักวิชาการแสดงความเห็นว่าคัมภีร์พทุธประวัติของฝ่ายนิกายเถรวาทในยุคหลังอาจได้รับอิทธิพลจากมหากาพย์พทุธจรีตตั้งเช่นคัมภีร์ชินจรีตซึ่งมีลลาการประพันธ์คล้ายคลึงกัน

อุตหนนุให้บรรลุลัมโพธิญาณเมื่อนัยหมายถึงประวัติของพระพทุธเจ้านั้นเองคัมภีร์อีกเล่มหนึ่งที่ปรากฏวงศ์พระพทุธเจ้าเช่นเดียวกับชินกาลมาลีปกรณ์และสัมภาริบาทคือโสดดถกัมหานิทาน Cul Phuth Khos 1983 แต่งขึ้นในคณะอภยคีรีวิหารฝ่ายมหายานของลังกาทั้งนี้หลักฐานเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทยที่พบว่ามีกรอ้างคัมภีร์โสดดถกัมหานิทานคือเดฎมิภถาหรือไตรฎมิพระร่วงซึ่งพระเจ้าลิไททรงนิพนธ์เมื่อพศ 1888 นอกจากนี้ในจารึกหลักที่ 2 ของสุโขทัยพศ 18841904 และจารึกหลักที่ 6 พศ 1904 ก็มีการกล่าวถึงคัมภีร์โสดดถกัมหานิทานเช่นกันส่วนในล้านนาพคัมภีร์โสฬดกัโสดดถกัมหานิทานฉบับวัดแสนฝางจารไว้เมื่อพศ 2381 ตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวดังนั้นคัมภีร์โสดดถกัมหานิทานต้องแต่งขึ้นก่อนพศ 1888 ที่มีการอ้างในเดฎมิภถาอาจเป็นช่วงต้นพทุธศตวรรษที่ 19 เป็นเวลาอย่างช้าที่สุดหรืออาจแต่งก่อนหน้านั้นก็ได้ด้วยเหตุนี้คัมภีร์สัมภาริบาทที่มีเรื่องราววงศ์พระพทุธเจ้าเหมือนกับคัมภีร์โสดดถกัมหานิทานนั้นก็น่าจะแต่งขึ้นภายหลังในราวปลายพทุธศตวรรษที่ 19 ซึ่งในสมัยดังกล่าวมีการแต่งคัมภีร์ที่มีเนื้อหาเลียนแบบคัมภีร์ลังกาอีกหลายเล่มเช่นปัญญาสาขดพศ 18001950 หันตราดิธานพศ 18541868 และสารสังคหะพศ 18421858 เป็นต้นจึงเป็นไปได้ว่าคัมภีร์โสดดถกัมหานิทานแต่งขึ้นที่ลังกาในต้นพทุธศตวรรษที่ 19 เป็นอย่างช้าก่อนแพร่เข้ามาในสุโขทัยได้เป็นต้นแบบให้มีการแต่งสัมภาริบาทในล้านนาราวปลายพทุธศตวรรษที่ 19 และคงส่งอิทธิพลให้คัมภีร์ชินกาลมาลีปกรณ์ในพทุธศตวรรษที่ 21 ที่เสนอเรื่องราวของวงศ์พระพทุธเจ้า

บทศตยอชินกาลมาลีปกรณ์เป็นคัมภีร์ที่เล่าเรื่องพุทธประวัติเรียงกันไปตามลำดับกาลเวลาแต่งโดยพระรัตนปัญญาในพุทธศตวรรษที่ 21 ใช้กลวิธีการแต่งแบบร้อยแก้วสลับร้อยกรองมีจุดประสงค์เพื่ออธิบายความเป็นไปของวงศ์พระพุทธเจ้าโคดมตามลำดับทั้งได้แสดงความเชื่อมโยงวงศ์กษัตริย์ล้านนาเข้ากับวงศ์พระพุทธเจ้าโดยวงศ์พระพุทเจ้าและพระโหสีสัตว์ที่กล่าวถึงในชินกาลีปกรณ์มีจำนวนมากกว่าที่กล่าวถึงในพระไตรปิฎกพบมาก่อนแล้วในคัมภีร์สมการวิภาคแต่งขึ้นในล้านนาราวปลายพุทธศตวรรษที่ 19 มีต้นแบบมาจากคัมภีร์โสดดตถกัมหานันทาที่แต่งขึ้นที่ลังกาในอภัยคีรีวิหารฝ่ายมหายานเมื่อราวต้นพุทธศตวรรษที่ 19 นอกจากนี้ยังมีชาดกบางเรื่องในชินกาลมาลีปกรณ์ที่ซ้ำกันกับชาดกของพุทธศาสนาฝ่ายมหายานจึงเป็นไปได้ว่าพุทธศาสนาจากลังกาที่เข้าสู่ล้านนาโบราณน่าจะเป็นพุทธศาสนาที่มีแนวคิดของฝ่ายมหายานผสมกับเถรวาทมาตั้งแต่เริ่มต้นคำสำคัญชินกาลมาลีปกรณ์วงศ์พระพุทเจ้ามหายานในล้านนาวงศ์พระพุทเจ้าในชินกาลมาลีปกรณ์พระพิรุณภพพัทธราชนิสิตปริญญาเอกสาขาวิชาพระพุทธศาสนาคณะพุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตเชียงใหม่ ศิริศักดิ์อภิศักดินันตริ นักรั้วชัยอิสระ 35 ตำบลสำราญราษฎร์อำเภอคลองสะแก จังหวัดเชียงใหม่ received 8 OCT 2019 revised 12 MAR 2019 accepted 18 MAR 2019 118 Abstract Jinakalamali was a scripture written by Phra Rattanapanya in the 21st century BE to chronicle the lives of Buddha Alternated between the use of prose and verse the scripture aimed to recount the history of Gautama Buddha s incarnations in

นามพระพุทธเจ้าจำนวน๓๑พระองค์เช่นกันทั้งในชินกาลมาลีปกรณ์ยังแบ่งพระโพธิสัตว์ไว้๓ประเภทได้แก่สังฆาธิกโพธิสัตว์วิริยาธิกโพธิสัตว์และปัญญาธิกโพธิสัตว์ตามบารมีที่สั่งสมดังนี้ที่นี้จะสาแดงบารมีภิกขุการตั้งแต่พุทธกาลกำหนดแห่งพระบรมโพธิสัตว์ทั้งหลายผู้ปรารถนาโพธิญาณบำเพ็ญพระบารมีมา๓จำพวกคือปัญญาธิก๑สังฆาธิก๑วิริยาธิก๑แล้วพระโพธิสัตว์ทั้ง๓นั้นอันว่าสังฆาธิกโพธิสัตว์เจ้ากำหนดพุทธกาลอันบำเพ็ญพระบารมี๗๐สงฆ์ชาญแลกลปวิริยาธิกโพธิสัตว์กำหนดกาลบำเพ็ญพระบารมี๑๖สงฆ์ชาญแลกลปล้ำพระ

โพธิสัตว์สามจำพวกอันว่าปัญญาธิกโพธิสัตว์เจ้าแห่งเราบำเพ็ญพระบารมี๔๐สงฆ์ชาญแลกลปพุทธภาวบัตโดถึงภาวะได้ตรัสเป็นพระพุทธเจ้าเหตว่าปัญญนุทรีย์แก่กล้ารวดเร็วยิ่งกว่าพระโพธิสัตว์สองจำพวกเป็นพุทธกาลกำหนดพร้อมทั้งกายแลวจาจึงสำเร็จเป็นพระสัพพัญญโคตมะดังนี้๑๔๓๓๔ปฐมสมโพธิกถา๔พระองค์วรรณกรรมเล่มต่อมาคือปฐมสมโพธิกถาฉบับสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส๑๘ขึ้นมทานเล่ม๒บรรณาธิการการแปลโดยกองแก้ววีระประจักษ์และทรง

๒๔คำว่าปฐมมีความหมายถึงลำดับแรกเบื้องต้น๒๐เช่นปฐมโพธิกถาคือกถาแรกตรัสรู้ขึ้นตั้งแต่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ถึงทรงประดิษฐานพุทธศาสนาในแคว้นมคธคำว่าสมโพธิคือการตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า๒๑คำว่ากถาหมายถึงคำอธิบายหรือคำกล่าว๒๒ด้วยเหตุนี้คำว่าปฐมสมโพธิกถาคือคำกล่าวเรื่องเบื้องต้นแห่งการตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้ามีนัยหมายถึงประวัติพระพุทธเจ้าที่เน้นความสำคัญไปที่เหตุการณ์การตรัสรู้มากกว่าการสั่งสมบารมีก่อนจะเป็นพระพุทธเจ้าปฐมสมโพธิกถาเป็นคัมภีร์ที่มีการเผยแพร่ในประเทศไทยมากที่สุด

ธิกโพธิสัตว์ดังนี้ที่นี้จะสาแดงบารมีภิกขุการตั้งแต่พุทธกาลกำหนดแห่งพระบรมโพธิสัตว์ทั้งหลายผู้ปรารถนาโพธิญาณบำเพ็ญพระบารมีมา๓ จำพวกคือปัญญาธิก 1 วิธธาธิก 1 วิริยาธิก 1 ล้ำพระโพธิสัตว์ทั้ง 3 นั้นอันว่าสังฆาธิกโพธิสัตว์เจ้ากำหนดพุทธกาลอันบำเพ็ญพระบารมี 7 อสงฆ์ชาญแลกลปวิริยาธิกโพธิสัตว์กำหนดกาลบำเพ็ญพระบารมี 16 อสงฆ์ชาญแลกลปล้ำพระโพธิสัตว์สามจำพวกอันว่าปัญญาธิกโพธิสัตว์เจ้าแห่งเราบำเพ็ญพระบารมี 4 อสงฆ์ชาญแลกลปพุทธภาวบัตโดถึงภาวะได้ตรัสเป็นพระพุทธเจ้าเหตว่าปัญญนุทรีย์แก่กล้ารวดเร็วยิ่งกว่าพระโพธิสัตว์สองจำพวกเป็นพุทธกาลกำหนดพร้อมทั้งกายแลวจาจึงสำเร็จเป็นพระสัพพัญญโคตมะดังนี้๑ Rattanapanya 2011B 4 การแบ่งพระโพธิสัตว์ในทานองนี้ก็ไม่ปรากฏในพระไตรปิฎกเช่นเดียวกันเมื่อนำประวัติพระพุทธเจ้าแต่ละองค์ที่ปรากฏในชินกาลมาลีปกรณ์และพุทธวงศ์มาเปรียบเทียบกันจะได้ดังตารางด้านล่างนี้ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบประวัติพระพุทธเจ้าที่ปรากฏในชินกาลมาลีปกรณ์กับพุทธวงศ์พระพุทธเจ้าโคตมะอุบัติเป็นพระโพธิสัตว์อดีตพระพุทธเจ้าความสำคัญปรากฏในमाणพหุมนแบบการดาว่าข้ามมหาสมุทรสมัยที่พระพุทธเจ้ายังไม่ปรากฏบนโลกพระอินทร์ลงใจให้ตั้งปณิธานเป็นพระพุทธเจ้า 1 ชินกาลมาลีปกรณ์พระเจ้าสัตตดาปะเห็นโทษแห่งระคะกิเลสจึงตั้งปณิธานเป็นพระพุทธเจ้าพระพรหมดาบสให้ชีวิตเป็นทานแก่แม่เสือแล้วตั้งปณิธานเป็นพระพุทธเจ้ามาณพช่างตีทองเล่ห์กลกระทำให้หญิงรักจึงตกนรกและเกิดมาเป็นผู้หญิงคือพระนางสมิตตราชกุมารีพระนางสมิตตราชกุมารีพระปรารถนาที่บังกรถวายน้ำมันเมล็ดฝักกาดแล้วตั้งปณิธานเป็นพระพุทธเจ้าพระเจ้าอรดีเทพพรหมเทวะตั้งมโนปณิธานเป็นพระพุทธเจ้านาน 7 อสงฆ์ชาญพระเจ้า

คือปัญญาธิก 1 วิธธาธิก 1 วิริยาธิก 1 ล้ำพระโพธิสัตว์ทั้ง 3 นั้นอันว่าสังฆาธิกโพธิสัตว์เจ้ากำหนดพุทธกาลอันบำเพ็ญพระบารมี 7 อสงฆ์ชาญแลกลปวิริยาธิกโพธิสัตว์กำหนดกาลบำเพ็ญพระบารมี 16 อสงฆ์ชาญแลกลปล้ำพระโพธิสัตว์สามจำพวกอันว่าปัญญาธิกโพธิสัตว์เจ้าแห่งเราบำเพ็ญพระบารมี 4 อสงฆ์ชาญแลกลปพุทธภาวบัตโดถึงภาวะได้ตรัสเป็นพระพุทธเจ้าเหตว่าปัญญนุทรีย์แก่กล้ารวดเร็วยิ่งกว่าพระโพธิสัตว์สองจำพวกเป็นพุทธกาลกำหนดพร้อมทั้งกายแลวจาจึงสำเร็จเป็นพระสัพพัญญโคตมะดังนี้๑ Rattanapanya 2011B 4 การแบ่งพระโพธิสัตว์ในทานองนี้ก็ไม่ปรากฏในพระไตรปิฎกเช่นเดียวกันเมื่อนำประวัติพระพุทธเจ้าแต่ละองค์ที่ปรากฏในชินกาลมาลีปกรณ์และพุทธวงศ์มาเปรียบเทียบกันจะได้ดังตารางด้านล่างนี้ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบประวัติพระพุทธเจ้าที่ปรากฏในชินกาลมาลีปกรณ์กับพุทธวงศ์พระพุทธเจ้าโคตมะอุบัติเป็นพระโพธิสัตว์อดีตพระพุทธเจ้าความสำคัญปรากฏในमाणพหุมนแบบการดาว่าข้ามมหาสมุทรสมัยที่พระพุทธเจ้ายังไม่ปรากฏบนโลกพระอินทร์ลงใจให้ตั้งปณิธานเป็นพระพุทธเจ้า 1 ชินกาลมาลีปกรณ์พระเจ้าสัตตดาปะเห็นโทษแห่งระคะกิเลสจึงตั้งปณิธานเป็นพระพุทธเจ้าพระพรหมดาบสให้ชีวิตเป็นทานแก่แม่เสือแล้วตั้งปณิธานเป็นพระพุทธเจ้ามาณพช่างตีทองเล่ห์กลกระทำให้หญิงรักจึงตกนรกและเกิดมาเป็นผู้หญิงคือพระนางสมิตตราชกุมารีพระนางสมิตตราชกุมารีพระปรารถนาที่บังกรถวายน้ำมันเมล็ดฝักกาดแล้วตั้งปณิธานเป็นพระพุทธเจ้าพระเจ้าอรดีเทพพรหมเทวะตั้งมโนปณิธานเป็นพระพุทธเจ้านาน 7 อสงฆ์ชาญพระเจ้าสาครพระปรารถนาคายมุนีตั้งจิตปณิธานเป็นพระพุทธเจ้า

ศตวรรษที่ 21 ด้วยเป็นการเสด็จลงมาอุบัติในเมืองเชียงแสนของลาวจึงกราชคันวงศ์กะตริยที่ครองเมืองเชียงแสนเชียงใหมด้วยเหตุนี้เนื้อความในชินมทานิทานที่กล่าวไว้ดังกล่าวจึงยังคงเป็นที่รับรู้กันในขณะที่มีการแต่งตำนานเมืองเชียงแสนในราวพุทธศตวรรษที่ 21 และชินมทานิทานก็ต้องแต่งขึ้นก่อนหน้านั้นอาจในราวปลายพุทธศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา 13 ปฐมสมโพธิกถาว่าปฐมมีความหมายถึงลำดับแรกเบื้องต้นพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2556 696 เช่นปฐมโพธิกถาคือกถาแรกตรัสรู้ขึ้นตั้งแต่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ถึงทรงประดิษฐานพุทธศาสนาในแคว้นมคธคำว่าสมโพธิคือการตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2556 1168 คำว่ากถาหมายถึงคำอธิบายหรือคำกล่าวพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2556 6 ด้วยเหตุนี้คำว่าปฐมสมโพธิกถาคือคำกล่าวถึงเบื้องต้นแห่งการตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้ามีนัยหมายถึงประวัติพระพุทธเจ้าที่เน้นความสำคัญไปที่เหตุการณ์การตรัสรู้ปฐมสมโพธิกถาเป็นวรรณกรรมที่มีการเผยแพร่ในประเทศไทยมากที่สุดวรรณกรรมหนึ่งทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่นซึ่งพบทั้งในล้านนาและล้านช้างเฉพาะในหอดจดหมายเหตุแห่งชาติเก็บรักษาไว้มากถึง 204 ฉบับสุภาพรณ 2533 ข 161 ในล้านนา 322 พบฉบับที่เก่าที่สุดที่วัดโหล่หินจังหวัดลำปางจารในพศ 2135 ดังนั้นวรรณกรรมปฐมโพธิกถาจึงควรมีมาตั้งแต่ต้นพุทธศตวรรษที่ 22 เป็นอย่างช้าปฐมสมโพธิกถาได้พัฒนาอย่างสมบูรณ์ในฉบับของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรสพบว่าเนื้อหายาวออกไปอีกถึง 8 บททั้งมีความงดงามทางภาษาอย่างมากเนื้อความและส่วนวนบางส่วนได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมสมัยการวิภาชินมทานิทานและปฐมสมโพธิกถาฉบับล้านนา 14 พุทธประวัติฉบับหลักสุตสนักรรณวรรณกรรมพุทธประวัติเล่มนี้สมเด็จพระมหาสมณเจ้า

๓๕ตารางที่๗เปรียบเทียบพระพุทธรูปที่ปรากฏในคัมภีร์และวรรณกรรมพุทธประวัติ
อดีตพระพุทธเจ้าพระพุทธเจ้าโคตมะอุบัติเป็นโพธิสัตว์ความสำคัญปรากฏในสมัยที่
พระพุทธเจ้ายังไม่ปรากฏบนโลกมาณพหุมนัมมกมารดาวยข้ามมหาสมุทรพรม
ดลใจให้ตั้งปณิธานเป็นพระพุทธเจ้า๑ชินกาลมาลีปกรณ์๒สัมภารีบาถ๓โสตัดถก
มหานิทาน๓โสตัดถกมหานิทานพระเจ้าสัตตปาปะเห็นโทษแห่งราคะกิเลสจึงตั้ง
ปณิธานเป็นพระพุทธเจ้าพระพรหมดาบสให้ชีวิตเป็นทานแก่แม่เสือแล้วตั้งปณิธาน
เป็นพระพุทธเจ้ามาณพช่าง

Rattanapanya 2011B 4 การแบ่งพระโพธิสัตว์ในทำนองนี้ก็ไม่ปรากฏในพระ
ไตรปิฎกเช่นเดียวกันเมื่อนำประวัติพระพุทธเจ้าแต่ละองค์ที่ปรากฏในชินกาลมาลี
ปกรณ์และพุทธวงศ์มาเปรียบเทียบกันจะได้ตารางด้านล่างนี้ตารางที่ 2 แสดงการ
เปรียบเทียบประวัติพระพุทธเจ้าที่ปรากฏในชินกาลมาลีปกรณ์กับพุทธวงศ์
พระพุทธเจ้าโคตมะอุบัติเป็นพระโพธิสัตว์อดีตพระพุทธเจ้าความสำคัญปรากฏใน
มาณพหุมนัมมกมารดาวยข้ามมหาสมุทรสมัยที่พระพุทธเจ้ายังไม่ปรากฏบนโลก
พระอินทร์ดลใจให้ตั้งปณิธานเป็นพระพุทธเจ้า 1 ชินกาลมาลีปกรณ์พระเจ้าสัตตปา
ปะเห็นโทษแห่งราคะกิเลสจึงตั้งปณิธานเป็นพระพุทธเจ้าพระพรหมดาบสให้ชีวิต
เป็นทานแก่แม่เสือแล้วตั้งปณิธานเป็นพระพุทธเจ้ามาณพช่างดีทองเล่ห์กลกระทำให้
หญิงรักจึงตกนรกและเกิดมาเป็นผู้หญิงคือพระนางสมิตดาธาราษฎร์พระนางสมิตดา
ราษฎร์พระปรางที่บึงกรถวายนามันเมสิดผกาคแล้วตั้งปณิธานเป็นพระพุทธเจ้า
พระเจ้าอรดีเทพพรหมเทวดั่งมโนปณิธานเป็นพระพุทธเจ้านาน 7 อสงไขยพระเจ้า
สาครพระปรางเศากยมุณีตั้งวชิปณิธานเป็นพระพุทธเจ้านาน 9 อสงไขยไม่มีพระ
โพธิสัตว์มาอุบัติในโลกพระตมแห่งกรตั้งกายวชิปณิธานเป็นพระพุทธเจ้านาน 4
อสงไขยไม่ได้รับการพยากรณ์ 1 ชินกาลมาลีปกรณ์ 2 พุทธวงศ์พระเมธังกรพระสรณ
ังกรสมธดาบสปัจฉิมที่บึงกรตั้งกายวชิปณิธานเป็นพระพุทธเจ้านาน 4 อสงไขยแสน
กัปได้รับการพยากรณ์ครั้งแรกปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคมมิถุนายน 2563 129 วงศ์
พระพุทธเจ้าในชินกาลมาลีปกรณ์พระพุทธเจ้าโคตมะอุบัติเป็นพระโพธิสัตว์อดีต
พระพุทธเจ้าความสำคัญปรากฏในพญาวิชิตาวโกณทัณญะตั้งแต่พระพุทธเจ้าปัจฉิม
ที่บึงกรไปกระทั่ง

ดีทองเล่ห์กลกระทำให้หญิงรักจึงตกนรกและเกิดมาเป็นผู้หญิงคือพระนางสมิตดา
ราษฎร์พระปรางที่บึงกรพระนางสมิตดาธาราษฎร์ถวายนามันเมสิดผกาคแล้ว
ตั้งปณิธานเป็นพระพุทธเจ้าพรหมเทวดั่งพระเจ้าอรดีเทพตั้งมโนปณิธานเป็น
พระพุทธเจ้านาน๗อสงไขย๓พระปรางเศากยมุณีพระเจ้าสาครตั้งวชิปณิธานเป็น
พระพุทธเจ้านาน๙อสงไขย๔พระตมแห่งกรไม่มีพระโพธิสัตว์มาอุบัติในโลกตั้งกายวชิ
ปณิธานเป็นพระพุทธเจ้านาน๔อสงไขยไม่ได้รับการ

จำพวกคือปัญญาธิก 1 วัธธาธิก 1 วัริยาธิก 1 ลำพระโพธิสัตว์ทั้ง 3 นั้นอันว่าลำธิก
โพธิสัตว์เจ้ากำหนดพุทธกาลอันบำเพ็ญพระบารมี 7 อสงไขยแสนกัปวัริยาธิก
โพธิสัตว์เจ้ากำหนดกาลบำเพ็ญพระบารมี 16 อสงไขยแสนกัปลำพระโพธิสัตว์สาม
จำพวกอันว่าปัญญาธิกโพธิสัตว์เจ้าแห่งเราบำเพ็ญพระบารมี 4 อสงไขยแสนกัป
พุทธกาลวัดได้ถึงภาวะได้ตรัสเป็นพระพุทธเจ้าเหตุว่าปัญญานิหรีแยแก่กล่าวรวดเร็ว
กว่าพระโพธิสัตว์สองจำพวกเป็นพุทธกาลกำหนดพร้อมทั้งกายแลวจาจึงสำเร็จเป็น
พระสัพพัญญูโคตมะดังนี้ Rattanapanya 2011B 4 การแบ่งพระโพธิสัตว์ใน
ทำนองนี้ก็ไม่ปรากฏในพระไตรปิฎกเช่นเดียวกันเมื่อนำประวัติพระพุทธเจ้าแต่ละองค์
ที่ปรากฏในชินกาลมาลีปกรณ์และพุทธวงศ์มาเปรียบเทียบกันจะได้ตารางด้านล่าง
นี้ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบประวัติพระพุทธเจ้าที่ปรากฏในชินกาลมาลี
ปกรณ์กับพุทธวงศ์พระพุทธเจ้าโคตมะอุบัติเป็นพระโพธิสัตว์อดีตพระพุทธเจ้าความ
สำคัญปรากฏในมาณพหุมนัมมกมารดาวยข้ามมหาสมุทรสมัยที่พระพุทธเจ้ายังไม่
ปรากฏบนโลกพระอินทร์ดลใจให้ตั้งปณิธานเป็นพระพุทธเจ้า 1 ชินกาลมาลีปกรณ์
พระเจ้าสัตตปาปะเห็นโทษแห่งราคะกิเลสจึงตั้งปณิธานเป็นพระพุทธเจ้าพระพรหม
ดาบสให้ชีวิตเป็นทานแก่แม่เสือแล้วตั้งปณิธานเป็นพระพุทธเจ้ามาณพช่างดีทอง
เล่ห์กลกระทำให้หญิงรักจึงตกนรกและเกิดมาเป็นผู้หญิงคือพระนางสมิตดาธาราษฎร์
พระนางสมิตดาธาราษฎร์พระปรางที่บึงกรถวายนามันเมสิดผกาคแล้วตั้งปณิธาน
เป็นพระพุทธเจ้าพระเจ้าอรดีเทพพรหมเทวดั่งมโน

พยากรณ์๑ชินกาลมาลีปกรณ์๒สัมภารีบาถ๓โสตัดถกมหานิทาน๔พุทธวงศ์๕พระเม
ธังกร๖พระสรณังกร๗ปัจฉิมที่บึงกร๘สมธดาบสตั้งกายวชิปณิธานเป็นพระพุทธเจ้า
นาน๔อสงไขยแสนกัปได้รับการพยากรณ์ครั้งแรก๘โกณทัณญะพญาวิชิตาวังแต่
พระพุทธเจ้าปัจฉิมที่บึงกรไปกระทั่งถึงพระโคตมะพระพุทธเจ้าเรียก
พระพุทธเจ้า๒๕พระองค์๑ชินกาลมาลีปกรณ์๒สัมภารีบาถ๓มังคละสุริยจินพรา
หม๑๐สมณะอดุลนาคราช๑๑เวระอะดิเทว

ให้หญิงรักจึงตกนรกและเกิดมาเป็นผู้หญิงคือพระนางสมิตดาธาราษฎร์พระนางสมิต
ดาธาราษฎร์พระปรางที่บึงกรถวายนามันเมสิดผกาคแล้วตั้งปณิธานเป็น
พระพุทธเจ้าพระเจ้าอรดีเทพพรหมเทวดั่งมโนปณิธานเป็นพระพุทธเจ้านาน 7
อสงไขยพระเจ้าสาครพระปรางเศากยมุณีตั้งวชิปณิธานเป็นพระพุทธเจ้านาน 9
อสงไขยไม่มีพระโพธิสัตว์มาอุบัติในโลกพระตมแห่งกรตั้งกายวชิปณิธานเป็น
พระพุทธเจ้านาน 4 อสงไขยไม่ได้รับการพยากรณ์ 1 ชินกาลมาลีปกรณ์ 2 พุทธวงศ์
พระเมธังกรพระสรณังกรสมธดาบสปัจฉิมที่บึงกรตั้งกายวชิปณิธานเป็นพระพุทธเจ้า
นาน 4 อสงไขยแสนกัปได้รับการพยากรณ์ครั้งแรกปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม
มิถุนายน 2563 129 วงศ์พระพุทธเจ้าในชินกาลมาลีปกรณ์พระพุทธเจ้าโคตมะอุบัติ
เป็นพระโพธิสัตว์อดีตพระพุทธเจ้าความสำคัญปรากฏในพญาวิชิตาวโกณทัณญะ
ตั้งแต่พระพุทธเจ้าปัจฉิมที่บึงกรไปกระทั่งถึงพระโคตมะพระพุทธเจ้าเรียกพระพุทธเจ้า
25 พระองค์เมื่อรวมกับพระตมแห่งกรพระเมธังกรและพระสรณังกรเป็นพระพุทธเจ้า
28 พระองค์ 1 ชินกาลมาลีปกรณ์ 2 พุทธวงศ์สุริยจินพราหมณ์มังคละอดุลนาคราช
สมณะอดิเทวพราหมณ์เวระอะสุชาติพราหมณ์โสภิตยักษเสนาบดีโณมหัสสีพญาไกร
สรลีทราชปทุมดาบสภูษณารามะมหาภูติภักษัตริย์ปทุมตระอุตรมานพสมเด็จกรพรดี
สุชาติกัสนพราหมณ์ปิยหัสสีสุสุมิตามสอถลหัสสี

[illegible]

มาลีปกรณ 2 พุทธวงศ์พระเมธีกรพระสรณังกรสมุทธดาบสปัจฉิมที่ปึงกรตั้งกายวชิ
 ปรินธานเป็นพระพุทธเจ้านาน 4 อสงไขยแสนกัปได้รับการพยากรณ์ครั้งแรกปีที่ 11
 จนับที่ 1 มกราคมมิถุนายน 2563 129 วงศ์พระพุทธเจ้าในชินกาลมาลีปกรณ
 พระพุทธเจ้าโคตมะอุบัติเป็นพระโพธิสัตว์อดีตพระพุทธเจ้าความสำคัญปรากฏใน
 พญาวชิราวุธโณที่ัญญะตั้งแต่พระพุทธเจ้าปัจฉิมที่ปึงกรไปกระทั่งถึงพระโคตมะ
 พุทธเจ้าเรียกพระพุทธเจ้า 25 พระองค์เมื่อรวมกับพระด้นหังกรพระเมธีกรและพระ
 สรณังกรเป็นพระพุทธเจ้า 28 พระองค์ 1 ชินกาลมาลีปกรณ 2 พุทธวงศ์สรุจินพา
 หมกมิ่งคละอดุลนาคราชสมุนะอดิตเทพพราหมณ์เรวเดชสุชาติพราหมณ์โสภิตยักษ
 เสนาบดีอโนมทิสัพพัญญูไกรสรสิทธราชปทุมดาบสฤาษีนาถมหาฤทธิกษัตริย์ปทุม
 ตระอตรมานพสมเ็จกรพรพรตีสวาทกัสสปพราหมณ์เปี้ยทิสสิสมุติดาบสอัสถกทิส
 สมเด็จจอมรินทริราชธัมมทิสสังคคดาบสสิทธัตถะสุชาติราชบิดสิวชิราราชปศุผล
 อดุลนาคราชวิปัสสิราชเจ้าอมรินทราชบพิตรสิขุทนต์ราชบพิตรเวสภูมราชบพิตร
 กกลันธะพระพุทธเจ้า 4 พระองค์ในภัทรกัปบรรพตราชบพิตรโกนาคมนโคตมัลลมา
 พกัสสปเจ้าชายสิทธัตถะโคตมะศรีอาริยมุตโดยพระอนาคตวงศ์พระพุทธเจ้าองค์ที่
 5 ในภัทรกัปตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบประวัติพระพุทธเจ้าที่ปรากฏในชินกาล
 มาลีปกรณกับพุทธวงศ์ต่อ 130 จากตารางที่ 2

๓๙. ตามบันทึกแล้วกระทำความเพียรอันสูงสุดไปแล้ว สิ้นขั้นดีบารมีเป็นผู้บรรลุแล้ว ซึ่งพระสัมมาโพธิญาณอันอุดม ๗ เรขะท่าแล้ว ซึ่งอริฐานอันมีนาคสมาเพียร ๗ จวน มี ๓ แล้วสู่บารมีในเมตตาเป็นผู้บรรลุแล้ว ซึ่งพระสัมมาโพธิญาณอันอุดม ๑๐ เราเป็น ผู้เหมาะสมในอารมณ์ทั้งปวง คือในกาลก่อนเลื่อมใสในสุทธกัมมในธรรมเสถียรเป็นทา เป็นผู้บรรลุพระสัมมาโพธิญาณอันอุดม ครรรมที่ ๑๐ หรือบารมี ๑๐ นี้ท้ายที่สุดน่าไปสู่การ

ในปัจจุบันไม่ใช่การสะสมจาก \n อดีตหรือสิ่งที่รับผลในอนาคตเป็นเรื่องที่จำเป็น
ในปัจจุบันและให้ผลในปัจจุบัน \n ก ข. ความหมายของบารมีในคัมภีร์อปทาน \n คัมภีร์
อปทานเป็นคัมภีร์ที่ ๑๔ ในขุททกนิกายกล่าวถึงความหมายของคำว่า \n "บารมี" ตาม
ปรากฏในคัมภีร์อปทานพุทธวงศ์และจริยาปฏิกต่างจากความหมายในระยตัน \n
เพราะในคำว่าบารมีในระยตันนี้หมายถึง "ผลเลิศ" หรือ "ผลสุดท้าย" กลับหมายถึง
คุณธรรม \n ก หลายอย่างที่พระโพธิสัตว์พึงบำเพ็ญเพียรไปสู่การบรรลุพระโพธิญาณ
เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า \n ก หรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นหนทางไปสู่ผลสุดท้ายคือ
พระโพธิญาณและหนทางนี้มิใช่หนทางที่ \n ก ใครจะปฏิบัติก็ได้แต่เป็นหนทาง
เฉพาะพระโพธิสัตว์ในพุทธาปัตถนพระพุทธเจ้าได้ทรงประกาศ \n ก ว่าพระองค์เป็น
ธรรมราชาผู้สมบูรณ์ด้วยบารมี ๓๐ ทัศและได้ทรงอธิบายกว้างๆว่า \n ก "เราให้แล้วซึ่ง
ทานอันควรให้บำเพ็ญศีลโดยไม่เหลือไปแล้วสู่เนกขัมมบารมีเป็น \n ก ผู้บรรลุแล้วซึ่ง
พระสัมโพธิญาณอันอุดมเราเรียนถามบัณฑิตแล้วกระทำความ \n ก เพียรอันสูงสุดไป
แล้วสู่ขันติบารมีเป็นผู้บรรลุแล้วซึ่งพระสัมโพธิญาณอัน ๓๒ ม.ม.
(ไทย) ๔/๕๐๔/๒๐๑. \n ก ๑๑) อุดมเราเป็นผู้มีใจเสมอในอารมณ์ทั้งปวงคือในโลก
ความเสื่อมลาภในสุข \n ก ทุกขในสรรพเรณินนาเป็นผู้บรรลุพระสัมโพธิญาณอัน
อุดม" ๓) จากข้อความนี้แสดงให้เห็นว่า "บารมี" ได้เปลี่ยนความหมายจากความเป็น
เลิศที่สุด \n ก ในการปฏิบัติธรรมคือการพ้นอาสวะทั้งปวงมาเป็นธรรมที่พึงบำเพ็ญ
ปฏิบัติให้ถึงที่สุดเพื่อกจะ \n ก ได้บรรลุสัมโพธิญาณ

เป็นพระโพธิสัตว์อยู่ใต้ทรงบำเพ็ญพระบารมีมาโดยลำดับจนในที่สุดได้บำเพ็ญพระบารมีอย่างสูงที่สุดได้บรรลุปรมาตมประโยชน์ประโยชน์อย่างยิ่ง๕๒สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ประยุตฺถปัญฺดโร๕๓อธิบายความหมายไว้ในพจนานุกรมดังนี้ความหมายของบารมีตามภูมิธรรมมี๓ระดับดังนี้๑.บารมีเป็นการสร้างคุณความดีในชาติต่างๆ เหมือนคนทำไปผิดบ้างชั่วบ้างคละเล้ากันไปตามความเหมาะสม๒.บารมีเป็นการสร้างคุณความดีให้ยิ่งๆขึ้นไปความดีก็เริ่มสะสมบรรลุขั้น๓

ปาไทย 11 206230 167187 และความรู้บรรณด้วยอนุพยัญชนะทั้ง 80 ทิมไทย 10 3534 1516 เป็นต้นส่วนบุคลิกภาพภายในของพระโพธิสัตว์เป็นลักษณะทางจิตภาพของพระโพธิสัตว์ที่ประกอบไปด้วยบารมี 10 ประการคือทานศีลเนกขัมมะบิณฑุริยะขันติสังจาละอริฐานอุเบกขาที่บำเพ็ญอย่างยิ่งยวดทั้ง 3 ระดับรวมเป็นบารมี 30 หัตถบารมีหมายถึงทางดำเนินการปฏิบัติข้อปฏิบัติความประพฤติเป็นคุณความดีที่บำเพ็ญอย่างยิ่งยวดเพื่อบรรลุจุดหมายอันสูงยิ่งสมเด็จพระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราช 2548 1 พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพศ 2552 ได้กล่าวว่าบารมี หมายถึงคุณงามความดีที่ควรบำเพ็ญมี 10 อย่างคือทานศีลเนกขัมมะบิณฑุริยะขันติสังจาละอริฐานเมตตาและอุเบกขารวมเรียกว่าหัตถบารมีราชบัณฑิตยสถาน 2552 625 บารมีแต่ละอย่างแบ่งออกเป็น 3 ชั้นคือบารมีอุปบารมีและปรมัตถบารมีรวมเป็น 30 อย่างโดยบำเพ็ญจากง่ายไปหายากมี 3 ระดับคือระดับบารมีขั้นสามัญระดับบารมีขั้นกลางเรียกว่าอุปบารมีและระดับบารมีขั้นสูงเรียกว่าปรมัตถบารมีโดยที่บารมีขั้นสามัญเป็นการสร้างคุณความดีในชาติต่างๆเหมือนคนทั่วไปมีดีบ้างชั่วบ้างคละเล้ากันไปตามความเหมาะสมเป็นการปฏิบัติโดยทั่วไปมีการให้ทานรักษาศีลเป็นส่วนบารมีขั้นกลางหรืออุปบารมีเป็นการสร้างความดีให้ยิ่งขึ้นไปความดีจะเริ่มสมบูรณ์ขึ้นเป็นการปฏิบัติโดยการออกจากเครื่องผูกพันต่างๆเช่นปลีกตัวออกจากเรือนไปรักษาศีลการบริจาคเลือดดวงตาหรืออวัยวะต่างๆเป็นต้นและบารมีขั้นสูงหรือปรมัตถบารมีเป็นการบำเพ็ญบารมีเนื่องด้วยชีวิตเป็นระดับปรมัตถบารมี

ปรมัตถบารมีเป็นชั้นบารมีเต็มเปี่ยมจนสามารถบรรลุธรรมได้ความหมายของบารมีตามหลักการปฏิบัติมีระดับดังนี้๑บารมีเป็นการปฏิบัติโดยทั่วไปมีการให้ทานรักษาศีลเป็นต้นถือว่าเป็นการกระทำความดีของคนทั่วไป๒อุปปบารมีเป็นการปฏิบัติโดยปลีกตัวออกจากเครื่องผูกพันต่างๆเช่นปลีกตัวออกจากเรือนไปรักษาศีลเป็นต้น๓ปรมัตถบารมีเป็นการปฏิบัติเมื่อปลีกตัวออกจากเรือนแล้วจะต้องบำเพ็ญเพียรทางจิตหรือที่เรียกว่าปฏิบัติวิมัสสนากัมมัญฐานจนได้บรรลุธรรมจึงเรียกได้ว่าเป็นชั้นปรมัตถบารมี

ของการบำเพ็ญออกเป็นระดับคือ\ n "ชั้นบารมี(บารมีสามัญหรือปกติธรรม)"ชั้นอุปปบารมี"(บารมีระดับกลาง)และ"ชั้นปรมัตถบารมี"\ n (บารมีระดับสูง)ดังนั้นเกณฑ์ในการแบ่งก็มีอยู่หลายวิธีมีการแบ่งตามสิ่งที่สละตามภูมิธรรมและ\ n ตามการปฏิบัติแต่โดยทั่วไปมักจะแบ่งตามสิ่งที่สละดังที่พระเทพเทวี(ประยุทธ์ปยุตโต)ได้\ n กล่าวไว้ดังนี้\ n๑๐)ถ้าเป็นการสละทรัพย์สินของสิ่งอันเป็นที่รักและคนที่รักจัดเป็นบารมีระดับต้น\ n (ชั้นบารมี)\ n๑๒)ถ้าเป็นการเสียสละอวัยวะร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่งเช่นการบริจาคหัวใจ\ n บริจาคดวงตาจัดเป็นชั้นระดับกลาง(ชั้นอุปปบารมี)\ n๑๓)ถ้าเป็นการสละชีวิตจัดเป็นบารมีระดับสูง(ชั้นปรมัตถบารมี)๑๔\ n เมื่อศึกษาการบำเพ็ญบารมีแล้วจะพบว่าบารมีตามภูมิธรรมและการปฏิบัติมีความ\ n แตกต่างกันดังนี้\ n ๑ สมเด็จพระสังฆราชได้ตรัสไว้ในเทศนามีทศพิศราชธรรมเกี่ยวกับการบำเพ็ญ\ n บารมีไว้ว่าระดับการสร้างบารมีสามารถแบ่งเป็น๒ประเภทคือโดยธรรมและการปฏิบัติดังนี้\ n๑๓.ตามภูมิธรรม"บารมี"เป็นการสร้างคุณความดีในชาติต่างๆเหมือนคนปกติ\ n ทั่วไประดับบ้างชั่วบ้างคละเคล้ากันไป"อุปปบารมี"เป็นการสร้างความดียิ่งขึ้นไปความดีก็เริ่มจะ\ n ๑ สมบูรณ์ขึ้น"ปรมัตถบารมี"เป็นขั้นที่บารมีเต็มเปี่ยมจนสามารถบรรลุธรรมได้\ n๑๑๔พระเทพเวที(ประยุทธ์ปยุตโต)\, พจนานุกรมพุทธศาสน์, (กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์มหา\ n จฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย\, ๒๕๓๓)\, หน้า๔๒๙.\ n ๑๑๗\ n๑๒.ตามการปฏิบัติ"บารมี"เป็นการปฏิบัติปกติทั่วไป"อุปปบารมี"เป็นการ\ n ปฏิบัติโดยการปลีกตัวออกจากเครื่องผูกพันต่างๆเช่นปลีกตัวออกจากเรือนไปรักษาศีลเป็นต้น\ n ๑ "ปรมัตถบารมี"เป็นการปฏิบัติเมื่อปลีกตัวออกจากเรือนแล้วต้องบำเพ็ญเพียรทางจิตหรือที่เรียกว่า\ n ๑ ปฏิบัติ

ภิกษุชาวกะได้ทูลขอติดตามพระองค์ทรงห้ามไว้เพื่อให้ช่วยประกาศพระศาสนาที่ปัจจุันตชนบทนั้นพระชาวกะจึงทูลขอสิ่งที่เคารพสักการะจึงทรงแสดงปาฏิหาริย์ให้เงาของพระองค์ติดไว้ณจอมภูเขาแห่งนั้นพร้อมประทับรอยพระบาทเบื้องขวาไว้บนยอดภูเขาสำหรับรูปเปรียบของพระพุทธเจ้าที่ปรากฏในลักษณะของพระพุทธรูปมีอยู่ในตำนานพระแก่นจันทน์๕๙ได้ชี้มูลเหตุการณ์สร้างพระพุทธรูปครั้งแรกตามแนวคิดพระพุทธศาสนาว่าเกิดจากคำริของพระเจ้าป

กะอันเป็นที่อาศัยของนายพรานชาวกะกับบริวารจึงได้สำเร็จมรรคผลเป็นพระอริยมงคลในพระพุทธศาสนาในระหว่างที่มาปฏิบัติสมณธรรมอยู่ณสถานที่พระโมคคัลลานะได้ทราบพฤติกรรมของนายพรานชาวกะกับบริวารว่าเป็นผู้สันดานหยามฆ่าโหดร้ายทารุณเมื่ออาชีพทางล่าสัตว์พระโมคคัลลานะได้แสดงปาฏิหาริย์หลายประการเพื่อจะยังสันดานของนายพรานชาวกะให้เลื่อมใสแต่ไม่สำเร็จต่อเมื่อได้กลับไปเฝ้าพระพุทธเจ้าแล้วกราบทูลเรื่องราวให้ทรงทราบพระพุทธเจ้าจึงเสด็จมาโปรดและได้ทรงแสดงปาฏิหาริย์หลายอย่างหลายประการด้วยกันเพื่อให้นายพรานชาวกะได้ละทิฐิรู้มานะสันดานหยามข้านในที่สุดได้มีศรัทธาเลื่อมใสถึงกับทูลอุปสมบทพระบรมศาสดาได้ทรงประทานเอหิภิกขุอุปสัมปทา(บวชให้ด้วยพระองค์เอง)แล้วตรัสสั่งสอนให้ปฏิบัติสมณธรรมได้สำเร็จพระอรหันต์เป็นพระอริยมงคลในพระพุทธศาสนาเมื่อพระบรมศาสดาจะเสด็จกลับบุพพารามภิกษุชาวกะได้ทูลขอติดตามพระองค์ไว้แต่ทรงห้ามไว้เพื่อให้ช่วยประกาศพระศาสนาพระชาวกะได้ทูลขอสิ่งที่เคารพสักการะพระองค์จึงได้ทรงแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ให้เงาของพระองค์ติดไว้ณจอมภูเขาแห่งนี้และได้ประทับ"รอยพระบาท"ติดไว้ณบนยอดภูเขาแห่งนี้ด้วยซึ่งจะได้เป็นที่สักการะเคารพกราบไหว้บูชาของพระชาวกะและบริวารตลอดจนพุทธศาสนิกชนทั่วไปประวัติการค้นพบ.สันนิษฐานว่าพระพุทธฉายนี้ถูกค้นพบในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีหลังจากพบรอยพระพุทธบาทตรงกับรัชสมัยของพระเจ้าทรงธรรม(พ.ศ. 2163 - 2171)ซึ่งมีรับสั่งให้ค้นหารอยพระพุทธบาทตามภูเขาทุกแห่งจึงพบพระพุทธฉายณภูเขาแห่งนี้สมัยที่ค้นพบพระพุทธฉายได้สร้างพระมณฑปครอบพระบรม

เสนทิโกศลที่ต้องการมีพระพุทธรูปไว้ทดแทนในยามที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปที่อื่นเพื่อเป็นเครื่องระลึกถึงจึงได้ทรงขออนุญาตสร้างพระพุทธรูปด้วยไม้แก่นจันทน์แดงประดิษฐานไว้เหนืออาสนะที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเคยประทับครั้นพระพุทธองค์เสด็จกลับจากดาวดึงส์พระแก่นจันทน์แดงกำลังลุกขึ้นเพื่อต้อนรับแต่พระพุทธเจ้าได้ตรัสให้พระแก่นจันทน์แดงประทับที่เดิมเพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้เห็นแบบอย่างในการสร้างพระพุทธรูปในคราวที่พระพุทธองค์นิพพานแล้วโดยเมื่อสร้างพระแก่นจันทน์ได้๗ปีพระพุทธเจ้าจึงเสด็จ

ของพระพุทธเจ้าทั้งปั้นและเขียนสามารถกล่าวสรุปได้ว่าพระพุทธรูปเป็นเจดีย์ชนิดหนึ่งที่เป็สัญลักษณ์แทนพระพุทธเจ้าไม่ว่าจะเป็นสื่อออกมาในรูปแบบของประติมากรรมและจิตรกรรมกำเนิดการสร้างพระพุทธรูปมูลเหตุที่เกิดการสร้างพระพุทธรูปขึ้นนั้นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพผู้ทรงนิพนธ์หนังสือเรื่องตำนานพระพุทธเจดีย์ประทานความเห็นว่าการสร้างพระพุทธรูปนั้นปรากฏอยู่ในตำนานพระแก่นจันทน์ซึ่งได้กล่าวถึงพุทธประวัติตอนที่พระพุทธองค์ได้เสด็จขึ้นไปเทศนาโปรดพระพุทธรมาดาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์และทรงค้างอยู่ที่ดาวดึงส์สวรรค์นั้น 1 พระราชมะเจาปเสนทิแห่งกรุงโกศลเมื่อมิได้เห็นพระพุทธองค์มาช้านานก็มีความรำลึกถึงจึงทรงรับสั่งให้ช่างทำพระพุทธรูปด้วยไม้แก่นจันทน์แดงขึ้นประดิษฐานไว้เหนืออาสนะที่พระพุทธองค์เคยประทับครั้นเมื่อพระพุทธองค์เสด็จกลับจากดาวดึงส์มาถึงที่ 186 Journal of Roi Kaensarn Academi Vol 6 No 5 May 2021 ประทับพระแก่นจันทน์ลุกขึ้นปฏิสันถารกับพระพุทธองค์ด้วยปาฏิหาริย์แต่พระพุทธองค์ตรัสสั่งให้พระแก่นจันทน์กลับไปยังที่ประทับเพื่อรักษาไว้เป็นตัวอย่างพระพุทธรูปซึ่งสาธุชนจะได้ใช้เป็นแบบอย่างสร้างพระพุทธรูปเมื่อพระพุทธองค์ทรงล่วงลับไปแล้วชีวชุลน 2549 225 ความที่กล่าวไว้ในตำนานประสงคที่จะอ้างว่าพระพุทธรูปแก่นจันทน์องค์นั้นเป็นแบบอย่างของพระพุทธรูปซึ่งสร้างกันต่อมาภายหลังหรืออีกนัยหนึ่งคือพระพุทธรูปมีขึ้นโดยพระบรมพุทธานุญาตและเหมือนพระพุทธองค์เพราะตัวอย่างสร้างขึ้นตั้งแต่ในครั้งพุทธกาลอย่างไรก็ตามที่กล่าวมานี้เป็นเพียงตำนานที่น่าจะเขียนขึ้นภายหลังเมื่อมีการสร้างพระพุทธรูปกันแพร่หลายแล้วจากหลักฐานทางศิลปกรรมการสร้างรูปเคารพของพระพุทธเจ้าที่เป็นรูปมนุษย์ปรากฏเป็นครั้งแรกในศิลปะ

๔๗เสด็จดับขันธปรินิพพานได้อนุญาตให้พุทธบริษัทไปปลงธรรมสังเวชระลึกถึงพระองค์ได้ดังที่ปรากฏในสังเขปนิยสูตรว่าภิกษุทั้งหลายสังเขปนิยสถาน๔แห่งนี้เป็นสถานที่ที่กุลบุตรผู้มีศรัทธาควรไปดูลังเขยนิยสถาน๔แห่งอะไรบ้างคือ๑สังเขปนิยสถาน ที่กุลบุตรผู้มีศรัทธาควรไปดูด้วยระลึกว่าตถาคตประสูติในที่นี้๒สังเขปนิยสถาน ที่กุลบุตรผู้มีศรัทธาควรไปดูด้วยระลึกว่าตถาคตตรัสรู้อนตรสัมมาสัมโพธิญาณในที่นี้๓สังเขปนิยสถาน ที่กุลบุตรผู้มีศรัทธาควรไปดูด้วยระลึกว่าตถาคตตรัสรู้อนตรสัมมาสัมโพธิญาณในที่นี้๔สังเขปนิยสถาน ที่กุลบุตรผู้มีศรัทธาควร

ไปดูด้วยระลึกว่าตถาคตทรงประกาศธรรมจักรอันยอดเยี่ยมในที่นี้๕สังเขปนิยสถาน ที่กุลบุตรผู้มีศรัทธาควรไปดูด้วยระลึกว่าตถาคตเสด็จดับขันธปรินิพพานด้วยอนุปาทิเสสนิพพานธาตุในที่นี้ภิกษุทั้งหลายสังเขปนิยสถาน๔แห่งนี้เป็นสถานที่ที่กุลบุตรผู้มีศรัทธาควรไปดู๖๓เพื่อจะได้สังเขปคือเตือนใจให้เกิดแรงหรือกำลังใจในการปฏิบัติกิจหน้าที่ภายหลังจากที่ผู้คนไปจาริกแสวงบุญมากขึ้นจึงทำให้เกิดการสร้างพระพิมพ์แจกเป็นของที่ระลึกซึ่งมักทำเป็นก้อนดินเผาโดยการพิมพ์หรือการกดประทับเป็นรูปสัญลักษณ์ต่างๆภายหลังพบตามสถาน

ลงในพระพิมพ์นั้นด้วยเรียกพระพิมพ์พระพุทธเจ้า๔ปางในบันทึกพระภิกษุอั้งจิง ITshing พศ๒๑๔๑๒๓๘ที่เดินทางไปศึกษาที่มหาวิทยาลัยนาลันทาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียในสมัยหลังคุปตะมีตอนหนึ่งระบุว่าในประเทศอินเดียนิยมสร้างเจดีย์ขนาดเล็กและพระพิมพ์โดยมีการบรรจุพระบรมสารีริกธาตุและจารึกคาถาเยธมมามีอาณิสสงส์ให้ผู้สร้างได้ไปเกิดในชาตที่สุขสมายถึง๔ชาติ๖๕ภายหลังในสมัยพุทธกัมพการสร้างพระพิมพ์จำนวนมากได้รับอิทธิพลจากศิลปะปาละของอินเดียนอกจากคาถาเยธมมาแล้วยัง

แห่งนี้เป็นสถานที่ที่เป็นศูนย์รวมที่กุลบุตรผู้มีศรัทธาควรไปดู Thai Tipitaka 10 202 150151 สังเขปนิยสถาน 4 แห่งอะไรบ้างคือ 1 สังเขปนิยสถานที่ที่กุลบุตรผู้มีศรัทธาควรไปดูด้วยระลึกว่าตถาคตประสูติในที่นี้ 2 สังเขปนิยสถานที่ที่กุลบุตรผู้มีศรัทธาควรไปดูด้วยระลึกว่าตถาคตได้ตรัสรู้อนตรสัมมาสัมโพธิญาณในที่นี้ 3 สังเขปนิยสถานที่ที่กุลบุตรผู้มีศรัทธาควรไปดูด้วยระลึกว่าตถาคตทรงประกาศธรรมจักรอันยอดเยี่ยมในที่นี้ 4 สังเขปนิยสถานที่ที่กุลบุตรผู้มีศรัทธาควรไปดูด้วยระลึกว่าตถาคตได้เสด็จดับขันธปรินิพพานด้วยอนุปาทิเสสนิพพานธาตุในที่นี้หลักฐานจากพระไตรปิฎกนี้ทำให้ทราบว่าในช่วงที่พระพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์ชีพอยู่และก่อนจะปรินิพพานไม่ปรากฏมีการสร้างรูปเหมือนของพระพุทธเจ้าเพียงแต่สั่งให้เคารพพระธรรมและพระวินัยเมื่อไม่มีพระองค์แล้วทำให้พุทธบริษัททั้งหลายก็เดินทางไปสักการะสังเขปนิยสถานทั้ง 4 แห่งมีหลักฐานจากอรรถกถาได้นำบันทึกถึงเรื่องพุทธนิมิต Thai Tipitaka 31 116 178179 คือพระพุทธเจ้าองค์แทนซึ่งพระพุทธเจ้าทรงเนรมิตขึ้นมาให้ทำหน้าที่ทรงแสดงธรรมแทนพระองค์ในคราวที่พระพุทธเจ้าเสด็จบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เพื่อทรงแสดงธรรมโปรดพุทธมารดาเมื่อถึงเวลาบิณฑบาตพระองค์ก็ได้เนรมิตพระพุทธเจ้าอีกองค์ขึ้นมาไว้ทรงแสดงธรรมแทนเพื่อไม่ให้ขาดช่วง Mahamakut Buddhist University 1989 ถึงแม้ว่าพระพุทธเจ้าจะทรงเนรมิตรูปเหมือนพระองค์ให้ทรงแสดงธรรมแทนพระองค์ได้ก็จริงแต่ก็เป็นเพียงชั่วคราวรูปเหมือนนั้นไม่ได้ยั่งยืนเพราะเป็นรูปเนรมิตในสมัยพระพุทธเจ้าอโศกมหาราชพระองค์ทรงสร้างเจดีย์จำนวน 84 000 องค์แต่ก็ไม่ได้ทรงสร้างพระ

ผู้มีศรัทธาควรไปดูด้วยระลึกว่าตถาคตได้ตรัสรู้อนตรสัมมาสัมโพธิญาณในที่นี้ 3 สังเขปนิยสถานที่ที่กุลบุตรผู้มีศรัทธาควรไปดูด้วยระลึกว่าตถาคตทรงประกาศธรรมจักรอันยอดเยี่ยมในที่นี้ 4 สังเขปนิยสถานที่ที่กุลบุตรผู้มีศรัทธาควรไปดูด้วยระลึกว่าตถาคตได้เสด็จดับขันธปรินิพพานด้วยอนุปาทิเสสนิพพานธาตุในที่นี้มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2539 สังเขปนิยสถาน 4 แห่งดังนี้ 1 สถานที่ที่เจ้าชายสิทธัตถะประสูติคือสวนลุมพินีหรือรุมมินเด Rummindei ในประเทศเนปาล 2 สถานที่ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้คือบริเวณต้นพระศรีมหาโพธิ์พุทธคยา Buddha Gaya หรือ Bodh Gaya ประเทศอินเดีย 3 สถานที่ที่พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนาคือป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี 4 สถานที่ที่พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานคือป่าสาละวัน เมืองกุสินารา Kusi nagara ประเทศอินเดียคำว่าสังเขปคนไทยอาจจะเข้าใจว่าหมายถึงสลอดหนูแต่พระพรหมคุณาภรณ์ปอ 18 วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากรปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคมมิถุนายน 2561 ปยุตโตได้ให้ความเห็นน่าสนใจว่าสังเขปนิยะในที่นี้หมายถึงสถานที่ที่พุทธบริษัทจะเกิดกำลังใจหรือจะเกิดความแรงกระตือรือร้นให้เกิดแรงใจขึ้นสถานที่ทั้ง 4 แห่งนี้เมื่อพุทธบริษัทไปดูไปเห็นแล้วการที่ได้ไปดูไปเห็นนั้นจะกระตุ้นเตือนจิตใจให้เกิดความคิดมีจิตสำนึกระลึกถึงพระพุทธเจ้าระลึกถึงพระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์ระลึกถึงพระสาวกที่ทรงจำสืบทอดคำสั่งสอนจิตใจโน้มไปในการที่จะนำคำสั่งสอนไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อเป็นผู้ไม่ประมาทพระเทพเวทีประยุทธ์ปยุตโต 2531 ซึ่งทั้งหมดนั้นเป็นเรื่องทางปัญญาจะได้มากได้น้อยก็อยู่ที่การรู้จักใช้โยนิโสมนสิการคือการรู้จักคิดรู้จักพิจารณาพระพรหมคุณาภรณ์ 2558 ดังนั้นการมาศึกษาออกสถานที่ในบริเวณสังเขปนิยสถานทั้ง 4 แห่งนี้จึงไม่ใช่การมาเพื่อสลด

เฉียงเหนือของอินเดียกล่าวว่าในประเทศอินเดียมีการนิยมสร้างเจดีย์ขนาดเล็กและพระพิมพ์โดยมีการบรรจุสรีระ 2 อย่างเข้าไปด้วยกันคือพระบรมสารีริกธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและคาถาเยธมมาคาถาหัวใจริยสัจพลานิสงคของการทำเจดีย์ขนาดเล็กและพระพิมพ์เหล่านี้มีอันมากอาจทำให้ผู้สร้างได้ไปเกิดในชาตที่สุขสมายถึง 4 ชาต ITshing 1982 151 แสดงให้เห็นถึงความเชื่อของการสร้างพระพิมพ์เพื่อเป็นการทำบุญและยังมีส่วนทำให้เกิดคติการสร้างพระพิมพ์อย่างแพร่หลายเช่นในสมัยพุทธกัมพมีการสร้างพระพิมพ์จำนวนมากพบพระพิมพ์จำนวนหนึ่งที่มีจารึกระบุถึงคำอธิฐานผลบุญของผู้สร้างว่าขอให้บรรลุวิมุตติธรรมหรือขอให้ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า เป็นต้น Gordon Luce 1969 68 การสร้างพระพิมพ์นอกจากสร้างเพื่อเป็นการทำบุญและความปรารถนาของผู้สร้างแล้วยังมีการสร้างพระพิมพ์เพื่อทิศานุทิศบุญคุณให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้วเช่นการสร้างพระพิมพ์ดินดิบในคาบสมุทรมลายูบริเวณอาณาจักรศรีวิชัยพบพระพิมพ์อยู่ตามถ้ำและในแหล่งโบราณคดีต่างๆนอกจากนั้นยังสร้างพระพิมพ์เพื่อเป็นการฝึกกรรมฐานเช่นในประเทศธิเบตพบว่ากลุ่มลามะนิยมสร้างพระพิมพ์ซึ่งธิเบตเรียกพระพิมพ์ว่า TshaTsha ตามคติมหายานอีกด้วย Peter Skilling 2009 8 การสร้างพระพิมพ์ตามความเชื่อของเถรวาทนั้นเป็นการสร้างเพื่อสืบทอดอายุพระศาสนามีความเชื่อว่าพระพิมพ์เหล่านี้เสมือนเครื่องสืบต่ออายุซึ่งมีความเชื่อว่าพุทธศาสนามีอายุยาวนานถึง 5 000 ปีเป็นเครื่องหมายให้ผู้ที่นับถือเกิดความเลื่อมใสถึงแม้ว่าพุทธศาสนาจะสูญสิ้นไปก็ตามในประเทศอินเดียและในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พบว่าการสร้างพระพิมพ์มักมีคำจารึกเป็นอักษรเล็กๆ โดยส่วนมากจารึกข้อความคาถาเยธมมา

๕๓ประดับเจดีย์หรือดอกบัวหรือใช้แทนหัวเสาซุ้มก็ได้พระพิมพ์แผง๕องค์ที่ไม่มีพระพุทธรูปขนาดใหญ่ในตอนกลางก็มีทั้งหมดหมายถึงอดีตพระพุทธเจ้าพระพิมพ์อยุธยาพุทธศตวรรษที่๑๙๒๔พระพิมพ์อยุธยาพัฒนาการต่อเนื่องในบริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยาดั้งแต่ปลายพุทธศตวรรษที่๑๙ถึงต้นพุทธศตวรรษที่๒๔แบ่งได้เป็นพระพุทธรูปอยุธยาตอนต้นพุทธศตวรรษที่๑๙๒๐ได้รับอิทธิพลทางรูปแบบจากศิลปะพุกามลพบุรีล้านนาและสุโขทัยมักเป็นรูปพระพุทธรูปในซุ้มใต้ต้น

เคลื่อนไหวอย่างมีชีวิตชีวาซึ่งได้รับแรงบันดาลใจจากศิลปะลังกาถือกันว่าศิลปกรรมแบบนี้มี ความงดงามมากกว่าสมัยอื่นอาจเกี่ยวข้องกับพุทธประวัติเมื่อเสด็จลี้ลาจากดาวดึงส์หรือแสดงยมกปาฏิหาริย์จนกรมเหนือคันทามพพิษเรียกว่า"พระเจ้าจรงกรม"แหล่งสำคัญพบในเขตจังหวัดสุโขทัยกำแพงเพชรพิษณุโลกอุตรดิตถ์พิจิตรเพชรบูรณ์(กรมศิลปากร, 2564)วารสารบรรณการศึกษาศาสตร์และมนุษยสังคมศาสตร์.ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม--ธันวาคม 2565) Journal of Bovorn Multi-Education and Human Social Sciences . Vol . 3 No . 2 (July -- December 2022) 28 ภาพที่ 7 พระพิมพ์ลิลลสุโขทัยจัดแสดงที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร(กรมศิลปากร, 2564)2.พระพิมพ์แบบอยุธยาพัฒนาการต่อเนื่องในบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาดั้งแต่ปลายพุทธศตวรรษที่ 19 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 24 เป็นเวลากว่า 400 ปีศิลปกรรมอยุธยาจึงได้รับกระแสอิทธิพลจากวัฒนธรรมหลายแหล่งที่เจริญขึ้นก่อนหน้าและแหล่งวัฒนธรรมใกล้เคียงผสมผสานจนกลายเป็นลักษณะของตนเองพระพิมพ์แบบอยุธยาจึงมีลักษณะค่อนข้างหลากหลายพระพิมพ์สมัยอยุธยาตอนต้น(พุทธศตวรรษที่ 19 - 20)ได้รับอิทธิพลทางรูปแบบจากศิลปะพุกามลพบุรีล้านนาและสุโขทัยเกือบทั้งหมดหล่อด้วยชินมักทำเป็นพระพุทธรูปประทับในซุ้มเรือนแก้วภายใต้โพธิ์พิกษแสดงอิริยาบถต่างๆคือนั่งเดินยืนนอนแหล่งสำคัญได้แก่วัดมหาธาตุวัดราชบูรณะพระนครศรีอยุธยาวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวัดชุมนมนสงฆ์วัดการ้องสุพรรณบุรีวัดท่ากระดานกาญจนบุรีเป็นต้นพระพิมพ์สมัยอยุธยาตอนกลาง(พุทธศตวรรษที่ 21 - 22)แสดงศิลปะแบบอยุธยาอย่างแท้จริงสร้างด้วยวัสดุต่างๆกันบางครั้งหล่อ

บูชาที่เลิศที่สุด๗๗ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสเรียกกับพระพระอนานที่เมื่อใกล้นิพพานว่าอนานที่ต้นสาละทั้งคู่ผลิดอกนอกฤดูบานสะพรั่งเต็มต้นดอกสาละเหล่านั้นร่วงหล่นโปรยปรายตกต้องสรีระของตถาคตเพื่อบูชาตถาคตดอกมณฑารพอันเป็นทิพย์ก็ร่วงหล่นจากอากาศโปรยปรายตกต้องสรีระของตถาคตเพื่อบูชาตถาคตจรัณแห่งจันทร์อันเป็นทิพย์ก็ร่วงหล่นจากอากาศโปรยปรายตกต้องสรีระของตถาคตเพื่อบูชาตถาคตดนตรีทิพย์ก็บรรเลงในอากาศเพื่อบูชาตถาคตทั้งสังคีตทิพย์ก็บรรเลงในอากาศเพื่อ

นั้นจึงเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นฐานันดรสูงส่งของพระพุทธองค์และแสดงความหมายในเหตุการณ์สำคัญซึ่งก็มีตอนที่พระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพานด้วยดังคัมภีร์กล่าวไว้ว่าครั้งนั้นพระผู้มีพระภาคตรัสเรียกท่านพระอนานที่มารับสั่งว่าดูกรอนานที่ไม่สาละทั้งคู่ผลิดอกบานสะพรั่งนอกฤดูกาลร่วงหล่นโปรยปรายลงยังสรีระของตถาคตเพื่อบูชาแมตถกมณฑารพอันเป็นของทิพย์ก็ตกลงมาจากอากาศดอกมณฑารพเหล่านั้นร่วงหล่นโปรยปรายลงยังสรีระของตถาคตเพื่อบูชาแม้จรัณแห่งจันทร์อันเป็นของทิพย์ก็ตกลงมาจากอากาศจรัณแห่งจันทร์เหล่านั้นร่วงหล่นโปรยปรายลงยังสรีระของตถาคตเพื่อบูชาดนตรีอันเป็นทิพย์เล่าก็ประโคมอยู่ในอากาศเพื่อบูชาตถาคตแม้สังคีตอันเป็นทิพย์ก็เป็นไปในอากาศเพื่อบูชาตถาคตดูกรอนานที่ตถาคตจะชื่อว่าอันบริษัทสักการะเคารพนับถือบูชาอบน้อมด้วยเครื่องสักการะประมาณเท่านี้หามิได้ผู้ใดและจะเป็นภิกษุภิกษุณีเณรสาธุหรืออุบาสกก็ตามเป็นผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่กรรมปฏิบัติชอบปฏิบัติตามธรรมอยู่ผู้นั้นย่อมชื่อว่าสักการะเคารพนับถือบูชาตถาคตด้วยการบูชาอย่างยอดเยี่ยมเพราะเหตุนี้แหละอนานที่พวกเธอพึงสำเหนียกอย่างนี้ว่าเราจักเป็นผู้ปฏิบัติปีที่๑๐ฉบับที่๒กรกฎาคม ธันวาคม๒๕๖๑ 391 วารสารศิลปกรรมศาสตรมหาวิทาลัยขอนแก่นธรรมสมควรแก่กรรมปฏิบัติชอบประพฤติตามธรรมอยู่ดังนี้กระทรวงศึกษาธิการ 2525 เป็นข้อสนับสนุนได้ว่าพระพุทธไสยาสน์รูปองค์ลำนันส์ถึงเหตุการณ์ในพุทธประวัติตอนปรินิพพานเพราะได้แสดงความหมายถึงสิ่งที่เป็นทิพย์ดอกมณฑารพและเป็นไปเพื่อสักการะบูชาพระพุทธองค์ภาพประกอบที่ 3 พระพุทธไสยาสน์รูปองค์ที่สองวัดพระอินทร์ประทับท่านพระบ้านโพนคำตำบลภู่อำเภอเมือง

คดีเรื่องอดีตพระเจ้าแล้วยังพบจารึกที่เกี่ยวกับการทำบุญอายุโดยสร้างพระพิมพ์เพิ่มขึ้นอีก๑องค์บนพระแผงไม้วัดทุ่งยั้งจังหวัดเชียงใหม่ทั้งยังระบุถึงคติปัญจอันตรายซึ่งปรากฏในตำนานมูลศาสนาหรือคัมภีร์สารสังคหะอธิบายถึงความเสื่อมสูญของพุทธศาสนาทั้ง๕ช่วงเวลาได้แก่๑อริยอันตรายความเสื่อมสูญแห่งการตรัสรู้มรรคและผล๒ปฏิบัติอันตรายความเสื่อมสูญแห่งการปฏิบัติ๓ปริยัติอันตรายความเสื่อมสูญแห่งการปฏิบัติธรรม๔สังคอันตรายความเสื่อมสูญแห่งสมณเพศ๕ธาตุอันตรายความเสื่อม

จะสูญสิ้นไปก็ตามในประเทศอินเดียและในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พบว่าการสร้างพระพิมพ์มักมีคำจารึกเป็นอักษรเล็ก ๆ โดยส่วนมากจารึกข้อความคาถาเขมรมา ซึ่งเป็นคาถาหัวใจหรือสัจสามารถแปลโดยรวมว่าธรรมเหล่านี้เกิดแต่เหตุพระตถาคตทรงแสดงเหตุของธรรมเหล่านั้นและความดับของธรรมเหล่านั้นพระมหาสมณมีวาทะอย่างนี้หลวงบริบาลบุรีรักษ์ 2531 261 โดยพระพิมพ์เป็นวัตถุขนาดเล็กเมื่อจารึกคาถาเขมรมาลงไปแล้วเสมือนเป็นการประกาศศาสนาจากพุทธวังจะสั้นๆด้วยคติความเชื่อที่เกี่ยวกับอายุของพุทธศาสนา 5 000 ปีในล้านนานั้นเกิดจากความเชื่อที่เป็นตำนานโดยการกล่าวอ้างถึงพระพุทธเจ้าที่ทรงพยากรณ์ก่อนจะเสด็จดับขันธปรินิพพานดังปรากฏในตำนานสิงหนคันทนกล่าวไว้ว่าพระองค์จึงประดิษฐานศาสนาไว้เอาอนุเคราะห์ลัทธิโลกโดยทรงมอบศาสนาอันประเสริฐไว้กับพระพุทธรูป 5 000 ปีแล้วจึงปรินิพพานพระโพธิ์รังสีแปลโดยแสงมนวิฑูร 2502 34 ความเชื่อเหล่านี้ได้ปรากฏในตำนานคัมภีร์ทางศาสนาโดยพระสงฆ์ชาวล้านนาแต่งขึ้นเช่นตำนานมูลศาสนากล่าวถึงเรื่องอันตราย 5 ประการจะเกิดขึ้นตามลำดับทุกพันปีจนครบ 5 000 ของอายุพุทธศาสนาได้แก่ 1 อริยอันตรายความเสื่อมสูญแห่งการตรัสรู้มรรคและผล 2 ปฏิบัติอันตรายความเสื่อมสูญแห่งการปฏิบัติ 3 ปริยัติอันตรายความเสื่อมสูญแห่งการปฏิบัติธรรม 4 สังคอันตรายความเสื่อมสูญแห่งสมณเพศ 5 ธาตุอันตรายความเสื่อมสูญแห่งพระบรมธาตุพระพุทธพุกาม 2519 223 ดังนั้นการที่พุทธศาสนาจะหมดสิ้นไปตามคำทำนายจึงต้องเร่งสร้างบุญกุศลพุทธศาสนิกชนจึงต้องช่วยกันทำนุบำรุงศาสนาให้ศกาวของบูชาต่างๆคติความเชื่อนี้ยังปรากฏในวรรณกรรมปัญญาสาตก

กระบวนการสร้างพระแสงไม้ในจังหวัดลำปาง๓เพื่อเสนอแนวทางการสร้างสรรค์พระแสงไม้เชิงพุทธศิลป์ล้านนามีวิธีการศึกษาเริ่มตั้งแต่การศึกษาเอกสารในประเด็นแนวคิดดีความเชื่อและการสร้างพระแสงไม้ในล้านนาและเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าอาวาสหรือตัวแทนเจ้าอาวาสที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวการสร้างงานพุทธศิลปกรรมในล้านนาจำนวน๒รูปและนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ล้านนาและศิลปินที่สร้างงานพุทธศิลปกรรมในล้านนาที่เป็นที่ยอมรับจำนวน๓คนรวมทั้งสิ้น๕

รูปคนจากนั้นจึงเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในจังหวัดลำปางจำนวน๗วัดได้แก่วัดพระธาตุลำปางหลวง๒วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม๓วัดพระธาตุเสด็จ๔วัดปงสนุกเหนือ๕วัดโหลหินแก้วขั้วยืนจวัดป่าต้นกุ่มเมืองศรีดอมลองซึ่งวัดทั้งหมดเป็นวัดที่มีพิพิธภัณฑ์จากนั้นจึงนำผลการศึกษาในเอกสารและจากการออกภาคสนามมาเป็นแรงบันดาลใจและแนวทางในการออกแบบพระแสงไม้เชิงพุทธศิลป์และให้

ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการสร้างงานพุทธศิลป์ในล้านนาให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อให้งานพระแสงไม้มีความสมบูรณ์มากที่สุดก่อนนำไปสู่การสร้างพระแสงไม้ต่อไปผลการศึกษาในงานวิทยานิพนธ์นี้พบว่าพระแสงไม้เป็นงานพุทธศิลป์เครื่องไม้ล้านนาที่นิยมสร้างตามคติความเชื่อในเรื่องของอดีตพุทธเจ้าโดยมีการนำพระพิมพ์มาบรรจุในแสงไม้จำนวน๒๘องค์เพื่อสื่อถึงอดีตพุทธเจ้าเพื่อเป็นพุทธบูชาสืบต่อพระพุทธศาสนาจนถึง๕

คนรุ่นถัดไปดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาพระแสงไม้ล้านนาจึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษาในลักษณะของรูปแบบกระบวนการทางความคิดในการสร้างงานพุทธศิลป์เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถสร้างสรรค์งานพระแสงไม้ล้านนาให้เกิดความเข้าใจด้านพุทธสัญลักษณ์แก่ทางวิชาการได้ครอบคลุมงานพุทธศิลป์มากขึ้นทำให้เกิดการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องและนำผลงานไปปรับใช้อย่างเหมาะสมและเป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาตามวิถีพุทธได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคงต่อไปวัตถุประสงค์ 1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและคติความเชื่อในการสร้างพระแสงไม้ในล้านนา 2 เพื่อศึกษากระบวนการสร้างพระแสงไม้ในจังหวัดลำปาง 3 เพื่อเสนอแนวทางการสร้างสรรค์พระแสงไม้เชิงพุทธศิลป์ระเบียบวิธีวิจัยวิธีการดำเนินการศึกษามีขั้นตอนการศึกษาดังต่อไปนี้ 1 การวิจัยในเชิงเอกสาร Documentary Research โดยทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งพระไตรปิฎกหนังสือรายงานการวิจัยวิทยานิพนธ์และบทความทางวิชาการต่างงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้ศึกษาเนื้อหาแนวคิดดีความเชื่อและการสร้างพระแสงไม้ในล้านนานอกจากนี้ยังได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าอาวาสหรือตัวแทนเจ้าอาวาสที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวการสร้างงานพุทธศิลปกรรมในล้านนาจำนวน 2 รูปและนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ล้านนาและศิลปินที่สร้างงานพุทธศิลปกรรมในล้านนาที่เป็นที่ยอมรับจำนวน๓คนรวมทั้งสิ้น 5 รูปคน 2 เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามพื้นที่วิจัย Field Research และรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่เจ้าอาวาสหรือตัวแทนเจ้าอาวาสวัดนั้นทำการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลพระแสงไม้ล้านนา

รูปคน 2 เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามพื้นที่วิจัย Field Research และรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่เจ้าอาวาสหรือตัวแทนเจ้าอาวาสวัดนั้นทำการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลพระแสงไม้ล้านนาของวัดในจังหวัดลำปางหรือถ้ามีความมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตเชียงใหม่วารสารพุทธศาสตร์ศึกษาปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคมธันวาคม 2563 330 จำเป็นจะศึกษาพระแสงไม้ของจังหวัดอื่นๆในล้านนาซึ่งจะได้นำมาวิเคราะห์ร่วมด้วยโดยในจังหวัดลำปางที่พระแสงไม้มีสภาพสมบูรณ์สามารถศึกษาได้จำนวน๗วัดได้แก่ 1 วัดพระธาตุลำปางหลวงตำบลลำปางหลวงอำเภอเกาะคา 2 วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดารามพระอารามหลวงตำบลเวียงเหนืออำเภอเมืองลำปาง 3 วัดพระธาตุเสด็จตำบลเสด็จอำเภอเมืองลำปาง 4 วัดปงสนุกเหนือตำบลเวียงเหนืออำเภอเมืองลำปาง 5 วัดโหลหินแก้วขั้วยืนตำบลโหลหินอำเภอเกาะคา 6 วัดป่าต้นกุ่มเมืองดอมลองแสนทองอำเภอเมืองลำปาง 7 วัดดอมลองตำบลล้อมแรดอำเภอเถิน 3 การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ Creative Research เมื่อศึกษาการสร้างพระแสงไม้ที่ได้จากการวิจัยเชิงเอกสารและภาคสนามมาเป็นแรงบันดาลใจและแนวทางในการออกแบบพระแสงไม้เชิงพุทธศิลป์ภายหลังการออกแบบพระแสงไม้จะได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการสร้างงานพุทธศิลป์ในล้านนาให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อให้งานพระแสงไม้มีความสมบูรณ์มากที่สุดและนำไปสู่การสร้างพระแสงไม้เชิงพุทธศิลป์ล้านนา 4

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus Journal of Buddhist Studies Vol11 No 2 July December 2020 325 แนวทางการสร้างสรรค์พระแสงไม้เชิงพุทธศิลป์ล้านนา The Procedure of Creating the Buddha Image Board Phra Phaeng Based on Lanna Buddhist Arts ฤๅษีเทพชาวพลอยทำพูนชัยปิ่นธียะพระอธิวัฒน์รัตนวณฺเฒ Ruesithepkhao Ploytham Phoonchai Punthiya Phra Athiwat Ratanavanno มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตเชียงใหม่ Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus Corresponding Author Email asombannsuan1 gmailcom สมหวังแก้วสุฟอง Somwang Kaewsufong มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Chiang Mai University บทคัดย่อการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและคติความเชื่อในการสร้างพระแสงไม้ในล้านนา 2 เพื่อศึกษากระบวนการสร้างพระแสงไม้ในจังหวัดลำปางและ 3 เพื่อเสนอแนวทางการสร้างสรรค์พระแสงไม้เชิงพุทธศิลป์ล้านนาระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ Qualitative Research ผลการศึกษพบว่า 1 พระแสงไม้เป็นงานพุทธศิลป์เครื่องไม้ล้านนาที่นิยมสร้างตามคติความเชื่อในเรื่องของอดีตพุทธเจ้าโดยมีการนำพระพิมพ์มาบรรจุในแสงไม้จำนวน 28 องค์เพื่อสื่อถึงอดีตพุทธเจ้าเพื่อเป็นพุทธบูชาสืบต่อพระพุทธศาสนาจนถึง 5 000 ปีและเพื่อเป็นบุญกุศลให้กับตนเองโดยมีเป้าหมายสูงสุดคือนิพพาน 2 การสำรวจกระบวนการสร้างพระแสงไม้ในจังหวัดลำปางพบว่ามีอายุการสร้างระหว่างพุทธศตวรรษที่ 2225 พระแสงไม้ที่คงสภาพรูป

๐๐๐ปีและเพื่อเป็นบุญกุศลให้กับตนเองโดยมีเป้าหมายสูงสุดคือนิพพาน๒การสำรวจกระบวนการสร้างพระแสงไม้ในจังหวัดลำปางพบว่ามีการสร้างระหว่างพุทธศตวรรษที่๒๒๕พระแสงไม้ที่คงสภาพรูปแบบทางศิลปกรรมดั้งเดิมยังมีอยู่แม้ว่าพระพิมพ์ถูกนำออกไปจากแสงไม้ไปเกือบหมดสิ้นแล้วบ้างประกอบด้วยไม่มีการสร้างพระแสงไม้ในช่วงเวลาประมาณ๑๐๐ปีที่ผ่านมามีให้เชื่อว่าพระแสงไม้ที่พบนั้นมีลักษณะแบบดั้งเดิมมีความสวยงามและ

มีการประดับตกแต่งที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามเอกลักษณ์เฉพาะตัวของช่างในแต่ละท้องถิ่น๓แนวทางการสร้างพระแสงไม้เชิงพุทธศิลป์เป็นการประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับคติการสร้างพระแสงไม้ในล้านนาผลของการสร้างพระแสงไม้เชิงพุทธศิลป์ยังทำหน้าที่เป็นสื่อศิลปะที่สะท้อนความหมายของหลักธรรมและหลักศรัทธาในพระพุทธศาสนาเพื่อการอนุรักษ์และสืบสานภูมิธรรมและพุทธปัญญาของพุทธศาสนิกชนสืบต่อไปเมื่อพิจารณาเฉพาะกระบวนการสร้างพระแสงไม้พบว่ามีการใช้วัสดุใน

ปัจจุบันทดแทนวัสดุโบราณที่ใช้ทำพระแสงไม้ในอดีตทำให้เกิดความมั่นคงแข็งแรงของพระแสงไม้มากขึ้นทั้งยังมีความสะดวกในการทำงานโดยการสร้างตัวแสงไม้ใช้ไม้สักแผ่นใหญ่แกะสลักพระแสงไม้โดยการใช้เครื่องมือของมีคมแกะให้เป็นร่องเป็นลายตามรูปร่างลวดลายที่กำหนดใช้ตะปูในการยึดติดแทนการ

ซ้อนชั้นขึ้นไปซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของเจดีย์ทรงปราสาทล้านนาลักษณะรูปแบบนี้รวมไปถึงกู่หรือโขงที่เป็นอาคารทรงปราสาทด้วยภาพที่ 1 พระแสงไม้ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่ที่มาภาพถ่ายโดยผู้วิจัยวันที่ 13 กรกฎาคม พศ 2561 2 กระบวนการสร้างพระแสงไม้ในจังหวัดลำปางจากการศึกษาและสำรวจพระแสงไม้ในจังหวัดลำปางจำนวน 7 วัดได้แก่ 1 วัดพระธาตุลำปางหลวงตำบลลำปางหลวงอำเภอเกาะคา 2 วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดารามพระอารามหลวงตำบลเวียงเหนืออำเภอเมืองลำปาง 3 วัดพระธาตุเสด็จตำบลเสด็จอำเภอเมืองลำปาง 4 วัดปงสนุกเหนือตำบลเวียงเหนืออำเภอเมืองลำปาง 5 วัดโหล่หินแก้วช้างยืนตำบลโหล่หินอำเภอเกาะคา 6 วัดป่าต้นกุ่มเมืองตำบลปงแสนทองอำเภอเมืองลำปาง 7 วัดอุ้มลองตำบลลอมแตรอำเภอเถินพบว่าพระแสงไม้ที่สามารถศึกษารูปแบบทางศิลปกรรมจำนวน 53 หลังพระแสงไม้เหล่านี้มีอายุการสร้างระหว่างพุทธศตวรรษที่ Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus Journal of Buddhist Studies Vol11 No 2 July December 2020 333 2225 ที่คงสภาพรูปแบบทางศิลปกรรมดั้งเดิมยังมีอยู่แม้จะมีสภาพที่ทรุดโทรมไปบ้างพระพิมพ์ถูกนำออกไปจากแสงไม้ไปเกือบหมดสิ้นแล้วบ้างประกอบด้วยไม่มีการสร้างพระแสงไม้ในช่วงเวลาประมาณ 100 ปีที่ผ่านมาทำให้เชื่อว่าพระแสงไม้ที่พบนั้นมีลักษณะแบบดั้งเดิมและได้รับการเก็บรักษาไว้ในวัดเพื่อการอนุรักษ์ศิลปกรรมทางพุทธศาสนาจากการสอบถามผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลรักษางานพุทธศิลป์ในวัดต่างๆไม่มีใครเคยเห็นการสร้างพระแสงไม้มีเพียงการเล่าสืบ

Articles Received 20201212 Revised 20201220 Accepted 20201224 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตเชียงใหม่วารสารพุทธศาสน์ศึกษาปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม ธันวาคม 2563 326 การสร้างพระแสงไม้ในช่วงเวลาประมาณ 100 ปีที่ผ่านมาทำให้เชื่อว่าพระแสงไม้ที่พบนั้นมีลักษณะแบบดั้งเดิมมีความสวยงามและมีการประดับตกแต่งที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามเอกลักษณ์เฉพาะตัวของช่างในแต่ละท้องถิ่น 3 แนวทางการสร้างพระแสงไม้เชิงพุทธศิลป์เป็นการประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับคติการสร้างพระแสงไม้ในล้านนาผลของการสร้างพระแสงไม้เชิงพุทธศิลป์ยังทำหน้าที่เป็นสื่อศิลปะที่สะท้อนความหมายของหลักธรรมและหลักศรัทธาในพระพุทธศาสนาเพื่อการอนุรักษ์และสืบสานภูมิธรรมและพุทธปัญญาของพุทธศาสนิกชนสืบต่อไปคำสำคัญการสร้างสรรคพระแสงไม้พุทธศิลป์ล้านนา Abstract This research is objectives 1 to study the history and belief in creating the Lanna Buddha Image Board 2 to study the Buddha Image Board creating procedure in Lampang and 3 to propose the guidelines in Buddha Image Board creating procedure based on Lanna Buddhist Arts Its methodology is the qualitative research The Finding are that 1 the Buddha Image Board is the Lanna wooden Buddhist arts generally created with the traditional belief in the past Buddhas On that broad the 28 Buddha images were placed conveying to them On the other hand this work is related to the traditional belief about the Buddhist art creation is for the Buddha worship and prolonging Buddhism 5 000 years continuity Furthermore it has done

ความเป็นมาความเชื่อในการสร้างพระแสงไม้ในล้านนาและกระบวนการสร้างพระแสงไม้ในจังหวัดลำปางมาเป็นแนวทางการสร้างพระแสงไม้โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดพระแสงไม้ที่เป็นต้นแบบใหม่รวมถึงเทคนิคและวิธีการสร้างโดยนำความรู้จากอดีตมาผสมผสานกับความรู้ในปัจจุบันเพื่อให้เกิดผลงานที่มีคุณค่าและแสดงศรัทธาในพระพุทธศาสนาด้านเทคนิควิธีการศิลปพื้นถิ่นต่างๆมีวิธีการสร้างงานศิลปะที่เป็นลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างกันออกไปเช่นการใช้สีที่ทาจากดินหินหรือจากพืชในสภาพแวดล้อมนั้นๆดังเช่นการสร้างงานพุทธศิลป์ในอดีตก็ใช้วัสดุอุปกรณ์และเทคนิควิธีการตามวัตถุดิบที่หาได้ในเวลานั้นๆการสร้างพระแสงไม้เชิงพุทธศิลป์นี้ก็เช่นเดียวกันได้มีการปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีการและมีการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่แตกต่างจากในอดีตอยู่บ้างดังนี้ Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus Journal of Buddhist Studies Vol11 No 2 July December 2020 337 การสร้างตัวแสงไม้ใช้ไม้สักแผ่นใหญ่แกะสลักพระแสงไม้โดยการใช้เครื่องมือของมีคมแกะให้เป็นร่องเป็นลายตามรูปร่างลวดลาย

๕๘ เข้าไม้ต่อเดียวแบบโบราณการประดับตกแต่งที่ใช้อย่างรักษาพื้นก่อนลงด้วยชาดสีแดงอีกครั้งนั้นในการทำงานครั้งนี้เลือกใช้สีอะคริลิกแทนและใช้สีสเปรย์อะคริลิกสีทองแทนการปิดลายค่าแต่ทองคำเปลวยังใช้อยู่ในส่วนที่ต้องการจะเน้นให้เด่นชัดและเคลือบเงาด้วยน้ำยาเคลือบเงาส่วนพระพิมพ์เป็นการสร้างพระเนื้อผงใช้ผงหินปูนผงขี้เเม่นต์ขาวกาวลาเท็กซ์น้ำมันตังอิ๊วน้ำเปล่าดินสอพองกลัวย่น้ำว่าโดยนำผงหิน

นี้ไม่สนใจความล้มเหลวหรือความสำเร็จของการสื่อสารไม่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพและความถูกต้องของการสื่อสารแต่เป็นการศึกษาเชิงโครงสร้างของภาษาซึ่งสามารถแปรเปลี่ยนไปได้ตามสังคมหรือความแตกต่างของวัฒนธรรมระหว่างผู้ให้และผู้รับสารตลอดจนความหลากหลายของความหมายภายในระบบภาษาวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามแม้รูปสัญลักษณ์จะเป็นเพียงตัวแทนของความจริงแต่ก็ไม่ได้ทำให้รูปสัญลักษณ์นั้นๆลดความสำคัญน้อยลงไปในทางตรงข้ามกลับยังเพิ่มความสำคัญให้กับรูปสัญลักษณ์มากขึ้นใน

ต่างๆเพื่อรักษาอำนาจในสังคมของชุมชนตนเอง Mead เน้นการศึกษาสัญลักษณ์ การปฏิสัมพันธ์หรือสัญลักษณ์ในเชิงความสัมพันธ์หรือปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์เป็นทฤษฎีที่ใช้อธิบายปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมกล่าวคือบุคคลจะมีการสร้างสัญลักษณ์แปลความและให้ความหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมที่คนอื่นแสดงออกและมีพฤติกรรมตอบสนองต่อความหมายที่ตนสร้างขึ้นมากกว่าที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อพฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกโดยตรงกล่าวคือคนมักตีความพฤติกรรมของผู้อื่นตามการแปลความของ

Studies Vol11 No 2 July December 2020 337 การสร้างตัวแฝงไม้ใช้ไม้สักแผ่นใหญ่แกะสลักพระแฝงไม้โดยการใช้เครื่องมือของมีคมแกะให้เป็นร่องเป็นลายตามรูปร่างลวดลายที่กำหนดการเข้าไม้ต่อเดียวยึดติดกันจากอดีตอาจปรับมาใช้การดอกตะปูเพื่อการยึดติดที่มั่นคงขึ้นการประดับตกแต่งในอดีตจะทาพื้นผิวด้วยยางรักให้ทั่วทั้งแฝงไม้เพื่อช่วยรักษาเนื้อไม้ไม่ให้มีความคงทนไม่ผุพังง่ายและเพื่อป้องกันการกัดแทะของหนูเมื่อทาแล้วทิ้งไว้ให้แห้งขัดผิวอีกครั้งก่อนทาลักครั้งที่สองแล้วจึงผสมชาดทาในส่วนที่ต้องการให้เป็นสีแดงหรือจะเขียนลายเพิ่มเติมเลยจากนั้นจึงประดับตกแต่งด้วยวิธีการต่างๆเช่นงานลายค่าหรือปิดทองล่องชาดงานปั้นปูนการประดับตกแต่งด้วยแก้วจีนสีต่างๆในการสร้างสรรค์งานนี้จะใช้สีน้ำอะคริลิกแทนยางรักที่จัดหาและเตรียมได้ยากและใช้สีสเปรย์อะคริลิกสีทองแทนการปิดลายค่าด้วยทองคำเปลวแต่ทองคำเปลวยังใช้อยู่ในส่วนที่ต้องการจะเน้นให้เด่นชัดและเคลือบเงาด้วยน้ำยาเคลือบเงาที่มีคุณสมบัติให้ความเงางามและรักษาพื้นผิวได้ดีอีกชั้นหนึ่งส่วนพระพิมพ์นั้นเป็นการสร้างพระเนื้อผงซึ่งถือเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีในศาสตร์และศิลปการปั้นปูนซึ่งมีส่วนผสมของปูนเป็นหลักสำคัญประสานรวมกับยางไม้กาวหนัสน้ำอ้อยน้ำผึ้งหรือขี้ผึ้งอย่างดีในการทำพระพิมพ์ในครั้งนี้จะใช้สูตรของสุริยัยที่ทำการทดลองและอัดส่วนผสมเป็นองค์พระได้ตรงรูปแบบและคงทนส่วนผสมประกอบด้วยผงหินปูนผงขี้เเม่นต์ขาวกาวลาเท็กซ์น้ำมันตังอิ๊วน้ำเปล่าดินสอพองกลัวย่น้ำว่าโดยมีวิธี

Semiology และสัญศาสตร์ Semiotics ก็ยังอยู่บนพื้นฐานหลักๆของการเป็นวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสื่อความหมายโดยพิจารณากระบวนการเข้ารหัส encode และการถอดรหัส decode เพื่อที่จะเข้าใจต่อความหมายที่ถูกสื่อออกมา นั่นเองดังนั้นการศึกษานวสัญญวิทยาจึงถือว่าตัวกำหนดของการสื่อสารขึ้นอยู่กับสังคมและสิ่งรอบตัวบนโลกของมนุษย์ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับกระบวนการของการสื่อสารแต่ระบบสัญลักษณ์ทางจารีตประเพณี 27 มายาคติว่าด้วยธรรมชาติในงานโฆษณาทางโทรทัศน์ของบริษัทยักษ์ใหญ่ด้านโฆษณาที่การควบคุมการสร้างความหมายของตัวบทให้เป็นไปอย่างมีความสลับซับซ้อนอย่างแผ้วถางและต้องขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละวัฒนธรรมสัญวิทยาจึงเป็นทฤษฎีที่นำมาอธิบายการสื่อสารของมนุษย์ว่าการสื่อสารคือจุดกำเนิดของความหมายซึ่งการศึกษาแนวนี้จะไม่สนใจความล้มเหลวของการสื่อสารและไม่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลและความถูกต้องแต่เป็นแนวทางการศึกษาเชิงสังคมหรือความแตกต่างของวัฒนธรรมระหว่างผู้ให้และผู้รับสารตลอดจนความหลากหลายของความหมายภายในระบบภาษาวัฒนธรรมและความความเป็นจริงที่ไม่สามารถแสดงผลเป็นเส้นตรงของกระแสการไหลของข่าวสารแต่เป็นการศึกษาเชิงโครงสร้างโดยมุ่งความสนใจไปที่การวิเคราะห์โครงสร้างที่กลุ่มความสัมพันธ์ที่ทำให้สารหมายถึงบางสิ่งที่มีนัยสร้างเครื่องหมายบนกระดานหรือเสียงไปยังสารที่จะถูกส่งออกไปในการสื่อสารแต่ละครั้งจากแนวคิดสัญลักษณ์ของโซซูร์ที่แบ่งสัญลักษณ์ออกเป็น 2 ส่วนส่วนแรกคือตัวหมาย Signifier ที่เป็นรูปแบบทางกายภาพของสัญลักษณ์เช่นคำที่ถูกเขียนเส้นต่างๆในหน้ากระดาษที่ก่อให้เกิดภาพวาดรูปภาพหรือเสียงส่วนที่สองคือความคิดที่ถูกหมาย Signified คือบริบทภายในใจที่ถูกหมาย

นั้นอาจจะขัดกับหลักศาสนจักรของพระพุทธศาสนาที่ตามคุณคำที่เกิดขึ้นจากสัญลักษณ์ต่างๆที่ถูกสร้างขึ้นจึงไม่ใช่เพียงแค่นัยทางจิตวิทยาอย่างเดียวหากแต่มีมิติทางคุณค่าอื่นๆด้วยเช่นคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์คุณค่าทางเศรษฐศาสตร์คุณค่าทางสังคมคุณค่าทางจิตวิทยาคุณค่าเชิงพาณิชย์ เป็นต้น 5 อภิปรายผลการวิจัยชาวอีสานมีประเพณีและวัฒนธรรมที่มีพื้นฐานมาจากทั้งพระพุทธศาสนาและจากความเชื่อดั้งเดิมที่มีมาก่อนที่พระพุทธศาสนาจะเข้ามายังดินแดนแห่งนี้แม้การเข้ามาของพระพุทธศาสนาในดินแดนแห่งนี้ก็มีแหล่งที่มาต่างกันรูปแบบสัญลักษณ์ที่พบในชุมชนต่างในพื้นที่ตัวอย่างจึงมีรายละเอียดแตกต่างกันไปด้วยแม้สัญลักษณ์ดังกล่าวจะมีพื้นฐานมาจากประเพณีหรือที่เรียกว่าฮีดเดียวกันแต่รายละเอียดย่อมแตกต่างกันทั้งนี้รวมไปถึงชุดสัญลักษณ์ที่เป็นเรื่องของการกระทำและสัญลักษณ์ทางความคิดสอดคล้องกับแนวคิดของนักทฤษฎีสัญศาสตร์ที่ว่าสัญลักษณ์เป็นชุดตกลงร่วมกันของสังคมสมาชิกในสังคมกระทำและตีความหมายความจริงทางสังคมโดยใช้สัญลักษณ์ร่วมกันและสอดคล้องกับทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ที่อธิบายสัญลักษณ์ว่าเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีลักษณะเฉพาะกล่าวคือบุคคลจะมีการสร้างสัญลักษณ์แปลความและให้ความหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมที่คนอื่นแสดงออกและมีพฤติกรรมตอบสนองต่อความหมายที่ตนสร้างขึ้นนั้นมากกว่าที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อพฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกโดยตรงวรรณภาศศรีชัยรัตน์ 2540 34 กระบวนการสร้างสัญลักษณ์ของชาวอีสานใต้ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาบุรีรัมย์และอุบลราชธานีคือการทำให้ความเชื่อค่านิยมความรู้สึกสามารถเห็นจริงและจับต้องได้วารสารวิชาการมจรบุรีรัมย์ 145 ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 2563

ยังสื่อสารกันได้ก็เนื่องมาจากว่ามีรหัสที่คล้ายกัน) ดังนั้น Eco (อ้างถึงในกาญจนาแก้ว เทพฯ, 2542 : \n95) จึงกล่าวว่า "การถอดรหัสเพี้ยนไปเป็นภทของการสื่อสารมิใช่ เป็นข้อยกเว้นเนื่องจากว่าฝ่าย\n ผู้รับสารเองก็มีกรอบอ้างอิง(Referance) ที่นามาสร้างรหัสมากมายเพราะฉะนั้นจึงไม่มีการ\n ถอดรหัสที่ผิดพลาดมีเพียงการ ถอดรหัสที่แตกต่างกันจากฝ่ายผู้ส่งเท่านั้น"\n กาญจนาแก้วเทพ(2542 : 104 - 106) ยังได้กล่าวถึงการวิเคราะห์แบบ Metaphor /\n nMetonymy ไว้ว่า Metaphor และ Metonymy เป็นวิธีการหลักอีกสองวิธีที่ใช้ในการถ่ายทอด\ n ความหมายจากสัญลักษณ์ตัวหนึ่งโดยอาศัยสัญลักษณ์อีกตัวหนึ่งซึ่ง Metaphor เป็นวิธีการ ถ่ายทอด\ n ความหมายโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์ 2 ตัวที่มีความ คล้ายคลึงกันและถูกนำมาใช้\ n ถ่ายทอดความหมายด้วยวิธีการ"เปรียบเทียบอุปมา อุปไมย"(Analogy) โดยที่สัญลักษณ์ตัวแรกนั้นเป็น\ n ที่รู้จักความหมายกันดีอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นเมื่อถูกนำมาเข้าคู่กับสัญลักษณ์ที่สองซึ่งยังไม่ค่อยรู้จัก\ n ความหมาย กันได้อาศัยความหมายของสัญลักษณ์ตัวแรกจึงพลอยทำให้สัญลักษณ์ตัวหลังถูกรับรู้\ n ความหมาย ไปด้วยการเปรียบเทียบแบบ Metaphor นั้นเป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้วใน วัฒนธรรมการใช้\ n ภาษาของเราโดยเราอาจจะสังเกตเห็นคาบอกใบ้(Cue) ดังนี้คือ คำว่า"เสมือนประหนึ่งราวกับ\ n ว่า"\n nMetonymy เป็นวิธีการถ่ายทอดความหมาย โดยที่หยิบยกเอาส่วนเสียเล็กน้อย\ n นหนึ่งของตัวสัญลักษณ์มาให้ความหมายของ ส่วนรวมทั้งหมดตัวอย่างที่พบบ่อยที่สุดคือการ\ n ใช้สัญลักษณ์แทนเมืองต่างๆเช่นหอ ไอเฟลแทนปารีสหรือนาฬิกาบิ๊กเบนแทนลอนดอน เป็นต้นการ\ n ถ่ายทอดความ หมายจากสัญลักษณ์ที่เป็นส่วนย่อยให้แทนสัญลักษณ์ส่วนรวมทั้งหมดนั้นเกิดจาก\ n 24 \n n กระบวนการที่เรียกว่า Association (การเชื่อม

บทความเป็นสากลเมื่อโบราณ 24 3 922 วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยา
เชิงพุทธปีที่ 6 ฉบับที่ 4 เมษายน 2564 159 ศิราพรณกลาง 2559 เรื่องเล่าพื้นบ้าน
ไทยในโลกที่เปลี่ยนแปลงกรุงเทพมหานครศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรสมเด็จกรม
พระยาดำรงราชานุภาพ 2556 นิทานโบราณคดีกรุงเทพมหานครไทยควอลิตี้บู้ด
2006 สุกัญญาจุลฉายา 2555 เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการจัดการวัฒนธรรมวารสาร
ไทยศึกษา 7 2 217240 สุวิไลปรมศรีรัตน์และคณะ 2547 แผนที่ทางภาษาของ
กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในประเทศไทยกรุงเทพมหานครสำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติอุทยานโพธิ์พสุธา 2546 อัตลักษณ์กรุงเทพมหานครคณะ
กรรมการวิจัยแห่งชาติสาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาแห่งชาติอภิสิทธิ์เกษมผลกุล
2558 เรื่องเล่าพื้นบ้านกับการสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์ของกิน OTOP ในบริษัท
เศรษฐกิจสร้างสรรค์กรุงเทพมหานครศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรอุทัยพันธุ์
นครพนม 2558 ตำนานและนิทานของไทแสกนครพนมศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

ท่ามุทร mudra การสร้างมณฑล maala และการอภิเษก abhiksha ทวีวัฒน์
ปณทริกทวีวัฒน์ได้ให้ความหมายของอภิเษกในพุทธตันตระว่าหมายถึงการมอบตัว
เป็นศิษย์ initiation สุนิกายเร้นลับหรือหมายถึงการเข้าสู่มณฑลนั้นเองการผ่านการ
อภิเษกจากอาจารย์เป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งผู้ที่ไม่ได้ผ่านการอภิเษกจะไม่ได้รับการเปิด
เผยคำสอนอันเร้นลับจากอาจารย์ทวีวัฒน์ปณทริกทวีวัฒน์ 2531 น 183 สมเด็จพระ
ญาณวโรดมได้กล่าวถึงคำว่าอภิเษกไว้ในหนังสือศาสนาต่างว่าคือการถ่ายทอดคำ
สั่งสอนและพิธีกรรมอย่างเช่นการทำท่ามุทรจะได้รับการมอบหมายหรืออนุมัติครอบ
จากอาจารย์โดยตรงการมอบหมายนี้เรียกว่ามณฑลอภิเษกอาจารย์จะสั่งให้นำพระพุทธ
มนต์บนหัวของศิษย์เพื่อเป็นการประสิทธิ์ประสาทความรู้ในนอกจากนี้แล้วการ
อภิเษกยังมีผลานิสงส์มากมายมีความเชื่อว่าเพียงเข้าไปในมณฑลพิธีเท่านั้นออกศุล
กรรมทั้งหลายในอดีตก็จะหายไปหมดพระญาณวโรดม 2543 น 293 ฌมมจรฎฐ
ชนเสจปิธมมกาโรจเดมาทรฎฐจจามห์ปโรสัทสสญนเตชชชาดก 27 2303
485486 จมาลิวารสารมหารวิทยาลัยราชภัฏลำปางปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม
ธันวาคม 2559 173 สารานุกรมพระพุทธศาสนาของฟิลิปป์คอร์นู Philippe Cornu
ผู้เชี่ยวชาญพระพุทธศาสนาชาวฝรั่งเศสกล่าวถึงอภิเษกไว้ว่าคำว่าอภิเษกเป็นคำใน
ภาษาสันสกฤตหมายถึงการชำระล้างที่พิเศษแต่ความหมายในภาษาทิเบตหมายถึง
การส่งผ่านหรือมอบอำนาจส่วนวาระวันดมกัมปีคำนี้ในภาษาทางตะวันตกว่า
initiation อภิเษกเป็นหนึ่งในพิธีกรรมของนิกายตันตระและเป็นประดุจสิ่งผ่านไปสู่
การปฏิบัติวิถีแห่งวัชรยานซึ่งการอภิเษกจะทำคู่กับการเปล่งเสียงมนต์ระคนสมบัติ
ของผู้ที่มีอำนาจในการทำพิธีได้ต้องเป็นวัชรจารย์ vajrcrya ที่มีความรู้อย่างมากใน
การปฏิบัติระดับต่างๆของพิธีตันตระ

๗๙๑สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์สำหรับความมั่นคงของบ้านเมือง๓สำหรับความสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคลแก่บ้านเมืองและประชาชน๔สำหรับอุดหนุนความอุดมสมบูรณ์และบริบูรณ์แห่งพืชพันธุ์ธัญญาหารพลาหาร๕สำหรับสำแดงและดำรงความบริสุทธิ์เที่ยงตรงในกระบวนการยุติธรรมอันตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานแห่งพระธรรมศาสตร์และพระราชศาสตร์ในการพิพากษาคดีความ๑๓ส่วนน้ำที่เกี่ยวของกับประเพณีพิธีกรรมพื้นบ้านไทยพบทั้งในประเพณีชีวิตประเพณีการทำนาและประเพณีตามเทศกาลโดยในส่วนของประเพณีชีวิตที่เนื่องด้วย

ในพุทธศาสนามากที่สุดนอกจากนี้ยังปรากฏว่าในการพระราชทานสิ่งของให้แก่พระบรมวงศานุวงศ์พระมหากษัตริย์ก็ทรงห้สิ่งนำให้ก่อนจะพระราชทานเช่นกันดังเห็นได้ในตอนที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงรับสิ่งเล่าถึงเหตุการณ์ที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 ได้พระราชทานพระพิฆเนศแก่พระองค์โดยมีขั้นตอนคือจะทรงห้สิ่งนำสิ่งขี้และทรงเจิมก่อนแล้วจึงพระราชทานให้เป็นต้น 5 น้ำที่ใช้ในการล้างบาปให้แก่พราหมณ์ปรากฏในพระราชพิธีฉิวราตรีและพิธีภัทรบทเมื่อพิจารณาบทบาทของน้ำทั้งที่เกี่ยวข้องกับพระราชพิธีโดยตรงและเป็นส่วนประกอบหนึ่งในพระราชพิธีจะพบว่ามีการใช้น้ำสำหรับบุคคลหลายฝ่ายซึ่งมีความสอดคล้องกันกับการศึกษาของจุลทัศน์พยาขรานนท์ 2550 น 24 ที่พบว่าการพระราชพิธีในราชสำนักซึ่งเนื่องด้วยน้ำมีอยู่ด้วยกัน 5 ลักษณะคือ 1 พระราชพิธีเนื่องด้วยน้ำสำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ 2 พระราชพิธีเนื่องด้วยน้ำสำหรับความมั่นคงของบ้านเมืองพินเศวตสรปีที่ 14 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคมธันวาคม 2561 142 3 พระราชพิธีเนื่องด้วยน้ำสำหรับความเป็นสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคลแก่บ้านเมืองและประชาชน 4 พระราชพิธีเนื่องด้วยน้ำสำหรับอุดหนุนความบริบูรณ์แห่งพืชพันธุ์ธัญญาหารพลาหารเป็นต้น 5 พระราชพิธีเนื่องด้วยน้ำสำหรับสำแดงและดำรงความบริสุทธิ์เที่ยงตรงในกระบวนการยุติธรรมอันตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งพระธรรมศาสตร์และพระราชศาสตร์ในการพิพากษาคดีความอย่างไรก็ดีการศึกษาข้างต้นเป็นเพียงการแจกแจงให้เห็นถึงการใช้น้ำในพระราชพิธีต่างๆเท่านั้นยังขาดการเชื่อมโยงถึงความหมายหรือสาระสาระต่างๆผ่านการใช้น้ำในพระราชพิธีผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดเรื่องคติชนสามมิติมาใช้ในการวิเคราะห์ซึ่งจะได้ว่า

ทำของมนุษย์เพราะสัตว์ทั้งหลายไม่สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะได้การที่สุนัขเลี้ยงข้างวาดรูปเขียนอักษรเล่นดนตรีได้นั้นเป็นการกระทำซ้ำๆทำได้ตามคำสั่งของผู้ฝึกจนทำได้แต่ไม่สามารถสร้างสรรค์งานด้วยจินตนาการได้เช่นเดียวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ไม่ใช่การสร้างสรรค์งานศิลปะเมื่อใดที่มนุษย์พินิจปรากฏการณ์ต่างๆจนเกิดจินตนาการและสร้างสรรค์งานขึ้นมาจึงถือว่าเป็นการสร้างสรรค์งานศิลปะหลักการสร้างสรรค์ศิลปะการสร้างสรรค์ศิลปะนั้นเป็นงานมนุษย์ชาติและสามารถสืบต่อไปเป็นมรดกภูมิปัญญาของมนุษย์ได้๑๔๙ด้วย

ทำให้เกิดงานศิลปะทั้งตรียางคศิลป์ทัศนศิลป์และนาฏศิลป์ได้นั้นสำเร็จขึ้นด้วยการสร้างสรรค์ของมนุษย์เท่านั้นสัตว์ทั้งหลายไม่ว่าสิ่งข้างมาบ้างค่างชะนิหมีหนูหมากาไก่นกไม่สามารถสร้างสรรค์งานศิลป์ได้การที่หมาเลี้ยงข้างวาดรูปเขียนอักษรเล่นดนตรีได้นั้นเป็นการกระทำซ้ำๆทำได้ตามคำสั่งของผู้ฝึกจนทำได้เท่าที่ทำได้ไม่สามารถสร้างเสริมด้วยจินตนาการของตัวเองเช่นเดียวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติก็มีได้อยู่ในปัจจุบันของการสร้างสรรค์งานศิลปะหมู่เมฆที่ลอยเกาะกลุ่มตัดกับแสงสีของแสงอาทิตย์เกิดเป็นรูปร่างต่างๆเช่นเขาหัวไม่เสี่ยงกร่องไก่ขันนกยูงแพนปิกหางวิ่งเริงร่าราวร้ายระบ้าร้องเรียกเพรียงหาคุ่นาคกไหลพลั้กระทบหินชะนอนผากอไฟไหวไปมาตามสายลมหรืออาการใดๆที่เป็นไปตามธรรมชาติสิ่งนั้นไม่ใช่ศิลปะสิ่งนั้นเป็นธรรมชาติเพราะธรรมชาติก็คือธรรมชาติเมื่อใดก็ตามที่ศิลปินได้พินิจปรากฏการณ์เหล่านั้นจนเกิดจินตนาการเช่นศิลปินดนตรีนำเสียงที่ได้ยินจากธรรมชาตินั้นมาเรียงร้อยเป็นลีลาสำเนียงทำนองด้วยเสียงขับร้องหรือบรรเลงเครื่องดนตรีศิลปะป็นวาดปั้นแกะสลักฉลุสลักถักทอเป็นภาพเป็นชิ้นผลงานเกิดรูปร่างลวดลายตามที่เห็นตามจินตนาการศิลปินนักแสดงประดิษฐ์นาฏย้งสรรค์ด้วยลีลาท่าเต้นเยื้องกรายร่ายรำผูกสาระเป็นเรื่องราวการกระทำในลักษณะดังกล่าวของศิลปินจัดเป็นงานสร้างสรรค์ศิลป์ 12 การสร้างสรรค์ศิลป์เกิดขึ้นจากบุพภูมิของมวลจินตนาการการเรียนรู้เพื่อดำรงชีวิตให้ชีวิตอยู่รอดการสังเกตลองผิดลองถูกปรับตัวให้เข้ากับการใช้ชีวิตพัฒนาสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นเริ่มมีการใช้ไฟประกอบอาหารสร้างเครื่องมือจับสัตว์รู้จักการสร้างเครื่องนุ่งห่มใช้หนังสัตว์ให้เกิดประโยชน์รู้จักใช้หินเป็นหัวหอหรือขัดถูกระทบให้เกิดประกายไฟเป็นประโยชน์

๘๘สำหรับการสร้างสรรค์ศิลปะนั้นคำว่าสร้างสรรค์มีความหมายถึงสร้างใหม่ให้เป็นขึ้นมักใช้ทางนามธรรมเช่นสร้างสรรค์ความสุขความเจริญให้แก่สังคมมีลักษณะริเริ่มในทางดีเช่นความคิดสร้างสรรค์ศิลปะสร้างสรรค์เป็นต้น๑๔๙ขลุดนี้มเสมอ๑๔๕ขยายความคำว่าสร้างสรรค์คือการทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้นในโลกด้วยปัญญาของมนุษย์สิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นนั้นต้องมีลักษณะเป็นต้นแบบในทางใดทางหนึ่งไม่ซ้ำกับสิ่งที่เคยมีอยู่แล้วการสร้างสรรค์เป็นกระบวนการอิสระไม่เป็นทาสของสิ่ง

ใหม่ในปัจจุบันที่เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อสายงานด้านดนตรีหรือการประกวดแข่งขันในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงการศึกษาในระดับสูงล้วนแล้วแต่มีกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์ดนตรีพื้นเมืองอีสานอยู่ทั้งสิ้นแต่ไม่มีงานวิชาการที่มีหลักคิดหรือ Faculty of Fine and Applied Arts , Khon Kaen University * Journal of Music and Performing Arts , Khon Kaen University | 89 องค์ความรู้ในด้านแนวคิดวิธีการหรือกระบวนการสร้างสรรค์ซึ่งปรากฏการณ์นี้เป็นพื้นที่ใหม่ที่ท้าทายสำหรับนักวิชาการด้านดนตรีอย่างมากจากสำคัญดังกล่าวหากเราจะทำงานดนตรีพื้นเมืองอีสานร่วมสมัยเชิงวิชาการจะต้องมีแนวคิดและกระบวนการอย่างไรบ้างผู้เขียนจึงหยิบยกแนวคิดเรื่องการสร้างสรรค์ศิลปะวิชาการ(Practice as Research)มาเป็นข้อเสนอในครั้งนี้แนวคิดการวิจัยสร้างสรรค์ศิลปะการสร้างสรรค์มีนักวิชาการให้ความหมายไว้มากมายแต่มีลักษณะความหมายที่คล้ายกันดังที่จอยพอลกิลฟอร์ด, เอ็ดเวิร์ดเดอโบโนและฮามิดฮับราฮิมชาเดชราจาฉายาได้ให้ความเห็นไว้ว่าการสร้างสรรค์เป็นกระบวนการคิดที่นำไปสู่นวัตกรรมการแก้ปัญหาการคิดนอกกรอบเพื่อสร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่มีประโยชน์มีคุณค่าและมีความหมายส่วนอาร์เธอร์ลีโอนาร์ดชาวโลว์กล่าวว่าป็นแรงจูงใจโดยเฉพาะความอยากรู้อยากเห็นซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้ค้นหาคำตอบ(ดวงเดือนศาสตรภัทร, 2557)ในประเทศไทยเองมีนักวิชาการให้ความหมายไว้ว่าการสร้างสรรค์คือการทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้นในโลกด้วยปัญญาของมนุษย์สิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นนั้นต้องมีลักษณะเป็นต้นแบบในทางใดทางหนึ่งไม่ซ้ำกับสิ่งที่เคยมีอยู่แล้วการสร้างสรรค์เป็นกระบวนการอิสระไม่เป็นทาสของสิ่งใดไม่ว่าจะเป็นอารมณ์

คิดและความรู้สึกผ่านกระบวนการที่ต้องใช้ทักษะและความชำนาญเป็นพิเศษจนได้ผลงานศิลปะที่ตนพึงพอใจในการสร้างสรรค์งานแต่ละชิ้นศิลปินต้องตัดสินใจทั้งในด้านความคิดการใช้วัสดุเครื่องมือและเทคนิคสร้างสรรค์นอกจากนี้ศิลปินยังต้องแก้ปัญหาเกี่ยวกับคุณค่าทางสุนทรียภาพซึ่งต้องตัดสินใจอีกเกี่ยวกับการใช้องค์ประกอบศิลปะเช่นการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการใช้เส้นสีรูปร่างช่องว่างและรูปทรงลักษณะพร้อมกับตัดสินใจเรื่องใช้หลักการจัดองค์ประกอบเพื่อให้งานเกิดดุลยภาพและมีค

ยังมีการให้ความหมายของการสร้างสรรค์ศิลปะว่าหมายถึงการสร้างสรรค์องค์ประกอบศิลปะเป็นการนำเอาส่วนประกอบสำคัญของศิลปะมาจัดเข้าด้วยกันตามความคิดจินตนาการหรือประสบการณ์ของผู้สร้างแต่ละคนโดยอาศัยหลักของศิลปะสร้างให้เกิดการประสานกลมกลืนกันอย่างเป็นเอกภาพ๑๖๐อย่างไรก็ตามการสร้างสรรค์ศิลปะนั้นอาจเป็นงานศิลปะเท่านั้นหรือเป็นงานวิจัยด้วยการให้ความคิดเห็นไว้ครณ๑๖๑ดังนี้กรณีนี้การสร้างสรรค์ทางศิลปะมีลักษณะเฉพาะแตกต่างและแยกจากการวิจัยอย่างสิ้นเชิง

๙๔๕แสดงคุณภาพสูงขึ้นพิจารณาจากคุณค่าของผลงานหรือการกระทำในภาพรวมว่าสูงขึ้นกว่าเดิมหรือไม่ไม่ควรแยกพิจารณาจากรายละเอียดปลีกย่อยเชิงปริมาณหรือเชิงรูปแบบเท่านั้น๖แสดงออกอย่างต่อเนื่องพลังสร้างสรรค์ผลงานต้องสามารถแสดงออกมาให้ปรากฏได้มากกว่าหนึ่งครั้งองค์ประกอบดังกล่าวให้ความสำคัญกับลักษณะสร้างสรรค์ที่ปรากฏเป็นภาพรวมของผลงานและการกระทำมากกว่ารายละเอียดปลีกย่อยอย่างที่นักการศึกษาทางความคิดสร้างสรรค์โดยทั่วไปนิยมทำ

องค์ประกอบของทัศนศิลป์การสร้างแบบร่างการปรับแก้แบบร่างการวางแผนในการสร้างสรรค์ผลงานการแก้ไขปัญหาระหว่างการปฏิบัติงานจนกระทั่งผลงานเสร็จสมบูรณ์ในทุกขั้นตอนของกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานผู้เรียนจึงสามารถฝึกฝนทักษะได้รอบด้านตั้งแต่กระบวนการทางความคิดการพูดสื่อสารการแก้ปัญหาการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและทักษะฝีมือทางศิลปะซึ่งวิรัตน์พินทุญ (2536) ได้กล่าวว่าศิลปินสร้างสรรค์ผลงานจากความคิดและความรู้สึกผ่านกระบวนการที่ต้องใช้ทักษะและความชำนาญเป็นพิเศษจนได้ผลงานศิลปะที่ตนพึงพอใจในการสร้างสรรค์งานแต่ละชิ้นศิลปินต้องตัดสินใจทั้งในด้านความคิดการใช้วัสดุเครื่องมือและเทคนิคการสร้างสรรค์นอกจากนี้ศิลปินยังต้องแก้ปัญหาเกี่ยวกับคุณค่าทางสุนทรียภาพซึ่งต้องตัดสินใจอีกเกี่ยวกับการเลือกใช้องค์ประกอบศิลปะเช่นการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการใช้เส้นสีรูปร่างช่องว่างและรูปทรงลักษณะพร้อมกับตัดสินใจเรื่องใช้หลักการของการจัดองค์ประกอบเพื่อให้งานเกิดดุลยภาพมีความกลมกลืนและความขัดแย้งได้ส่วนสัมพันธ์กันมีส่วนดีและช่วงจังหวะที่พอเหมาะจึงเห็นได้ว่าในการสร้างสรรค์งานศิลปะแต่ละชิ้นนั้นศิลปินต้องแก้ปัญหาต้องเลือกและตัดสินใจในการดำเนินงานอย่างยุ่งยากซับซ้อนกระบวนการสร้างสรรค์ต้องมีการแก้ปัญหาและตัดสินใจอยู่ตลอดเวลาจำเป็นต้องใช้ทักษะและความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษประกอบกับความมีทรัพยากรต่อการสร้างสรรค์ผลงานนั้นๆดังนั้นการสร้างสรรค์ศิลปะเกือบทุกสาขาศิลปินจะไม่ทำตามอำเภอใจโดยการดำเนินการอย่างสะเดาะคิดป็นต้องทำไปอย่างมีเจตนาและมีแผนงานโดยคำนึงถึงคุณค่าทางศิลปะและความพึงพอใจทางสุนทรียภาพด้วยสอดคล้องกับสุชาติเถาทอง (2538) ซึ่งกล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการทำงานทัศนศิลป์

หนึ่ง 214 การสร้างสรรค์ศิลปะแต่ละแขนงต้องมีหลักเกณฑ์ในการจัดองค์ประกอบของศิลปะแต่ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวว่าจะต้องจัดแบบนี้หรือแบบนี้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจในการจัดองค์ประกอบของศิลปินแต่ละคนแต่ละสาขาว่าจะมีแนวโน้มไปในทางใดตั้งที่โรเบิร์ตเฮนรีจิตรกรเอกกลุ่มแอสแคนสอนศิษย์ของท่านว่าศิลปะที่ดีทั้งมวลล้วนเป็นการจัดองค์ประกอบทั้งสิ้นซึ่งอาจเป็นการจัดในด้านเนื้อหาหรือการจัดในด้านรูปแบบก็ตามการใ้ฝ่ายวิธีการแสดงออกย่อมไม่มีขอบเขตสิ้นสุดอาจเป็นการค้นหาแบบอย่างศิลปะมุ่งแสดงในแง่เนื้อหาหรืออาจเป็นการจัดองค์ประกอบของเส้นสีรูปร่างรูปทรงปริมาตรพื้นที่จังหวะผิวพื้นหรือสิ่งอื่นใดก็ได้อันเป็นภาษาของการแสดงออก a language of expression จากการจัดองค์ประกอบที่ดีของการสร้างสรรค์งานศิลปะสวาง 2533 66 67 เทียนชัยตั้งพรประเสริฐได้รวบรวมคำและความหมายขององค์ประกอบศิลป์ไว้ว่าคำว่า Composition มาจากภาษาลาตินว่า Compositio หมายถึงการจัดเข้าด้วยกันในทางศิลปะ Composition แปลว่าองค์ประกอบแห่งศิลปะหมายถึงการนำเอาส่วนประกอบสำคัญของศิลปะ Element of Art มาจัดเข้าด้วยกันตามความคิดจินตนาการหรือประสบการณ์ของผู้สร้างแต่ละคนโดยอาศัยหลักของศิลปะสร้างให้เกิดการประสานกลมกลืนกันอย่างเป็นเอกภาพองค์ประกอบศิลป์ Composition ตามพจนานุกรมฉบับเว็บสเตอร์ Webster 1961 1969 ได้อธิบายไว้ข้อหนึ่งว่าในทางวิจิตรศิลป์ศิลปะหรือการปฏิบัติกระทำให้เกิดการรวมกันของส่วนประกอบต่างๆในผลงานและส่วนประกอบทั้งหมดนั้นจะต้องประสานกลมกลืนกัน 215 วารสารวิจิตรศิลป์ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคมมิถุนายน 2557 ความหมายในพจนานุกรมฉบับภาษาอังกฤษไทยของสอเสถียรได้ให้ความหมาย

อย่างเดียวกับไม่ครกระทำ 6 แสดงออกอย่างต่อเนื่องพลังสร้างสรรค์ผลงานต้องสามารถแสดงออกมาให้ปรากฏได้มากกว่าหนึ่งครั้งมีความต่อเนื่องคงเส้นคงวาจะเห็นได้ว่าองค์ประกอบสำหรับพิจารณาผลงานและกระบวนการทางานที่สร้างสรรค์ดังกล่าวมีประเด็นวิเคราะห์แตกต่างไปจากทัศนะของนักการศึกษาทั่วไปที่สนใจศึกษาเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์โดยทั่วไปเป็นอย่างมากองค์ประกอบดังกล่าวให้ความสำคัญกับลักษณะสร้างสรรค์ที่ปรากฏเป็นภาพรวมของผลงานและการกระทำมากกว่ารายละเอียดปลีกย่อยอย่างที่นักการศึกษาทางความคิดสร้างสรรค์โดยทั่วไปนิยมทำกันการพิจารณาผลงานสร้างสรรค์จำเป็นต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในผลงานของผู้สร้างที่เคยมีมาก่อนและจำเป็นต้องมีความถูกต้องแม่นยำตามลักษณะผลงานนั้นๆการสร้างสรรค์และค้นพบผลงานใหม่ๆทุกชิ้นต้องศึกษาเรียนรู้และเข้าใจไวยการณ์และวากสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับผลงานนั้นอย่างลึกซึ้งในทุกๆประเด็นการสร้างสรรค์ทางศิลปะหรือทางวิทยาศาสตร์ต้องอาศัยการฝึกฝนเป็นระยะเวลายาวนานการค้นพบทางศิลปะที่แสดงความเป็นต้นแบบความฉลาดหลักแหลมให้ปรากฏในผลงานหรือความเป็นอัจฉริยะที่โดดเด่นออกมาไม่แตกต่างไปจากการค้นพบของวิศวกรของนักประวัติศาสตร์หรือนักวิทยาศาสตร์ที่พยายามต่อสู้เพื่อแก้ปัญหาเพื่อค้นหาหลักฐานหรือเพื่อพิสูจน์ให้ได้ว่าสมมุติฐานบางอย่างปราศจากความจริงด้วยเหตุนี้วิธีที่ดีที่สุดในการพัฒนาพลังสร้างสรรค์หรือความสามารถทางจินตนาการของเด็กก็คือให้ออกาสพวเขาปฏิบัติผลงานเท่าที่สามารถจะทำได้ก็เพียงพอแล้วไม่จำเป็นต้องทำงานอย่างศิลปินหรือใช้ความคิดอย่างนักวิทยาศาสตร์ 53 พลัง

การศึกษาทางสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยจากการศึกษาจิตรกรรมทั้งกาแบบ
ที่เบบ๑๑๗นอกจากนี้ศิลปะยังถูกนำไปใช้ในการรักษาฟื้นฟูจิตใจผู้ป่วยได้เรียกว่า
ศิลปะบำบัดเป็นรูปแบบหนึ่งของการแพทย์เสริมและทางเลือก Complementary
and alternative medicine ที่เน้นการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมนำมาเสริมในการ
ดูแลรักษาแนวทางหลักให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นจึงจำเป็นต้องมีการประสานงานกัน
เป็นทีมระหว่างนักศิลปะบำบัดแพทย์ที่ดูแลรักษาผู้ป่วยไม่ใช้รูปแบบการบำบัดรักษา
ที่สามารถแยกเป็นอิสระได้ต้องทำไปควบคู่กันในปัจจุบันศิลปะบำบัดเริ่มมีการขยาย
ตัวเป็นทางเลือกใหม่ในการบำบัดรักษาและ

กิจกรรมทางศิลปะที่เหมาะสมช่วยในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพให้ดีขึ้น จากแนวคิดที่ว่าศิลปะคือหนทางแห่งการปลดปล่อยอารมณ์ความรู้สึกความคิดตามความต้องการของแต่ละคนเด็กก็เช่นกันพวกเขาต้องการสิทธิเสรีภาพที่จะแสดงออกซึ่งความต้องการของเขายังมีความสุขพวกเขาต้องการโอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพของตัวเองในด้านการเรียนการเล่นและการแสดงออกต่าง ๆ ศิลปะบำบัดเป็นรูปแบบหนึ่งของการแพทย์เสริมและทางเลือก Complementary and alternative medicine ที่เน้นการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมนำมาเสริมในการดูแลสุขภาพแนวทางหลักให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นจึงจำเป็นต้องมีการประสานงานกันเป็นทีมระหว่างนักศิลปะบำบัดกับแพทย์ที่ดูแลรักษาผู้ป่วยไมใช่รูปแบบการบำบัดรักษาที่สามารถแยกเป็นอิสระได้ต้องทำไปควบคู่กันศิลปะบำบัดยังนับเป็นรูปแบบหนึ่งของการทำจิตบำบัด Psychotherapy ที่ใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อช่วยเหลือบุคคลที่มีปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจซึ่งหลักการของศิลปะบำบัดคือใช้ศิลปะเป็นสื่อในการแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกความขัดแย้งและความต้องการที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในส่วนลึกของจิตใจการแสดงออกทางผลงานศิลปะไม่ว่าจะเป็นลายเส้นสีรูปทรงสัญลักษณ์อารมณ์ความหมายที่สื่อออกมาทั้งหมดสามารถนำมาวิเคราะห์ให้จนถึงความรู้สึกนึกคิดว่าเป็นอย่างไรหรือสภาพจิตมีปัญหาอย่างไรการประเมินผลการบำบัดรักษาด้วยศิลปะบำบัดเน้นที่กระบวนการและกิจกรรมการทางศิลปะไม่ได้เน้นที่ผลงานหรือคุณค่าทางศิลปะบำบัด 22 การศึกษาทฤษฎีจิตวิเคราะห์ Psychoanalysis ซึ่งเป็นทฤษฎีเริ่มของซิกมันด์ฟรอยด์นักจิตวิทยาชาวเวียนนาได้กล่าวว่ามีลักษณะที่เป็นพลังงานเรียกว่าลึงจิตซึ่งเป็นตัวควบคุมการกระทำกิจกรรมต่างๆของร่างกายทั้งหมดแบ่งออกเป็นสามส่วน 1 จิตสำนึกหรือจิตรู้สำนึก Conscious mind 2 จิตกึ่งสำนึก Subconscious mind 3 จิตไร้สำนึก Unconscious งานวิจัยนี้จะขอลงไปถึงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัยเท่านั้น

๙๔ตัวอย่างอาณิสสที่ปรากฏในพระไตรปิฎกอาณิสสในการเรียนพระวินัยที่มีประกาศ๓๗คือคุ้มครองรักษากองรักษาศีลของตนผู้ที่ถูกความรังเกียจครอบงายอมทวนระลึกได้ทุกสัปดาห์ในท่ามกลางสงฆ์๕๐ด้วยดีซึ่งข้าศึกโดยสหธรรม๕เป็นผู้ปฏิบัติเพื่อความตั้งมั่นแห่งพระสัทธรรมอาณิสสของการรักษาศีล๕ประกาศคือได้โคกทฤษฎีใหญ่หลวงซึ่งมีความไม่ประมาทเป็นเหตุกตัตัพพ์อันดีงามยอมกระฉอนไปตกเป็นผู้แก่ลัวล้าไม

ย่อมเป็นผู้ปฏิบัติเพื่อความตั้งมั่นแห่งพระสัทธรรม๑๗ดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ว่าภิกษุทั้งหลายบุคคลผู้ทรงวินัยย่อมมีอันส่งผลประการเหล่านี้๑๘คือเป็นอันคุ้มครองรักษาของศีลของตนไว้ดีแล้วผู้ที่ถูกความรังเกียจครอบงำย่อมทวนระลึกได้ตกล้ำพุดในท่ามกลางสงฆ์ด้วยดีซึ่งข้าศึกโดยสัทธรรม๑๙เป็นผู้ปฏิบัติเพื่อความตั้งมั่นแห่งพระสัทธรรม๑๙๓๒ประโยชน์ของการศึกษาพระสูตรพระพุทโธสาจารย์ได้กล่าวถึงประโยชน์ของพระสูตรไว้ในกรณอธิบายความหมายของคำว่าสูตรสุดในคัมภีร์สมันตปาสาทิกาว่าฉวีปไทยะ๘๓๖จ๕๕๒๓๗มหาบาลี๔๙๕๔๘วิมหาบาลี๔๙๕๔๙ปไทยะ๘๓๒๕๕๗ของถกถามูลจนได้สูตรโตสวนโกลสวนโกลสวนโกลตามาสุตตสภาคโตสสูตรตตตตตตตตตต๒๐ท่านกล่าวว่าสูตรเพราะบังถึงประโยชน์เพราะมีรกรถอันพระผู้มีพระภาคตรัสดีแล้วเพราะผลดีประโยชน์เพราะหลังประโยชน์เพราะป้องกันด้วยดีและเพราะมีส่วนเสมอด้วยเส้นด้าย๒๐อธิบายว่าที่เรียกว่าพระสูตรเพราะบังถึงประโยชน์คือแสดงประโยชน์ให้มีประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่นเป็นต้นที่เรียกว่าพระสูตรเพราะมีรกรถอันพระผู้มีพระภาคตรัสดีแล้วหมายความว่าประโยชน์ที่ผู้ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธองค์จะพึงได้รับนั้นพระองค์ได้ตรัสไว้แล้วตามความเหมาะสมแก่อัธยาศัยของเวไนยสัตว์ที่เรียกว่าพระสูตรเพราะผลดีประโยชน์นั้นหมายความว่าพระสูตรคำสอนของพระพุทธเจ้าย่อมให้ประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติตามเปรียบ

ของการทำกรรมดีโดยมีการยกเรื่องราวมาประกอบเป็นเรื่องราวของมนุษย์สมบัติ
สวรรค์สมบัติและเป็น๑๗ชนิดาเลสาสุนทรปัญญาสชาติประวัติและความสำคัญ
ที่มีต่อวรรณกรรมร้อยกรองของไทยกรุงเทพมหานครมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ภาควิชาวรรณคดี๒๕๓๘หน้า๑๐๗๑๗๗พระมหาสุทนต์อภากโร
อบุณการศึกษาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปรากฏในวรรณกรรมพระพุทธ
ศาสนาเรื่องอานิสงส์และคัมภีร์ที่ใช้เทศน์ในเทศกาลต่างของล้านนาหน้า๑๙๑๑๙

ขึ้นบ้านใหม่อานิสงส์กรถายธรรมฯฯสวดคล้องกับพระมหาสทิตยธำมาภาภโรที่
ศึกษาเรื่องการศึกษาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปรากฏในวรรณกรรม
พระพุทธศาสนาเรื่องอานิสงส์และคัมภีร์เทศน์ในเทศกาลต่างๆของล้านนา 5 ความ
เชื่อของชาวล้านนาจึงเป็นอัตลักษณ์ล้านนาอันเกิดจากพระพุทธศาสนากับ
วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาคัมภีร์อุปปาเตสังคัตถ์ถือได้ว่าเป็นคัมภีร์
ล้านนาที่มีลักษณะเนื้อหาคุณค่าและอิทธิพลที่สะท้อนให้เห็นประวัติศาสตร์ความเป็น
มาความเชื่อคุณค่าและส่งผลอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชุมชนในล้านนาที่ยึดหลักปฏิบัติ
และการแสวงหาที่พึ่งพาทางด้านจิตวิญญาณผ่านพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนามา
ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน 4 กิตติคุณประเภทองค์การคุณค่าของการสวดมนต์ที่มี
ต่อพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยกรณีศึกษาพระพุทธศาสนิกชนวัดมหาธาตุยุวรา
ขรัยสังฆ์กรุงเทพมหานครกรณีวิทยานิพนธ์พระพุทธศาสนาหมั่นเทิดนั้เทิดวิทยาลัย
วิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2551 5 พระมหาสทิตยธำมาภาภโรอบุณการ
ศึกษาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปรากฏในวรรณกรรมพระพุทธศาสนาเรื่อง
อานิสงส์และคัมภีร์เทศน์ในเทศกาลต่างๆของล้านนาวิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎี
บัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2548 วารสาร
วิทยาลัยสงฆ์นครลำปางปีที่ 9 ฉบับที่ 1 มกราคมเมษายน 2563 31 7 ข้อเสนอแนะ
การวิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์อุปปาเตสังคัตถ์

ให้เห็นประวัติศาสตร์ความเป็นมาความเชื่อคุณค่าและส่งผลอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชุมชนในลำนานาที่ยึดหลักปฏิบัติและการแสวงหาที่พึ่งพาทางด้านจิตวิญญาณผ่านพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนามาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน 4 กรติคมลประเทือง กรคุณค่าของการสวดมนต์ที่มีต่อพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยกรณีศึกษาพระพุทธานิกชนวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎ์กรุงเทพมหาครวิทยานพนธ์พระพุทธศาสนาหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2551 5 พระมหาสุหิตย์อำภากรโอบอุ้มการศึกษาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปรากฏในวรรณกรรมพระพุทธศาสนาเรื่องอานิสงส์และคัมภีร์เทศน์ในเทศกาลต่างๆของลำนานาวินยานพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2548 วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลพบุรีปีที่ 9 ฉบับที่ 1 มกราคมเมษายน 2563 31 7 ข้อเสนอแนะและการวิจัยเรื่องการศึกษาพระเวทย์ให้มนุษย์รูปปาดะสันติผู้วิจัยมุ่งศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาเนื้อหาคุณค่าการประพันธ์และอิทธิพลของคัมภีร์รูปปาดะสันติ

บรรจุในแผงไม้จำนวน๒๘องค์เพื่อสื่อถึงอดีตพุทธเจ้าเพื่อเป็นพุทธบูชาสืบต่อ
พระพุทธศาสนาจนถึง๕๐๐๐ปีและเพื่อเป็นบุญกุศลให้กับตนเองโดยมีเป้าหมาย
สูงสุดคือนิพพาน๒การสำรวจกระบวนการสร้างพระแผงไม้ในจังหวัดลำปางพบว่า
มีอายุการสร้างระหว่างพุทธศตวรรษที่๒๒-๕๓แนวทางการสร้างพระแผงไม้เชิงพุทธ
ศิลป์เป็นการประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับคติการสร้างพระแผงไม้ในล้านนาผลของ
การสร้างพระแผงไม้เชิงพุทธ๑๙๕ญาณภัทรยอด

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus
Journal of Buddhist Studies Vol11 No 2 July December 2020 325
แนวทางการสร้างสรรค์พระแผงไม้เชิงพุทธศิลป์ล้านนา The Procedure of
Creating the Buddha Image Board Phra Phaeng Based on Lanna
Buddhist Arts ฤทธิเทพชาวพลอยท่าพูนชัยปิ่นธียรพระอริวัฒน์รัตนวงโค
Ruesithepkhao Ploytham Phoonchai Punthiya Phra Athiwat
Ratanavanno มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตเชียงใหม่
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus
Corresponding Author Email asombannsuan1 gmailcom สมหวังแก้วสุ
ฟอง Somwang Kaewsufong มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Chiang Mai University
บทคัดย่อการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและคติความ
เชื่อในการสร้างพระแผงไม้ในล้านนา 2 เพื่อศึกษากระบวนการสร้างพระแผงไม้ใน
จังหวัดลำปางและ 3 เพื่อเสนอแนวทางการสร้างสรรค์พระแผงไม้เชิงพุทธศิลป์ล้าน
นาระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ Qualitative Research ผลการศึกษพบว่า 1 พระแผงไม้เป็นงานพุทธศิลป์เครื่องมือล้านนาที่นิยมสร้างตามคติความเชื่อใน
เรื่องของอดีตพุทธเจ้าโดยมีการนำพระพิมพ์มาบรรจุในแผงไม้จำนวน 28 องค์เพื่อ
สื่อถึงอดีตพุทธเจ้าเพื่อเป็นพุทธบูชาสืบต่อพระพุทธศาสนาจนถึง 5 000 ปีและเพื่อ
เป็นบุญกุศลให้กับตนเองโดยมีเป้าหมายสูงสุดคือนิพพาน 2 การสำรวจกระบวนการ
สร้างพระแผงไม้ในจังหวัดลำปางพบว่ามีอายุการสร้างระหว่างพุทธศตวรรษที่ 2225
พระแผงไม้

พุทธศาสนาในคัมภีร์และพระสูตรต่างๆได้กล่าวถึงพระพิมพ์ที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์
กับคติเรื่องเจดีย์ซึ่งจัดอยู่ในประเภทเทสิกเจดีย์การสร้างพระพิมพ์แผงไม้และการ
ประดับภายในอาคารศาสนสถานสร้างขึ้นโดยคติความเชื่อทางพุทธศาสนาในเรื่อง
อดีตพุทธทั้งนิกาเยกรวาทและมหายานนิยมสร้างในช่วงพุทธศตวรรษที่๒๔๕และ
เกี่ยวข้องกับคติการสืบทอดอายุพุทธศาสนาให้ครบ๕๐๐๐ปีและการทำบุญสืบต่อ
อายุ๒๐๒๓ธีรพันธ์บุญมากศึกษาเรื่องวิเคราะห์คติธรรมจากประเพณีการ

103 การศึกษาพระพิมพ์แผงไม้ในจังหวัดลำปาง A STUDY OF VOTIVE TABLETS
IN WOODEN FRAME IN LAMPANG PROVINCE ยุทธภูมิมันตรง
YOTHAPOOM MUNTRONG สาขาโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์ภาควิชา
โบราณคดีมหาวิทยาลัยศิลปากร HISTORICAL ARCHAEOLOGY FACULTY OF
ARCHAEOLOGY SILPAKORN UNIVERSITY จีรัสสาชาชีวะ 1 JIRASSA
KACHACHIVA บทคัดย่อพระพิมพ์ถือเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงพุทธศาสนาในคัมภีร์
และพระสูตรต่างๆได้กล่าวถึงพระพิมพ์ที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับคติเรื่องเจดีย์จัด
อยู่ในประเภทเทสิกเจดีย์ในล้านนาพบว่าการประดับพระพิมพ์ลงบนแผงไม้และ
ประดับภายในอาคารศาสนสถานการประดับพระพิมพ์ในลักษณะเช่นนี้สันนิษฐานว่า
น่าจะได้รับอิทธิพลจากศิลปะพุกามในประเทศเมียนมาในช่วงพุทธศตวรรษที่ 1619
โดยคติการสร้างพระพิมพ์แผงไม้นั้นน่าจะมาจากความเชื่อเรื่องอดีตพุทธทั้งนิกา
เยกรวาทและมหายานที่เชื่อว่าพระพุทธเจ้ามีมากมายนับไม่ถ้วนทั้งในอดีตและที่จะ
ตรัสรู้ในอนาคตโดยจังหวัดลำปางเป็นจังหวัดหนึ่งที่พบพระพิมพ์แผงไม้มากที่สุด
และนิยมสร้างพระพิมพ์ด้วยวัสดุเนื้อชินพระพิมพ์ส่วนมากมีรูปแบบที่คล้ายกันคือพระ
พิมพ์แสดงภูมิสถาปัตยกรรมปางมารวิชัยในขุมเรือนแก้วและนำพระพิมพ์เหล่านี้
ประดับลงบนแผงไม้ในรูปแบบต่างๆซึ่งสันนิษฐานได้ว่าน่าจะนิยมสร้างขึ้นในช่วง
พุทธศตวรรษที่ 2425 โดยการสร้างพระพิมพ์แผงไม้ น่าจะเกี่ยวกับการสืบทอด
อายุพุทธศาสนาให้ครบ 5 000 ปีตามความเชื่อปัญญาอันตรธานและยังเป็นการทำบุญ
ปรารถนาในอานิสงส์ของผู้สร้างคำสำคัญพระพิมพ์พระพิมพ์แผงไม้ลำปาง 1 ผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ดรภาควิชาโบราณคดีคณะโบราณคดีมหาวิทยาลัย

ใหญ่คือพระพุทธเจ้าในคัมภีร์พระวินัยปิฎกและพระอภิธรรมปิฎกมีกล่าวถึงลักษณะ
ของมหาบุรุษบางประการเท่านั้นแต่มีกล่าวไว้อย่างละเอียดครบ๓๒ประการพร้อม
อานิสงส์ที่ทำให้ได้มหาปรีติลักษณะไว้ในลักษณะสูตรและมหาปทานสูตรพระสูตรต้นต
อปิฎกที่ขนิทายและกล่าวถึงบุคคลผู้สมบุรณด้วยมหาปรีติลักษณะ๓๒ประการเรียกว่า
มหาบุรุษซึ่งมีคติสองอย่างคือถ้าครองเรือนจะได้เป็นพระมหากษัตริย์ถ้าออกผนวช
จะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใน

และวัดร่องઆએบปีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกโดยการสังเกตการณ์การบันทึก
ข้อมูลการบันทึกภาพรูปแบบและองค์ประกอบส่วนต่างๆของพระพุทธรูปปฏิมาศิลปะไท
ลื้อที่สะท้อนแนวคิดมหาปรีติลักษณะและการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้ในท้องถิ่นวิเคราะห์
ข้อมูลโดยวิธีการจำแนกไปตามรูปแบบของงานศิลปะด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์
129 วารสารวิจัยศิลปปีปีที่ 4 ฉบับที่ 2 กรกฎาคมธันวาคม 2556 ผลการวิจัย
Descriptive Analysis รวมทั้งอธิบายตีความตามเนื้อหาสาระที่ปรากฏอยู่ในงาน
พุทธศิลป์เหล่านั้นเพื่อให้ได้ความรู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับแนวคิดมหาปรีติลักษณะ
พุทธปฏิมาศิลปะไทลื้อเมื่อนานมหาปรีติลักษณะหมายถึงลักษณะของมหาบุรุษผู้ยิ่ง
ใหญ่ความหมายที่พบในพระพุทธศาสนาคือมหาปรีติลักษณะของพระพุทธเจ้าใน
คัมภีร์พระวินัยปิฎกและพระอภิธรรมปิฎกมีกล่าวถึงลักษณะของมหาบุรุษเพียงบาง
ประการเท่านั้นแต่มีกล่าวไว้อย่างละเอียดครบ 32 ประการพร้อมทั้งอานิสงส์ทำให้
ได้มหาปรีติลักษณะไว้ในลักษณะสูตรและมหาปทานสูตรพระสูตรต้นตอปิฎกที่ขนิทาย
กล่าวถึงบุคคลผู้สมบุรณด้วยมหาปรีติลักษณะ 32 ประการเรียกว่าพระมหาบุรุษซึ่งมี
คติสองอย่างคือถ้าครองเรือนจะได้เป็นพระมหากษัตริย์ถ้าออกบวชจะได้ตรัสรู้เป็น
พระสัมมาสัมพุทธเจ้ารุ่งโรจน์ 2553 37 ในสมัยคลวิลาสีนีอรรถภาพระดับปิฎกที่ข
นิทายพระพุทธโฆษาจารย์ได้อรรถาธิบายเนื้อหาเรื่องมหาปรีติลักษณะไว้โดย
ละเอียดและเป็นรูปธรรมชัดเจนมากขึ้นในคัมภีร์มิลินทปัญหาได้กล่าวถึงมหาปรีติส
ลักษณะของพระพุทธเจ้าในบทสนทนายระหว่างพระยามิลินทปัญหากับพระนาคเสนว่า
เป็นพุทธ

๑๐๖ ไร่โดยละเอียดและเป็นรูปธรรมชัดเจนมากขึ้นในคัมภีร์มิลินทปัญหาได้กล่าวถึงมหาปรีตลักษณะของพระพุทธเจ้าในบทสนทนาระหว่างพระยามิลินท์กับพระนาคเสน สำหรับการศึกษาวิเคราะห์มหาปรีตลักษณะของพระพุทธเจ้าแง่มุมคุณลักษณะรูปจักรและรูปมงคล๑๐๘ประการที่ปรากฏบนฝ่าพระบาทหมายถึงการที่พระองค์เสด็จไปที่แห่งใดเป็นการหมั่นไปของกัลลวแห่งพระธรรมและความเป็นผู้มีบารมีธรรมมากทรงมีพระกำลังเสมอข้างล้านเขือก

ลักษณะคือมีองค์คล้ายามีพระวรกายตั้งตรงดุจกายพรหมเพื่อแสดงให้เห็นถึงอานิสงส์ที่พระองค์ไม่ขาสัตว์ทรงมีพระเมตตากรุณาต่อสัตว์มีความละเอียดและมุ่งประโยชน์ต่อผู้อื่นมีพระวรกายทุกส่วนบริบูรณ์ดุจลวดลายของราชสีห์มีร่องพระปฤษฎางค์เต็มเสมอกันมีลำพระศอกกลมเท่ากันตลอดแสดงให้เห็นถึงอานิสงส์ที่พระองค์เป็นผู้ปรารถนาความเจริญแก่พหุชนเจริญด้วยศรัทธาศรัทธาศรัทธาด้วยสุดะพุทธิจา

คณะธรรมและปัญญาที่มีพระเศียรดุจประดับด้วยกรอบพระพักตร์เพื่อแสดงให้เห็นถึงอานิสงส์ที่พระองค์เป็นผู้นำในการประพาสจิต๓๒๐๖๒๐๕ พงสมุทรวินิจฉัยศึกษา มหาปรีตลักษณะของพระพุทธเจ้าวิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสดรมหาบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนาบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย๒๕๕๐หน้าบทคัดย่อ๒๐๖ สารบัญเรื่องบทที่ศึกษาวิชาพระศาสดรมหาบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนาบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกร

พระพุทธโฆษาจารย์ได้อรรถาธิบายเนื้อหาเรื่องมหาปรีตลักษณะไว้โดยละเอียดและเป็นรูปธรรมชัดเจนมากขึ้นในคัมภีร์มิลินทปัญหาได้กล่าวถึงมหาปรีตลักษณะของพระพุทธเจ้าในบทสนทนาระหว่างพระยามิลินท์กับพระนาคเสนว่าเป็นพุทธลักษณะที่แตกต่างจากพุทธบิดาและพุทธมารดาเปรียบได้กับดอกบัวแม้จะเกิดขึ้นมาจากดินและน้ำแต่ก็มีลักษณะที่เลิศกว่าดินและน้ำนั้นพองสมุทร 2550 68 นอกจากมหาปรีตลักษณะทั้ง 32 ประการความหมายของแนวคิดมหาปรีตลักษณะ 130 องค์ประกอบของมหาปรีตลักษณะ 32 ประการแล้วยังมีลักษณะส่วนประกอบปลีกย่อยอื่นๆเรียกว่าอัสติยานุพยุขะหรืออนุพยุขะ 80 ประการปรมาณุชิตชินโรส 2508 68 ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่ารายละเอียดของมหาปรีตลักษณะที่ปรากฏในพระไตรปิฎกลักษณะสูตรที่ขนิยาปาฎิการคกล่าววามหาปรีตลักษณะของพระพุทธเจ้าได้มาเพราะอานิสงส์แห่งการสร้างกุศลกรรมในอดีตชาติและผลอันเป็นกุศลวิบากในชาติปัจจุบันองค์ประกอบของมหาปรีตลักษณะ 32 ประการหมายถึงส่วนประกอบต่างๆทางกายภาพที่เป็นลักษณะมหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ซึ่งปรากฏเนื้อหาในคัมภีร์พระไตรปิฎกมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2539 113 115 โดยมีรายละเอียดเรียงตามลำดับดังนี้ 1 สุปติภูติปาโทมีฝ่าพระบาทราบเสมอกัน 2 เทฐาปาตเลศลูกกานีชาดาณิลายพื้นพระบาทเป็นจักร 3 อยดปณเฑิมิสนพระบาทยาว 4 ที่งคฺลิมินียาวเรียว 5 มุทุลนหตุปาโทฝ่าพระหัตถ์และฝ่าพระบาทอ่อนนุ่ม 6 ขาลหตุปาโทฝ่าพระหัตถ์และฝ่าพระบาทมีลายดุจดาว 131 วารสารวิจิตรศิลป์ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม

คนธรรมสวัสดิ์เท่าที่มีสมมุติแวดล้อมพระองค์ไม่มีใครยิ่งกว่ามหาปรีตลักษณะที่ 3 มีสันพระบาทยาวมหาปรีตลักษณะที่ 4 มีนิ้วยาวเรียวมหาปรีตลักษณะที่ 5 พระกายตั้งตรงดุจแท่นมหาพรหมเกิดจากอานิสงส์ที่พระองค์ทรงเว้นปาลาณิชาดไม่ขาสัตว์มิได้เหยียบสัตว์ให้ตายด้วยความประมาทมิได้ประหารสัตว์ให้ตายด้วยพระหัตถ์ทรงมีเมตตาและกรุณาต่อสัตว์มีความละเอียดและมุ่งประโยชน์เกื้อกูลแก่สรรพสัตว์ทั้งปวงส่วนผลที่ได้รับในชาติปัจจุบันคือพระพุทธองค์ทรงมีพระชนมายุยืนไม่มีผู้ใดปลงพระชนม์ชีพได้มหาปรีตลักษณะที่ 17 มีพระสร้อยกายบริบูรณ์ดุจกัณฑ์หน้าแห่งพระยาราชสีห์และมหาปรีตลักษณะที่ 18 พระปฤษฎางค์ราบเสมอกันเกิดจากอานิสงส์ที่ทรงหวังประโยชน์เกื้อกูลความสุขเกษมจากโยคะกิเลสแก่มหาชนที่ปรารถนาความเจริญด้วยศรัทธาศรัทธาศรัทธาด้วยสุดะพุทธิจาพระธรรมและปัญญาพึงเจริญด้วยทพย์ชวาสนาสัตว์เลี้ยงบุตรภรรยาหาสกรรมกรญาติมิตรพวกพ้องส่วนผลที่ได้รับในชาติปัจจุบันคือพระพุทธองค์ทรงไม่เสื่อมจากอริยทรัพย์ 5 ประการได้แก่ศรัทธาศรัทธาด้วยสุดะปัญญาและสมบัติทั้งปวง 2 แนวคิดจากหลักพุทธธรรม 21 กุศลกรรมกุศลวิบากเนื้อหาในพระสูตรปิฎกมีหลักธรรมคำสอนเกี่ยวกับเรื่องกุศลกรรมและกุศลวิบากปรากฏอยู่เป็นจำนวนมากซึ่งมีความเชื่อมโยงกับลักษณะของมหาบุรุษโดยมีใจความสำคัญอยู่ที่ความหมายของการได้มาซึ่งลักษณะของมหาบุรุษนั้นมีลักษณะเป็นกระบวนการของเหตุและผลสืบเนื่องกันตามลำดับเพื่อเป็นการแสดงธรรมเรื่อง

นั้นพบว่ามียุคมีการผสมผสานพุทธศิลป์และมีลักษณะต่างกันพระพุทธรูปเป็นเครื่องส่งเสริม \ กาลังใจและสืบอายุพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งยึดถือและสักการบูชา เป็นองค์ประธานในการ \ ก ประกอบพิธีในวันสำคัญต่างๆทางพระพุทธศาสนา \ ก๑.๖.๓ นายรอบทิศไวสุศรีได้กล่าวไว้ในการศึกษาวิเคราะห์พระเครื่องในฐานะ \ ก เป็นกุศโลบายในการปฏิบัติธรรม "พระเครื่องเป็นกุศโลบายอันลึกซึ้งเพื่อดึงดูดให้ผู้สร้างและผู้ใช้ \ ก พระเครื่องหันมาเข้าวัดปฏิบัติธรรมตามหลักบุญกิริยาวัตถุหรือหลักไตรสิกขาซึ่งถือเป็นหลักการ \ ก ปฏิบัติธรรมที่สำคัญในพระพุทธศาสนาได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ \ ก๑.๖.๔ กรติคมลประเทืองกรกล่าวไว้ใน "คุณค่าของการสวดมนต์ที่มีต่อ \ ก พุทธศาสนิกชนในสังคมไทย:กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชนวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎ \ ก กรุงเทพมหานคร"สรุปได้ว่าการสวดมนต์คือการสาธยายพระพุทธพจน์เพื่อทรงจำให้ขึ้น \ ก๗ พันเอกหญิง พงสมุทรวินิจฉัย, "ศึกษา มหาปรีตลักษณะของพระพุทธเจ้า", วิทยานิพนธ์ \ ก พุทธศาสนศาสดรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ก-ข. \ ก๘ พระสุชาติวิริยปัญญา (นาอุดม), ศึกษาวิเคราะห์พระแก้วมรกตพระคู่บ้านคู่เมืองของไทย, \ ก วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสดรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), \ ก หน้า ก-ข. \ ก๙ นายรอบทิศไวสุศรี, "การศึกษาวิเคราะห์พระเครื่องในฐานะเป็นกุศโลบายในการปฏิบัติ \ ก ธรรม", วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสดรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, \ ก๒๕๕๐), หน้า ก-ข. \ ก ๗ \ ก ใจด้วยตนเองและเพื่อเผยแพร่พระธรรมคำสอนแก่ชนทั้งหลายความสำคัญของการสวดมนต์คือ \ ก สวดธรรมเพื่อรักษาพระศาสนาและสวดพระปริตรเพื่อคุ้มครองป้องกันอันตราย

๑๑๒๓๔การเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติการศึกษาวิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยมี๒ส่วนใหญ่คือส่วนที่๑การดำเนินการวิจัยส่วนนี้เป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์ศิลปะโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ Qualitative Research ทำการเก็บข้อมูลทั้งภาคเอกสาร Documentary Research และลงในพื้นที่เก็บข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการจำแนกไปตามเรื่องราวและรูปแบบของพระแสงไม้ลั่นนาด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ Descriptive Analysis รวมทั้งอธิบายตีความตามเนื้อหาสาระที่ปรากฏอยู่ในพระแสงไม้เหล่านั้

เพื่อให้ได้ความรู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพระพุทธเจ้าและรูปเปรียญพระพุทธเจ้าคือพระพิมพ์รูปแบบพระแสงไม้ลั่นนาและสัญลักษณ์ที่ปรากฏในพระแสงไม้ในส่วนที่๒การสร้างสรรคงานศิลปกรรมและการประเมินผลงานเป็นขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ Action Research โดยนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยส่วนที่๑มาสร้างแรงบันดาลใจและแนวทางรวมไปถึงการบันทึกรวบรวมข้อมูลการค้นคว้าทดลองตลอดกระบวนการสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบเพื่อสร้างสรรค์พระแสงไม้ นับเป็นการใช้องค์ความรู้การศึกษาวิจัยต่อ

๑๑๔๓๖๒การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปฏิบัติการมุ่งเน้นการวิเคราะห์จากการสร้างสรรค์พระแสงไม้เป็นการนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยส่วนที่๑มาเป็นแรงบันดาลใจและแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานรวมไปถึงการบันทึกรวบรวมข้อมูลการค้นคว้าทดลองตลอดกระบวนการสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ

มาสังเคราะห์เพื่อสร้างสรรค์งานศิลปกรรมซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย 2 ส่วนดังนี้ส่วนที่ 1 การดำเนินการวิจัยส่วนนี้เป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์ศิลปะเกี่ยวกับพระพุทธรูปเกสรดอกไม้โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ Qualitative research ทำการศึกษาข้อมูลภาคเอกสาร Document research และศึกษาภาคสนาม Field survey ในพุทธสถานลั่นนาที่ปรากฏพระพุทธเกสรดอกไม้ทำการศึกษาด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ Historical method ทำการเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับพระพุทธรูปเกสรดอกไม้ในเขตวัฒนธรรมลั่นนาวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการจำแนกไปตามรูปแบบของงานศิลปะด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ Descriptive ภูมิปัญญาการสร้างพระพุทธรูปเกสรดอกไม้ในลั่นนาเพื่อการสร้างสรรค์พระพุทธปฏิมาร่วมสมัยที่พรรณทั้งม้งมี 114 analysis รวมทั้งอธิบายตีความตามเนื้อหาสาระที่ปรากฏอยู่ในงานพุทธศิลป์ส่วนที่ 2 การดำเนินการวิจัยส่วนนี้เป็นการสร้างสรรค์พระพุทธปฏิมาร่วมสมัยโดยนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยส่วนที่ 1 มาเป็นแรงบันดาลใจและแนวทางในการสร้างสรรค์กล่าวคือกระบวนการปฏิบัติงานการทดลองและการบันทึกขั้นตอนต่างๆอย่างเป็นระบบรวมไปถึงการนำเสนอผลการวิจัยและผลงานสร้างสรรค์ศิลปกรรมกลับคืนแก่ชุมชนผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมผลกรวิจัย 1 ภูมิปัญญาการสร้างพระพุทธรูปเกสรดอกไม้ในเขตวัฒนธรรมลั่นนามีความเป็นมาเชื่อมโยงสัมพันธ์กับเนื้อหาเรื่องดอกไม้ที่มีปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก อรรถกถาและชาดกโดยเฉพาะเรื่องราวในพุทธประวัติการสักการบูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้และพุทธวัจนะในธรรมบทอีกทั้งยังมีคติความเชื่อเรื่องอาถรรพ์การสร้างพระพุทธรูปด้วยเกสรดอกไม้ที่ปรากฏอยู่ในเอกสารคัมภีร์ใบลานและตำราการสร้างพระพุทธรูปของลั่นนาซึ่งมีเนื้อหาสะท้อนถึงวัฒนธรรมวิธีคิดในการกำหนดคุณ

ความเชื่อแนวคิดรูปแบบและกรรมวิธีการสร้างและประเพณีการสักการบูชาพระพุทธรูปเกสรดอกไม้ศิลปะพม่าในเขตวัฒนธรรมลั่นนาส่วนที่ 2 การสร้างสรรค์ศิลปกรรมพระพุทธปฏิมาร่วมสมัยโดยนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยส่วนที่ 1 มาเป็นแรงบันดาลใจและแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานรวมไปถึงการบันทึกรวบรวมข้อมูลการค้นคว้าทดลองตลอดกระบวนการสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบดังนั้นการสร้างสรรคงานศิลปกรรมในครั้งนี้นับเป็นการใช้ความรู้จากการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างสรรค์และสืบทอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาพื้นถิ่นไปสู่การพัฒนาพระพุทธปฏิมาร่วมสมัยต่อไป 13 วารสารวิจัยศิลปปีที่ 8 ฉบับที่ 2 กรกฎาคมธันวาคม 2560 ผลการวิจัยการศึกษาคติการสร้างพระพุทธรูปเกสรดอกไม้ศิลปะพม่าในลั่นนาจากบริบทที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดรูปแบบและกรรมวิธีการสร้างตลอดจนการศึกษาตีความหมายแนวคิดเชิงสัญลักษณ์จากพระพุทธรูปเกสรดอกไม้ศิลปะลั่นนาโดยมีเนื้อหาแบ่งออกเป็นหัวข้อต่างๆดังนี้แนวคิดการสร้างพระพุทธรูปเกสรดอกไม้ศิลปะพม่าในลั่นนาผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดการสร้างพระพุทธรูปเกสรดอกไม้ศิลปะพม่าในลั่นนาด้วยวิธีการเก็บข้อมูลภาคเอกสารจากพระไตรปิฎกอรรถกถาและหนังสือเอกสารงานวิจัยต่างๆพบว่าแนวคิดเชิงสัญลักษณ์อันเป็นหลักการสำคัญที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับหลักธรรมในพุทธศาสนาและคติความเชื่อในการสร้างพระพุทธรูปของชาวพุทธ 3 แนวคิดได้แก่ 1 แนวคิดมหาปรัสลักษณะ 32 ประการ แนวคิดมหาปรัสลักษณะ 32 ประการเป็นคติความเชื่อที่ได้รับการสืบทอดมาจากคำราของพราหมณ์โคณาจารย์หลายสำนักซึ่งมีมาก่อนสมัยพุทธกาลเนื้อหามหาปรัสลักษณะกล่าวถึงบุคคลผู้ประกอบด้วยลักษณะของมหาบุรุษอันเป็นคติของบุคคลเพียง 2 ประเภทคือพระเจ้าจักรพรรดิ

และความศรัทธาในการสืบทอดประเพณีการสร้างงานพุทธศิลป์อันจะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติสืบไปองค์ความรู้จากงานวิจัยภาพที่ 1 องค์ความรู้แนวทางการสร้างสรรค์พระแสงไม้เชิงพุทธศิลป์แนวทางการสร้างสรรค์พระแสงไม้เชิงพุทธศิลป์เป็นการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างพระแสงไม้ในลั่นนาโดยทำการศึกษาทั้งประวัติความเป็นมาความสำคัญความเชื่อและการสร้างพระแสงไม้ในลั่นนาการสำรวจพระแสงไม้ในจังหวัดลำปางและศึกษารูปแบบทางศิลปกรรมรวมทั้งกรรมวิธีการสร้างพระแสงไม้ในจังหวัดลำปางนำมาเป็นแรงบันดาลใจและกำหนดแนวความคิดในการสร้างพระแสงไม้เชิงพุทธศิลป์เป็นการเชื่อมโยงภูมิปัญญาในการสร้างพระแสงไม้ในอดีตนำไปสู่การสร้างสรรคงานเชิงพุทธศิลป์ในขั้นตอนการสร้างได้มีการร่างแบบเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้านงานเครื่องไม้ลั่นนาพิจารณาถึงความงามและความหมายในการสร้างเพื่อนำเสนอผลงานอย่างเป็นระบบและมีการวิเคราะห์ผลงานด้านทัศนศิลป์เพื่อให้งานมีความสมบูรณ์มากที่สุดการสร้างพระแสงไม้เชิงพุทธศิลป์

เมืองนั้นเป็นหนึ่งในสี่เทวดาอารักษ์เมือง๔๔คนมีเจ้าหลวงคำแดงเป็นประธาน
อารักษ์ทั้ง๔๔คนมีอารักษ์เมืองแคนเจ้าหลวงมังรายมังครามแสนภูคำฟูผายุก้อนา
แสนเมืองมาสามประยาฝั่งแกนท้าวโลกท้าวยอดเชียงรายท้าวอ้ายท้าวชายแก้วดา
หลวงพระแม่กู่พระเมืองแก้วพระเมืองเกล้าพระยอดดีโลกราชขุนชนะร่มขาวริมขาวศรี
สองเมืองเวียงแกนผาบ่อดงตองค้ำจักรวาลขุนหลวงวิรังคะปู่สะยาสะพระกุ่มมี
พระกัณเฑเฬษณ

รียงวงศ์เป็นประธานชื่อเจ้าสุริยวงศ์ในจารึกบนพระแผงไม่หมายถึงเจ้าสุริยวงศ์คำตันลี
โรสหรือเจ้าคำตันลีโรสบุตรในเจ้าน้อยการีละกับเจ้าจันทร์หอมณเชียงใหม่ประสู
ติพศ๒๔๐๐ถึงแก่กรรมพศ๒๔๗๘มีบุตรกับเจ้าสุคันธาดเชียงใหม่ธิดาเจ้าราชบุตร
หนานสุริยวงศ์๔คนมีบุตรกับนางเกียงคำ๔คนมีบุตรกับนางคำคนและมีบุตรกับ
นางนวล๑คนส่วนนางราชเทวีคงหมายถึงพระมารดาของเจ้าสุ

มีชื่อพระเจ้านามศากยราชาผู้เป็นเอดหัดคะถวายทานอันประณีตมีพระ
อนุชา๑พระองค์คือเจ้าชายอนุรุธะพระเจ้านามมะประสูติในพระราชวังกรุงกบิล
พัสดุโดยชื่อมหานามะนั้นสันนิษฐานว่าเป็นชื่อที่ตั้งขึ้นตามชื่อของหนึ่งในปัญญาวัคคีย์
ที่อาศัยอยู่ในกรุงกบิลพัสดุคือท่านมหานามะซึ่งต่อมาได้เป็นท่านพระมหานามะเถระ
ในสมัยพระกัสสปพุทธเจ้าพระองค์ได้ฟังธรรมจึงตั้งจิตอธิษฐานเพื่อมาเกิดเป็นพระ
สาวกของพระโคตมพุทธเจ้า

ในการปกครองบ้านเมืองเห็นได้จากกฎหมายมังรายศาสตร์ที่ยังคงถูกนำมาใช้จน
กระทั่งถึงยุคราชวงศ์เจ้าเจ็ดตนอาสาคำภา 2549 37 การเลี้ยงผีปู่สะยาสะซึ่งเป็น
ความเชื่อของชาวเมืองและเกี่ยวข้องกับความอุดมสมบูรณ์ของบ้านเมืองจึงไม่น่าที่
จะถูกยกเลิกไปตราบใดที่พิธีกรรมดังกล่าวมิได้มีผลไปลดทอนอำนาจพมادتันทุทธ
ศตวรรษที่ 24 ภายหลังที่ชนชั้นปกครองล้านนาร่วมมือกับสยามพื้นมาล่มล้าง
อำนาจพม่าล้านนา 3 หัวเมืองได้แก่เชียงใหม่ลำพูนลำปางอยู่ภายใต้การปกครอง
ของกลุ่มผู้นำใหม่ราชวงศ์เจ้าเจ็ดตนซึ่งร่วมสมัยกับรัตนโกสินทร์ตอนต้นในช่วงเวลา
นี้ชื่อปู่สะยาสะจะปรากฏอยู่ในตำนานเชียงใหม่ปางเดิมโดยเป็น 2 ใน 43 เจนบ้าน
เจนเมืองเชียงใหม่ 8 สำหรับเอกสารเกี่ยวกับพิธีเลี้ยงที่สำคัญที่สุดในยุคนี้คือคำ
อัญเชิญปู่สะยาสะซึ่งตั้งชาวหรือผู้ประกอบพิธีกรรมจะไขกล่าวอัญเชิญปู่สะยา
สะในพิธี 9 เป็นไปได้ว่าเอกสารนี้น่าจะเขียนขึ้นในสมัยพระยาคำพันหรือ 8 ตำนาน
เชียงใหม่ปางเดิมให้รายชื่อเจนบ้านเจนเมืองเชียงใหม่ไว้ดังนี้เจ้าหลวงคำแดงเจ้าหล
วงมังรายมังครามแสนภูคำฟูผายุก้อนาแสนเมืองสามประยาฝั่งแกนท้าวโลกท้าว
ยอดเชียงรายท้าวอ้ายท้าวชายแก้วดาหลวงพระแม่กู่พระเมืองแก้วพระเมืองเกล้าพระ
ยอดดีโลกราชขุนชนะร่มขาวริมขาวศรีสองเมืองเวียงแกนผาบ่อดงตองค้ำจ
ักรวาลขุนหลวงวิรังคะปู่สะยาสะพระกุ่มมีพระกัณเฑเฬษณพระเจ้าตนพ้อเจ้าฟ้า
ชายหลวงแก้วพระเจ้าชีวิตการีละเจ้าช้างเผือกเจ้ามหาเสฐีหอบับหอหางหอยาบุยา
เทวนุตร

เจ้าสุริยวงศ์(คำตันลีโรส)หรือเจ้าคำตันลีโรสเจ้าสุริยวงศ์แห่งนครเชียงใหม่บุตรใน
เจ้าน้อยการีละซึ่งเป็นเจ้านายในราชสกุลเชียงตุง(เขมรัฐ)และเจ้าจันทร์หอมณ
เชียงใหม่เป็นนักปราชญ์ผู้มีความสามารถหลายด้านทั้งในด้านการทหารการช่างและ
ด้านกวีนิพนธ์พระประวัติ.เจ้าสุริยวงศ์(คำตันลีโรส)หรือเจ้าคำตันลีโรสเกิดเมื่อพ.ศ.
2400 เป็นบุตรเจ้าน้อยการีละซึ่งเป็นเจ้านายในราชสกุลเชียงตุง(เขมรัฐ)และเจ้าจัน
ทรหอมณเชียงใหม่เจ้าสุริยวงศ์(คำตันลีโรส)มีชีวิตอยู่ในช่วงการปกครองของเจ้าผู้
ครองนครเชียงใหม่ถึง 3 พระองค์ตั้งแต่สมัยพระเจ้าอินทวิชยานนท์เจ้าอินทวโรส
สุริยวงศ์และเจ้าแก้ววรัธธาันได้ถึงแก่กรรมเมื่อพ.ศ. 2478 โอรส/ธิดา.เจ้าสุริย
วงศ์(คำตันลีโรส)มีบุตรกับเจ้าสุคันธาดเชียงใหม่ธิดาเจ้าราชบุตร(หนานสุริยวงศ์) 4
คนมีบุตรกับนางเกียงคำ 4 คนมีบุตรกับนางคำ 1 คนและมีบุตรกับนางนวล 1 คนผล
งาน.ด้านกวี.ผลงานสำคัญในฐานะกวีที่มีฝีมือเยี่ยมได้แต่งกวีนิพนธ์ภาษาล้านนา
คำขอเรื่องหงส์หินมหาชาดินครกัณฑ์สมัยใหม่ซึ่งชาวบ้านเรียกว่านครเจ้าสุริยะหรือ
นครสมัยและขอรับเสด็จด้านการทหาร.เจ้าสุริยวงศ์ได้เข้ารับราชการในสมัยเจ้าอิน
ทวโรสสุริยวงศ์เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ 8 หน้าที่ทางการงานปกครองคือเป็น
นายกองระวังเหตุแขวงเมืองยวม(อำเภอขุนยวมจังหวัดแม่ฮ่องสอนในปัจจุบัน)เป็นที่
หวาดหวั่นของโจรผู้ร้ายในสมัย

พระเจ้านามศากยราชาเอดหัดคะผู้ถวายทานอันประณีตมีพระอนุชา 1 พระองค์
คือเจ้าชายอนุรุธะเอดหัดคะผู้ไดดาทิพย์พระเจ้านามมะประสูติในพระราชวังกรุง
กบิลพัสดุโดยชื่อมหานามะนั้นสันนิษฐานว่าเป็นชื่อที่ตั้งขึ้นตามชื่อของหนึ่งใน
ปัญญาวัคคีย์ที่อาศัยอยู่ในกรุงกบิลพัสดุคือท่านมหานามะซึ่งต่อมาได้เป็นท่านพระ
มหานามะเถระสำหรับพระเจ้านามมะนั้นอดีตชาติของท่านในสมัยพระกัสสปพุทธ
เจ้าพระองค์เกิดเป็นมนุษย์และได้ฟังธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดงเกี่ยวกับเรื่อง
อายุขัยของมนุษย์และพระพุทธเจ้าองค์ต่อไปจึงเกิดความเลื่อมใสแล้วจึงตั้งจิต
อธิษฐานเพื่อมาเกิดเป็นพระสาวกของพระโคตมพุทธเจ้าหลังจากที่ตายจากอัฐภาพ
นั้นแล้วได้ท่องเที่ยวอยู่ในภพเทวดาและมนุษย์เท่านั้นและในครั้งพุทธกาลได้มาเกิด
เป็นเจ้าศากยะพระนามว่ามหานามะครองกรุงกบิลพัสดุ.เมื่อพระโพธิสัตว์โคตมได้
ตรัสรู้เป็นอรหันตสัมมาสัมพุทธแล้วจึงเสด็จมาโปรดพระประยูรญาติเจ้าชายมหานาม
ได้ตั้งใจรอพระผู้มีพระภาคด้วยจิตที่เลื่อมใสและได้ออกจากพระราชวังไปต้อนรับ
พระผู้มีพระภาคด้วยพระองค์เองเพียงลำพังในเย็นวันนั้นเองและได้จัดหาที่พักถวาย
พระบรมศาสดาภายในอารามของภริยาคามสากนั้นเป็นต้นมาพระพุทธองค์ก็ได้
ทรงแสดงธรรมโปรดเจ้าชายมหานามอยู่เรื่อยในเขตพระนครกบิลพัสดุนั้นเองครั้น
เมื่อพระเจ้าสุทโธทนะพุทธบิดาได้เสด็จสวรรคตแล้วเจ้าชายภัททิยะผู้จะได้ขึ้นครอง
ราชสมบัติสืบทอดต่อแต่เจ้าชายอนุรุธซึ่งเป็นพระสหายได้ชวนพระองค์ออกผนวช
ทำให้ราชสมบัติขาดผู้สืบทอดมรรดาพราหมณ์ปโรหิตทั้งหลายจึงอัญเชิญเจ้าชาย
มหานามเสด็จขึ้นครองราชย์

ต่อมาในพุทธกาลได้มาเกิดเป็นเจ้าศากยพระนามว่ามหานามะเมื่อพระโพธิสัตว์
ตรัสรู้แล้วทรงแสดงธรรมโปรดเจ้าชายมหานามในเขตพระนครกบิลพัสดุ์และเมื่อพระ
เจ้าสุทโธทนะพุทธบิดาเสด็จสวรรคตเจ้าชายภัททิยะผู้จะได้ขึ้นครองราชสมบัติ
สืบทอดต่อแต่เจ้าชายอนูรุทซึ่งเป็นพระสหายได้ชวนพระองค์ออกผนวชเจ้ามา
นามจึงเสด็จขึ้นครองราชย์แทนภายหลังพระพุทธองค์ได้สถาปนาพระเจ้ามหานาม
ศากยราชาในตำแหน่งเอตทัคคะเป็นผู้เลิศกว่าอุบาสกทั้งหลาย

พระเจ้ามหานามศากยราชาเอตทัคคะผู้ถวายทานอันประณีตมีพระอนุชา 1 พระองค์
คือเจ้าชายอนูรุทเอตทัคคะผู้ได้ดาบทิพย์พระเจ้ามหานามะประสูติในพระราชวังกรุง
กบิลพัสดุ์โดยชื่อมหานามะนั้นสันนิษฐานว่าเป็นชื่อที่ตั้งขึ้นตามชื่อของหนึ่งใน
ปัญจวัคคีย์ที่อาศัยอยู่ในกรุงกบิลพัสดุ์คือท่านมหานามะซึ่งต่อมาได้เป็นท่านพระ
มหานามะเถระสำหรับพระเจ้ามหานามะนั้นอดีตชาติของท่านในสมัยพระกัสสปพุทธ
เจ้าพระองค์เกิดเป็นมนุษย์และได้ฟังธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดงเกี่ยวกับเรื่อง
อายุขัยของมนุษย์และพระพุทธเจ้าองค์ต่อไปจึงเกิดความเลื่อมใสแล้วจึงตั้งจิต
อธิษฐานเพื่อมาเกิดเป็นพระสาวกของพระโคตมพุทธเจ้าหลังจากที่ตายจากอดีตภพ
นั้นแล้วได้ท่องเที่ยวอยู่ในภพเทวดาและมนุษย์เท่านั้นและในครั้งพุทธกาลได้มาเกิด
เป็นเจ้าศากยพระนามว่ามหานามะครองกรุงกบิลพัสดุ์เมื่อพระโพธิสัตว์โคตมได้
ตรัสรู้เป็นอรหันตสัมมาสัมพุทธแล้วจึงเสด็จมาโปรดพระประยูรญาติเจ้าชายมหานาม
ได้ตั้งใจขอพระผู้มีพระภาคด้วยจิตที่เลื่อมใสและได้ออกจากพระราชวังไปต้อนรับ
พระผู้มีพระภาคด้วยพระองค์เองเพียงลำพังในเย็นวันนั้นเองและได้จัดหาที่พักถวาย
พระบรมศาสดาภายในอารามของภริยาตามสลากันนั้นเป็นต้นมาพระพุทธองค์ก็ได้
ทรงแสดงธรรมโปรดเจ้าชายมหานามอยู่เรื่อยในเขตพระนครกบิลพัสดุ์นั้นเองครั้น
เมื่อพระเจ้าสุทโธทนะพุทธบิดาได้เสด็จสวรรคตแล้วเจ้าชายภัททิยะผู้จะได้ขึ้นครอง
ราชสมบัติสืบทอดต่อแต่เจ้าชายอนูรุทซึ่งเป็นพระสหายได้ชวนพระองค์ออกผนวช
ทำให้ราชสมบัติขาดผู้สืบทอดบรรดาพราหมณ์ปุโรหิตทั้งหลายจึงอัญเชิญเจ้าชาย
มหานามเสด็จขึ้นครองราชย์เป็นพระเจ้ามหานาม

๓๐๕๔พศ๕๕๕จารึกพระแก้วมรกตเมืองระบือพระมหาโพธิวงศาจารย์วัด
พระบาทมิ่งเมืองวรวิหารพระมหาโพธิวงศาจารย์ครูบาจันตมเดิมสุโขทัยวงศ์เกิดเมื่อวัน
พฤหัสบดีที่๕เมษายนพศ๕๖๐ตามลนาจักรอำเภอเมืองแพร่จังหวัดแพร่เป็นบุตร
ของนายลาดกับนางผันขวงค์สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่๕จากโรงเรียน
วัดนาจักรอันเป็นชั้นสูงสุดบรรพชาเป็นสามเณรพศ๕๗๖ณวัดกาญจนารามจังหวัด
แพร่พระอุปัชฌาย์คือพระครูมหาญาณสิทธิ์วัดพระบาทมิ่ง

พระมหาโพธิวงศาจารย์นามเดิมสุโขทัยวงศ์จากกตสโรหรือดู่ปุ่จื่อติดที่ปรึกษาคณะ
ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชอดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค 6 อดีตประธานสภา
วิทยาเขตแพร่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและอดีตเจ้าอาวาสวัด
พระบาทมิ่งเมืองวรวิหารพระนักการศึกษาแห่งแผ่นดินล้านนาประวัติ.พระมหาโพ
ธิวงศาจารย์หรือที่ชาวจังหวัดแพร่เรียกดูปู่หรือครูบาจันตมเดิมสุโขทัยวงศ์เกิดเมื่อวัน
พฤหัสบดีที่ 5 เมษายนพ.ศ. 2460 ขึ้น 14 ค่ำปีมะเส็งณบ้านทุ่งอ่อนหมู่ที่ 6 ตำบลนา
จักรอำเภอเมืองแพร่จังหวัดแพร่เป็นบุตรของนายลาดกับนางผันขวงค์ได้สำเร็จการ
ศึกษาระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนวัดนาจักรจนสำเร็จชั้นประถมปีที่ 5 อันเป็นชั้น
สูงสุดแล้วบรรพชาเป็นสามเณรเมื่อวันที่ 15 เดือนพฤษภาคมพ.ศ. 2476 ณวัด
กาญจนารามตำบลนาจักรอำเภอเมืองแพร่จังหวัดแพร่พระอุปัชฌาย์คือพระครูมหา
ญาณสิทธิ์วัดมิ่งเมือง(ปัจจุบันวัดพระบาทมิ่งเมืองวรวิหาร)อำเภอเมืองแพร่จังหวัด
แพร่และอุปสมบทวันที่ 14 เดือนพฤษภาคมพ.ศ. 2481 ณวัดกาญจนารามตำบลนา
จักรอำเภอเมืองแพร่จังหวัดแพร่พระอุปัชฌาย์คือพระอุบาลีคุณูปมาจารย์(ฟูอดสีโว)
(ในขณะดำรงสมณศักดิ์ที่พระปริยัติวงศาจารย์)วัดพระบาท(ปัจจุบันวัดพระบาทมิ่ง
เมืองวรวิหาร)ตำบลในเวียงอำเภอเมืองแพร่จังหวัดแพร่พระมหาโพธิวงศาจารย์(สุ
กตสโร)มรณภาพลงเมื่อเวลา09.45น.วันที่ 2 พฤศจิกายนพ.ศ. 2554 ด้วยโรคติด
เชื้อในกระแสโลหิตสิริอายุ#เปลี่ยนทางปี#เปลี่ยนทางวันปีพรรษา 75 ณโรง
พยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่จังหวัด

เกี่ยวกับการใช้ดุนบูชาพระพุทธเจ้าโดยมีเนื้อหาอธิบายถึงการเสด็จมาของพระ
มหากัสสปเถระเจ้าพร้อมพระบรมธาตุพระรากขวัญเบื้องซ้ายมาถวายพระยาอชุตราช
กษัตริย์ลำดับที่๓แห่งราชวงศ์สิงหนวัติพระองค์ซื้อที่ดินของลาวจากบนภูเขาเพื่อใช้
เป็นที่ก่อสร้างสถูปบรรจุพระบรมธาตุนั้นเมื่อจะสร้างเจดีย์นั้นได้ใช้ดุนยาวพันวาปักไว้
บนยอดดอยเพื่อกำหนดขอบเขตพระธาตุจากทางดุงที่ปลิวไปด้วยเหตุนี้เอกลักษณ์
ในความเป็นดุงคือการมี

โดยนำมาเป็นส่วนประกอบอยู่กับดุงในล้านนาคือดุงกระด้างและมีลักษณะของธง
ปลูเกะหรือธงตะขาบของชาวมอญก็เหมือนกับดุนไชยของล้านนาคือด้วยเส้นกันดุงพร
โกมินทร์ 2535 1011 อย่างไรก็ตามประวัติความเป็นมาของดุงในล้านนารากฏ
ในตำนานพงศาวดารจารึกและคัมภีร์ใบลานดังต่อไปนี้ 1 ตำนานพระธาตุดอยดุงคำ
นานพระธาตุดอยดุงถือเป็นหลักฐานแรกเกี่ยวกับการใช้ดุงของชาวล้านนาโดยกล่าว
ถึงการสร้างพระธาตุไว้ว่าเมื่อพระมหากัสสปเถระเจ้าได้นำเอาพระอัฐิธาตุพระราก
ขวัญเบื้องซ้ายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาถวายแด่พระยาอชุตราชกษัต
ริย์ลำดับที่ 3 แห่งราชวงศ์สิงหนวัติพระองค์ทรงขอเอาที่แดนของพญาลาวจากในหมู่
เขาสามเฒ่าเป็นที่ก่อสร้างสถูปบรรจุพระบรมธาตุเมื่อจะสร้างพระมหาสถูปนั้นให้ทำ
ดุงตะขาบใหญ่ยาวถึงพันวาปักไว้บนยอดดอยปู่เจ้าซึ่งเป็นดอยลูกหนึ่งในบรรดาหมู่
ดอยสามเฒ่าและเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรเมืองสุวรรณโคตมในอดีตนางดุงปลิว
ไปทางใดกำหนดหมายไว้เป็นฐานพระสถูปเพียงนั้นเมื่อคนทั้งหลายได้เห็นดุงจึง
เรียกดอยแห่งนี้ว่าดอยดุงสุทศน์ศีลปัญญา 2538 6 2 ตำนานมูลศาสนาเป็นเรื่องราว
ประวัติพุทธศาสนาและการประดิษฐานพุทธศาสนาในสุวรรณภูมิมีข้อความหลาย
ตอนที่กล่าวถึงการใช้ดุงในพิธีกรรมทางศาสนาเช่นตอนที่พระยาอาทิตยราชผู้ครอง
เมืองหริภุญไชยจัดเตรียมเครื่องสักการะเพื่ออัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุมีการดกแต่ง
เมืองด้วยข่อยดุนไชยจัดรัตนกลัวยต้นอ้อยพร้อมด้วยพวงดอกไม้ธูปเทียนจัดกระบวน
แห่โดยแบ่งเป็นกลุ่มละ 100 คนถือเครื่องบูชาเช่นดอกไม้และดุงเป็นต้นกรมศิลปากร
2519 47 ต่อมาในสมัยพระยาธรรมิกราชได้สร้างพุทธรูป

องค์นี้ในทางพระพุทธศาสนาหมายถึงพระพุทธเจ้าในอดีตที่อุบัติและนิพพานไปแล้วตลอดไปถึงพระพุทธเจ้าโคตมะซึ่งเป็นพระพุทธเจ้าในปัจจุบันนับเป็นองค์ที่๒๘ในระบบการนับเช่นนี้เรื่องพระพุทธเจ้า๘พระองค์ปรากฏในพุทธวงศ์ขนิมนทานิทานมีรายนามดังต่อไปนี้๑พระคันธังกรพุทธเจ้า๒พระเมธังกรพุทธเจ้า๓พระสรณังกรพุทธเจ้า๔พระที่ปังกรพุทธเจ้า๕พระโกณฑัญญพุทธเจ้า๖พระมังคลพุทธเจ้า๗พระสมณพุทธ

ในหนังสือมนินาทที่ปนีและหลังจากที่ได้ปรารภนจะเป็นพระพุทธเจ้าเป็นครั้งแรกแล้วก็บำเพ็ญบารมีอย่างต่อเนื่องจนได้มาพบกับพระที่ปังกรพุทธเจ้าแล้วได้รับพยากรณ์จากพระที่ปังกรพุทธเจ้าว่าจะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าอย่างแน่นอนหากแบ่งตามกัปโดยการนับอสงไขยกัปในที่นี้จะนับอสงไขยกัปแรกโดยเริ่มนับจากช่วงเวลาที่ดีชาติของพระโคตมสัมมาสัมพุทธเจ้าเริ่มสร้างบารมีโดยการอธิษฐานในใจว่าปรารถนาจะเป็นพระสัมมาพุทธเจ้าเป็นครั้งแรกจะมีพระพุทธเจ้าในอดีตตามที่ปรากฏในพระไตรปิฎกดังต่อไปนี้กัปหนึ่งในอสงไขยกัปที่ 1 - 16 พระสัพพาภิภูพุทธเจ้า(สพพาภิภูสพพุทธสส)สือสงไขยแสนกัปที่แล้วเป็นสวามณทกัปคือกัปที่มีพระพุทธเจ้า 4 พระองค์ได้แก่พระคันธังกรพุทธเจ้าพระเมธังกรพุทธเจ้าพระสรณังกรพุทธเจ้าพระที่ปังกรพุทธเจ้า"พระพุทธเจ้าองค์แรกที่พยากรณ์ว่าพระโคตมพุทธเจ้าครั้งเป็นพระโพธิสัตว์จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า"ต่อมาอีก 1 อสงไขย(คือสามอสงไขยแสนกัปที่แล้ว)เป็นสารกัปคือกัปที่มีพระพุทธเจ้า 1 พระองค์คือพระโกณฑัญญพุทธเจ้าต่อมาอีก 1 อสงไขย(คือสองอสงไขยแสนกัปที่แล้ว)เป็นสวามณทกัปคือกัปที่มีพระพุทธเจ้า 4 พระองค์พระมังคลพุทธเจ้าพระสมณพุทธเจ้าพระเวตพุทธเจ้าพระโสภิตพุทธเจ้าต่อมาอีก 1 อสงไขย(คือหนึ่งอสงไขยแสนกัปที่แล้ว)เป็นวรกัปคือกัปที่มีพระพุทธเจ้า 3 พระองค์พระอโนมทัสสีพุทธเจ้าพระปทุมพุทธเจ้าพระนารทพุทธเจ้า

เจ้า๘พระเวตพุทธเจ้า๙พระโสภิตพุทธเจ้า๑๐พระอโนมทัสสีพุทธเจ้า๑๑พระปทุมพุทธเจ้า๑๒พระนารทพุทธเจ้า๑๓พระปทุมตรพุทธเจ้า๑๔พระสมณพุทธเจ้า๑๕พระสุชาติพุทธเจ้า๑๖พระปิยทัสสีพุทธเจ้า๑๗พระอัครทัสสีพุทธเจ้า๑๘พระธรรมทัสสีพุทธเจ้า๑๙พระสิทธิธตพุทธเจ้า๒๐พระติสสพุทธเจ้า๒๑พระปัสสพุทธเจ้า๒๒พระวินัสสีพุทธเจ้า๒๓พระสิขีพุทธเจ้า๒๔พระเวสสพุทธเจ้า๒๕

ไปแล้วมีจำนวนมากกว่าเม็ดทรายในมหาสมุทรทั้งสี่พระพุทธเจ้าตรัสว่าเรื่องพุทธวิสัยเป็นอนิจจังโดยคือเป็นสิ่งที่ไม่อาจเข้าใจได้ด้วยตรรกะสามัญชนของปฤชนในพุทธวงศ์หมวดพุทธปภินเณกักัษซึ่งว่าด้วยเรื่องเบ็ดเตล็ดเกี่ยวกับพระพุทธเจ้ากล่าวถึงพระพุทธเจ้าไว้ 28 พระองค์โดยเป็นพระพุทธเจ้าก่อนพุทธวงศ์ 3 พระองค์และในพุทธวงศ์ 25 พระองค์รวมเป็น 28 พระองค์ดังนี้พระคันธังกรพุทธเจ้าพระเมธังกรพุทธเจ้าพระสรณังกรพุทธเจ้าพระที่ปังกรพุทธเจ้าพระโกณฑัญญพุทธเจ้าพระมังคลพุทธเจ้าพระสมณพุทธเจ้าพระเวตพุทธเจ้าพระโสภิตพุทธเจ้าพระอโนมทัสสีพุทธเจ้าพระปทุมพุทธเจ้าพระนารทพุทธเจ้าพระปทุมตรพุทธเจ้าพระสมณพุทธเจ้าพระสุชาติพุทธเจ้าพระปิยทัสสีพุทธเจ้าพระอัครทัสสีพุทธเจ้าพระธรรมทัสสีพุทธเจ้าพระสิทธิธตพุทธเจ้าพระติสสพุทธเจ้าพระปัสสพุทธเจ้าพระวินัสสีพุทธเจ้าพระสิขีพุทธเจ้าพระเวสสพุทธเจ้า 12 | วารสารวิชาการอยุธยาศึกษา | ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม--ธันวาคม 2567 พระภิกษุสันตพุทธเจ้าพระโกณาคมนพุทธเจ้าพระกัสสปพุทธเจ้าพระโคตมพุทธเจ้า(พระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน)ซึ่ง 28 พระองค์นี้ 3 พระองค์แรกคือพระคันธังกรพุทธเจ้าพระเมธังกรพุทธเจ้าและพระสรณังกรพุทธเจ้าไม่ได้พยากรณ์แก่พระโคตมพุทธเจ้าสมัยยังเป็นพระโพธิสัตว์แต่เพียงจะได้รับการพยากรณ์ว่าจะเป็นพระพุทธเจ้าครั้งแรกจากพระที่ปังกรพุทธเจ้า

เป็นการกระทำความดีของคนทั่วไป๒อุปบารมีเป็นการปฏิบัติโดยปลื้กตัวออกจากเครื่องผูกพันต่างๆเช่นปลื้กตัวออกจากเรือนไปรักษาศีลเป็นต้น๓ปรมัตถบารมีเป็นการปฏิบัติเมื่อปลื้กตัวออกจากเรือนแล้วจะต้องบำเพ็ญเพียรทางจิตหรือที่เรียกว่าปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานจนได้บรรลุธรรมจึงเรียกว่าเป็นขั้นปรมัตถบารมีด้วยเหตุนี้ในปัจจุบันจึงเชื่อว่าบารมีที่พระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ต้องสั่งสมเพื่อการได้เป็นพระพุทธเจ้ามี๑๐ประการแบ่งเป็น๓ลำดับลำดับละ๑๐ประการรวม๓๐ประการทั้งนี้ มีพระแสงไม้

ส่วนหนึ่งเช่นการบริจาคหัวใจ\๓ บริจาคดวงตาจัดเป็นขั้นระดับกลาง(ขั้นอุปบารมี)\๓๓ถ้าเป็นการสละชีวิตจัดเป็นบารมีระดับสูง(ขั้นปรมัตถบารมี)๑๔\๓ เมื่อศึกษาการบำเพ็ญบารมีแล้วจะพบว่าบารมีตามภูมิธรรมและการปฏิบัติมี๓ความ\๓ แตกต่างกันดังนี้\๓ สมเด็จพระสังฆราชได้ตรัสไว้ในทศบารมีทศพิธราชธรรมเกี่ยวกับการบำเพ็ญ\๓ บารมีไว้ว่าระดับการสร้างบารมีสามารถแบ่งเป็น๒ประเภทคือโดยอุทธรมและการปฏิบัติดังนี้\๓๑.ตามภูมิธรรม"บารมี"เป็นการสร้างคุณความดีในชาติต่างๆเหมือนคนปกติ\๓ ทั้งไปมีดีบ้างชั่วบ้างคละเคล้ากันไป"อุปบารมี"เป็นการสร้างคุณความดียิ่งๆขึ้นไปความดีก็เริ่มจะ\๓ สมบูรณ์ขึ้น"ปรมัตถบารมี"เป็นขั้นที่บารมีเต็มเปี่ยมจนสามารถบรรลุธรรมได้\๓๑๔พระเทพเวที(ประยุทธิ์ปยุตโต)\,พจนานุกรมพุทธศาสน์,(กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์มหา\๓ จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,๒๕๓๓)\,หน้า๔๒๙.\๓ ๑๗\๓๒.ตามการปฏิบัติ"บารมี"เป็นการปฏิบัติปกติทั่วไป"อุปบารมี"เป็นการ\๓ ปฏิบัติโดยการปลื้กตัวออกจากเครื่องผูกพันต่างๆเช่นปลื้กตัวออกจากเรือนไปรักษาศีลเป็นต้น\๓ "ปรมัตถบารมี"เป็นการปฏิบัติเมื่อปลื้กตัวออกจากเรือนแล้วต้องบำเพ็ญเพียรทางจิตหรือที่เรียกว่า\๓ ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานจนได้บรรลุธรรมจึงเรียกว่าเป็นขั้นปรมัตถบารมี๑๕\๓ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯทรงนิพนธ์ถึงการบำเพ็ญบารมีในชาดกไว้ว่าเป็นเครื่อง\๓ บมพระโพธิญาณคือบารมี๑๐อุปบารมี๑๐ปรมัตถบารมี๑๐สั่งจะบารมียอมมีในภพที่พระ\๓ โพธิสัตว์เป็นเป็นสมันุฑิตและมัจราชเป็นพญาปลาอยู่ในน้ำอุปบารมียอมมีในภพที่พระ\๓ โพธิสัตว์เป็นวีรบุรุษขัตติยสุปารมัตถผู้เป็นปราชญ์นั่งเรือให้เข้าไปด้วยความล้งเป็นอุษัณฺฑิยหิ\๓ ปายนเถถนพิษได้ด้วยคำล้งเป็นพญาวานรข้างกระแสน้ำคงคาได้ด้วยความล้งปรมัตถบาร

ในมหาปรีนิพพานสูตรที่พระอานนท์ถามพระพุทธเจ้าถึงเรื่องสถานที่ควรบูชาและบุคคลที่ควรบูชาพระพุทธเจ้าตรัสถึงสถานที่อันควรบูชาคือสังฆะนียสถานประกอบด้วยสถานที่ใดภาคประสูติสถานที่ใดภาคตรัสรู้สถานที่ใดภาคแสดงปฐมเทศนาและสถานที่ใดภาคปรีนิพพาน๒๕การบูชาพระพุทธเจ้าแบ่งเป็น๒ส่วนใหญ่คืออามิสบูชาหมายถึงการแสดงความเคารพด้วยการให้สิ่งของเช่นจัดเครื่องสักการะมีดอกไม้ธูปเทียนบูชาพระพุทธรูปเป็นต้น๒ปฏิบัติบูชาหมายถึงการแสดงความเคารพด้วยการแสดงออกเป็นอาการ

ต่อผู้ปฏิบัติเช่นปฏิบัติการบูชาด้วยการฆ่าสัตว์นมาเพื่อบูชาผู้ของศาสนาพราหมณ์พระองค์ทรงปฏิเสธและสอนในทางตรงกันข้ามให้มีเมตตากรุณาต่อสัตว์แทนการทรมานตนเพื่อให้บรรลุคุณธรรมชั้นสูงพระองค์ทรงทดลองแล้วเห็นว่าไม่ใช่ทางตรัสรู้ทรงสอนให้ใช้วิธีอื่นที่เรียกว่าทางสายกลางเป็นการอบรมกายวาจาใจในทางประพฤติปฏิบัติที่ขอบแทนถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญประการหนึ่งทางพระพุทธศาสนาใช้เป็นอุบายในการฝึกฝนทางจิตใจด้วยการปรับพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์ที่พึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตและเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมด้วยความจริงใจต่อกันตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเคารพต่อสถานภาพและบทบาทของบุคคลเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ถูกต้องและการยอมรับนับถืออันเป็นสาเหตุให้บุคคลและสังคมวารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคมมีนาคม 2563 105 เจริญก้าวหน้าเพราะเราได้เห็นคุณค่าแห่งคุณงามความดีของสิ่งที่दनกระทำการบูชาดังนั้นการบูชาจะต้องศึกษาไตร่ตรองให้มากหลักการบูชาที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในมหาปรีนิพพานสูตรถึงเรื่องสถานที่ควรบูชาและบุคคลที่ควรบูชาพระพุทธเจ้าตรัสสั่งกับพระอานนท์ในเรื่องสังฆะนียสถานสถานที่อื่นเป็นที่ตั้งแห่งความสังฆะใจ 4 ตามลคือ 1 สถานที่ใดภาคประสูติ 2 สถานที่ใดภาคตรัสรู้ 3 สถานที่ใดภาคแสดงปฐมเทศนา 4 สถานที่ใดภาคปรีนิพพานทั้งไทย 10 202 150 157 พระพุทธเจ้าทรงตรัสวิธีการบูชาในมหาปรีนิพพานสูตรพอสรุปรูปแบบวิธีการบูชา 2 แบบคือ 1 ทาการบูชาด้วยอามิสการบูชาด้วยดอกไม้ไม่มีดอกมะลิต่อดอกไม้ดอกไม้ไม้นี้และที่สำคัญจะต้องมีธูปเทียนประกอบด้วย 2 ทาการบูชาด้วยการปฏิบัติการปฏิบัติธรรมการนา

ยเมตไตรยพระนามพุทธบิดาสุพพมาสุพพมาพราหมณ์ไม่ให้พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้กาทะกึ่งแต่ต่างกันในเรื่องละเอียดปลีกย่อยเช่นระยะเวลาครองเพศชราวาสไตรภูมิฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสว่า๘๐๐๐ปีแต่ไม่ปรากฏในคัมภีร์อมตธรรมหรือนามของอัครสาวกไตรภูมิฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสกล่าวถึงโลกกเถระองค์เดียวแต่คัมภีร์อนาคตวงศ์และคัมภีร์อมตธรรมว่าอโลกและพรมเทพเถระเรื่องดอกบัวพิเศษที่เกิดขึ้นเมื่อพระพุทธเจ้าจะเสด็จไปใน

ปารีสว่า 8 000 ปีแต่ไม่ปรากฏในคัมภีร์อมตธรรมหรือนามของอัครสาวกไตรภูมิฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสกล่าวถึงโลกกเถระองค์เดียวแต่คัมภีร์อนาคตวงศ์และคัมภีร์อมตธรรมว่าอโลกและพรมเทพเถระ 2 เรื่องดอกบัวพิเศษที่เกิดขึ้นเมื่อพระพุทธเจ้าจะเสด็จในไตรภูมิฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสมีเนื้อหาร่วมกับคัมภีร์อนาคตวงศ์และคัมภีร์อมตธรรมว่าอโลกอนาคตวงศ์คือเมื่อพระพุทธเจ้าจะเสด็จพระราชดำเนินไปที่ใดจะมีดอกบัวใหญ่ผุดขึ้นจากแผ่นดินมารองรับฝ่าพระบาท 3 เรื่องความพิเศษของดอกกาทะกึ่งในไตรภูมิฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสมีเนื้อหาร่วมกับคัมภีร์อมตธรรมว่าอโลกอนาคตวงศ์คือดอกกาทะกึ่งจะบานตั้งแต่วันที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้จนถึงวันที่จะปรีนิพพานดอกกาทะกึ่งก็จะหล่นลงไปตกยังเชิงตะกอนที่พระพุทธเจ้าเสด็จปรีนิพพาน 4 เรื่องมณฑปพิเศษในไตรภูมิฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสมีเนื้อหาร่วมกับคัมภีร์อมตธรรมว่าอโลกอนาคตวงศ์คือเมื่อพระพุทธเจ้าจะเสด็จไปที่ใดพระองค์จะทรงมณฑปแก้วเป็นพาหนะแต่ต่างกันที่รายละเอียดคือไตรภูมิฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสว่ามณฑปแก้วนี้เกิดจากเหล่าเทวดาครุฑและนาคเนรมิตถวายแต่คัมภีร์อมตธรรมว่ามณฑปแก้วนี้ผุดขึ้นจากแผ่นดิน 5 เรื่องบุพกรรมระหว่างพระศรีอาริยมตไตรยกับพระมหากัสสปเถระในไตรภูมิฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสมีเนื้อหาร่วมกับคัมภีร์พระสาวกนิพพานคือพระพุทธเจ้าจะเสด็จมาสร้างของพระมหากัสสปเถระสมัยศาสนาพระพุทธเจ้าโคดมเพื่อปลงสังขารแต่ในคัมภีร์พระสาวกนิพพานให้รายละเอียดของบุพกรรมคือพระมหากัสสป

ที่ใดจะมีดอกบัวใหญ่ผุดขึ้นจากแผ่นดินมารองรับฝ่าพระบาทและดอกกาทะกึ่งจะบานตั้งแต่วันที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้จนถึงวันที่จะปรีนิพพานดอกกาทะกึ่งก็จะหล่นลงไปตกยังเชิงตะกอนที่พระพุทธเจ้าเสด็จปรีนิพพานพระองค์จะทรงมณฑปแก้วเป็นพาหนะมีความเกี่ยวข้องกับพระมหากัสสปเถระ๒๖พระศรีอาริยมตไตรยนี้เกี่ยวข้องกับพระมาลัยเมื่อพระมาลัยได้ไปท่องเที่ยวยังเมืองนรกและสวรรค์นั้นท่านได้พบและได้ฟังคำสอนของพระศรีอาริยมตไตรยจึงน่านาม

ของพระพุทธเจ้าอาริยมตไตรยโดยพระนามพุทธบิดาสุพพมาสุพพมาพราหมณ์ไม่ให้พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้กาทะกึ่งแต่ต่างกันในเรื่องละเอียดปลีกย่อยเช่นระยะเวลาครองเพศชราวาสไตรภูมิฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสว่า 8 000 ปีแต่ไม่ปรากฏในคัมภีร์อมตธรรมหรือนามของอัครสาวกไตรภูมิฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสกล่าวถึงโลกกเถระองค์เดียวแต่คัมภีร์อนาคตวงศ์และคัมภีร์อมตธรรมว่าอโลกและพรมเทพเถระ 2 เรื่องดอกบัวพิเศษที่เกิดขึ้นเมื่อพระพุทธเจ้าจะเสด็จในไตรภูมิฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสมีเนื้อหาร่วมกับคัมภีร์อนาคตวงศ์และคัมภีร์อมตธรรมว่าอโลกอนาคตวงศ์คือเมื่อพระพุทธเจ้าจะเสด็จพระราชดำเนินไปที่ใดจะมีดอกบัวใหญ่ผุดขึ้นจากแผ่นดินมารองรับฝ่าพระบาท 3 เรื่องความพิเศษของดอกกาทะกึ่งในไตรภูมิฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสมีเนื้อหาร่วมกับคัมภีร์อมตธรรมว่าอโลกอนาคตวงศ์คือดอกกาทะกึ่งจะบานตั้งแต่วันที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้จนถึงวันที่จะปรีนิพพานดอกกาทะกึ่งก็จะหล่นลงไปตกยังเชิงตะกอนที่พระพุทธเจ้าเสด็จปรีนิพพาน 4 เรื่องมณฑปพิเศษในไตรภูมิฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสมีเนื้อหาร่วมกับคัมภีร์อมตธรรมว่าอโลกอนาคตวงศ์คือเมื่อพระพุทธเจ้าจะเสด็จไปที่ใดพระองค์จะทรงมณฑปแก้วเป็นพาหนะแต่ต่างกันที่รายละเอียดคือไตรภูมิฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสว่ามณฑปแก้วนี้เกิดจากเหล่าเทวดาครุฑและนาคเนรมิตถวายแต่คัมภีร์อมตธรรมว่ามณฑปแก้วนี้ผุดขึ้นจากแผ่นดิน 5 เรื่องบุพกรรมระหว่างพระศรีอาริยมตไตรยกับพระมหากัสสปเถระในไตรภูมิฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีสมีเนื้อหาร่วมกับคัมภีร์พระสาวกนิพพานคือพระพุทธเจ้าจะเสด็จมาสร้างของพระมหากัสสปเถระ

ตามหลักพระพุทธศาสนาซึ่งสามารถจำแนกได้๔ประการคือการอุทิศส่วนบุญด้วยการอธิษฐานจิตโดยการตั้งเป้าหมายไว้ในใจให้มั่นคงเพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้กระทำการกิจกรรมที่มุ่งประสงค์จนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ว่าการอุทิศส่วนบุญด้วยการเปล่งวาจาการอุทิศส่วนบุญด้วยการแผ่เมตตาการอุทิศส่วนบุญด้วยการกรวดน้ำที่พระเจ้าพิมพิสารทรงหลังทักษิณาทกพร้อมกับเปล่งพระวาจาอุทิศส่วนบุญให้แก่ญาติที่ไปเกิดเป็นเปรตตามที่ปรากฏใน

ไป Peter Harvey 1995 การอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลตามหลักการทางพระพุทธศาสนานั้นมีอยู่ 3 ประเภทได้แก่การอุทิศส่วนบุญด้วยการอธิษฐานจิตคำว่าอธิษฐานคือการตั้งใจมุ่งผลอย่างใดอย่างหนึ่งหรือความตั้งใจปรารถนาพระธรรมปิฎกปอญโต 2538 โดยการตั้งเป้าหมายไว้ในใจให้มั่นคงเพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้กระทำการกิจกรรมที่มุ่งประสงค์จนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ว่าการอุทิศส่วนบุญด้วยการเปล่งวาจาการเปล่งวาจาหรือวจีเภทนับเป็นกิริยาที่มีความสำคัญต่อการติดต่อสื่อสารของมนุษย์เป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นเครื่องมือสำหรับสื่อความหมายโดยใช้ภาษาพูดระหว่างมนุษย์ด้วยกันทำให้เข้าใจความหมายของภาษานั้นๆได้คือการอุทิศส่วนบุญด้วยการแผ่เมตตาการแผ่เมตตาคือกิริยาที่บุคคลแผ่ความปรารถนาดีออกไปสู่ผู้ที่เป็นญาติเป็นบุคคลที่รู้จักและมีความรักใคร่คุ้นเคยกันตลอดจนสรรพสัตว์อย่างไม่จำกัดพระไตรปิฎกภาษาไทยเล่มที่ 25 ข้อที่ 10 หน้าที่ 13 การอุทิศส่วนบุญด้วยการกรวดน้ำคำว่ากรวดน้ำผู้ที่เป็นแบบอย่างของการอุทิศส่วนบุญด้วยวิธีกรวดน้ำก็คือพระเจ้าพิมพิสารโดยทรงหลังทักษิณาทกพร้อมกับเปล่งพระวาจาอุทิศส่วนบุญให้แก่ญาติที่ไปเกิดเป็นเปรตว่าขอทานนี้จงสำเร็จแก่หมู่ญาติของข้าพเจ้าด้วยเถิดพระสิริมงคลจารย์ 2536 ชาวตำบลหาดคำได้มีการปฏิบัติตามประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการเกิดการตายและการอุทิศบุญให้กับญาติที่จากโลกนี้ไปตามปกติของความเชื่อของชาวพุทธในภาคอีสานโดยเฉพาะความเชื่อในเรื่องการทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลนั้นชาวหนองคายเรียกว่าเป็นบุญแจกข้าวที่มุ่งที่จะเป็นการทำบุญ

๓๕๗ความสุขวิธีหรือระดับในพระพุทธศาสนาได้แก่ความสุข๒เนื่องด้วยกาม๒ฉนสุข๒เนื่องด้วยฉนและ๓นิพพานสุข๒เนื่องด้วยนิพพาน๒๙ดังนี้ฉนสุขได้แก่ความสุขที่เกิดจากกามารมณ์หรือความสุขในทางกามมุ่งหมายถึงความสุขอันเกิดจากกามคุณ๕ได้แก่รูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะสัมผัสทางกายหรือเรียกว่าเป็นสุขอาศัยอามิสหรือสุขจากสิ่งเสพ๒ฉนสุขคือความสุขที่เกิดจากฉนฉนคือการเพ่งอารมณ์จนใจแน่วแน่เป็นอัปปนาสมาธิเป็น

เนื่องด้วยฉนและ 3 นิพพานสุข๒เนื่องด้วยนิพพานมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2539 บาลี 25 52 87 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2539 ไทย 25 12 192 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1 กามสุขคือความสุขเนื่องด้วยกามได้แก่ความสุขที่เกิดจากกามารมณ์หรือความสุขในทางกามกามคือความใคร่ความอยากความปรารถนาสิ่งที่น่าปรารถนาน่าใคร่พูดง่าย ๆ ว่าสิ่งเสพวัตถุบำรุงบำเรอความสุขเครื่องอำนวยความสะดวกสบายคนสัตว์ทรัพย์สินเงินทองข้าวของสารพัดที่อยากได้อยากมีรวมแล้วก็คือกามคุณ 5 ได้แก่รูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะสัมผัสทางกายที่น่าปรารถนาน่าใคร่น่าพอใจที่จะให้กามสุขคือสุขทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 สุขทางวัตถุหรือสุขทางเนื้อหนังบางที่เรียกว่าสามิสสุขคือสุขอาศัยอามิสหรือสุขจากสิ่งเสพ๒อามิสสุขก็เรียกกามสุขนั้นถ้าบริหารจัดการให้ดีก็เป็นประโยชน์สุขที่เป็นจุดหมายแห่งชีวิตอย่างหนึ่งได้คือเป็นที่ยุทธธัมมิกัดละไปแล้วประโยชน์ปัจจุบันหรือประโยชน์ชั้นตาเห็นที่ปรากฏอยู่ต่อหน้ามองเห็นประจักษ์ได้ได้แก่การมีสุขภาพดีมีร่างกายแข็งแรงใช้ในการได้ดีไม่เจ็บไข้ได้ป่วยเป็นอยู่สบายการมีทรัพย์สินเงินทองมีภาระงานอาชีพเป็นหลักฐานหรือพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนมนุษย์หรือมีสถานะในสังคมเช่นยศศักดิ์ตำแหน่งฐานะความมีเกียรติมีชื่อเสียงการได้รับยกย่องหรือเป็นที่ยอมรับในสังคมรวมทั้งความมีมิตรสหายบริวารและสุดท้ายที่สำคัญสำหรับชีวิตคือหลักก็คือการมีครอบครัวที่ดีมีความสุข 2 ฉนสุขคือความสุข

บึงกรพุทธเจ้า๕พระโกลนัญญพุทธเจ้า๖พระมังคลพุทธเจ้า๗พระสมณพุทธเจ้า๘พระเวรตพุทธเจ้า๙พระโสภิตพุทธเจ้า๑๐พระอโนมหัสสีพุทธเจ้า๑๑พระปทุมพุทธเจ้า๑๒พระนารทพุทธเจ้า๑๓พระปทุมุตตรพุทธเจ้า๑๔พระสุเมธพุทธเจ้า๑๕พระสุชาตพุทธเจ้า๑๖พระปิยหัสสีพุทธเจ้า๑๗พระอัครหัสสีพุทธเจ้า๑๘พระธรรมหัสสีพุทธเจ้า๑๙พระสิทธิธตพุทธเจ้า๒๐พระติสสพุทธเจ้า

12 พระสุชาตพุทธเจ้า 13 พระปิยหัสสีพุทธเจ้า 14 พระอัครหัสสีพุทธเจ้า 191 3 รายพระนามพระอนาคตพุทธเจ้า 10 พระองค์ 1 พระศรีอารยเมตไตรยพุทธเจ้า 2 พระรามพุทธเจ้า 3 พระธรรมราชาพุทธเจ้า 4 พระธรรมสามีพุทธเจ้า 5 พระนารทพุทธเจ้า 2 รายพระนามพระอดีตพุทธเจ้า 27 พระองค์ 1 พระดิณห์กรพุทธเจ้า 2 พระเมธังกรพุทธเจ้า 3 พระสรณังกรพุทธเจ้า 4 พระที่บึงกรพุทธเจ้า 5 พระโกทัณญพุทธเจ้า 6 พระมังคลพุทธเจ้า 7 พระสมณพุทธเจ้า 8 พระเวรตพุทธเจ้า 9 พระโสภิตพุทธเจ้า 10 พระอโนมหัสสีพุทธเจ้า 11 พระปทุมพุทธเจ้า 12 พระนารทพุทธเจ้า 13 พระปทุมุตตรพุทธเจ้า 14 พระสุเมธพุทธเจ้า 15 พระธรรมหัสสีพุทธเจ้า 16 พระสิทธิธตพุทธเจ้า 17 พระติสสพุทธเจ้า 18 พระปัสสพุทธเจ้า 19 พระวิมัลลพุทธเจ้า 20 พระสิขีพุทธเจ้า 21 พระเวสสพุทธเจ้า 22 พระกกลันธพุทธเจ้า 23 พระโกนาณนพุทธเจ้า 24 พระกัสสปพุทธเจ้า 15 พระสุชาตพุทธเจ้า 16 พระปิยหัสสีพุทธเจ้า 17 พระอัครหัสสีพุทธเจ้า 18 พระธรรมหัสสีพุทธเจ้า 19 พระสิทธิธตพุทธเจ้า 20 พระติสสพุทธเจ้า 21 พระปัสสพุทธเจ้า 22 พระวิมัลลพุทธเจ้า 23 พระสิขีพุทธเจ้า 24 พระเวสสพุทธเจ้า 25 พระกกลันธพุทธเจ้า 26 พระโกนาณนพุทธเจ้า 27 พระกัสสปพุทธเจ้า 6 พระรังสิมันิพุทธเจ้า 7 พระเทวเทพพุทธเจ้า 8 พระสิหนพุทธเจ้า 9 พระติสสพุทธเจ้า 10 พระสมุ

เดียวกันที่ปรากฏในคัมภีร์พุทธวงศ์ในสัมภาริวกถกล่าวถึงพระพุทธเจ้า๓พระองค์เพิ่มขึ้นไปจากสมัยพระพุทธเจ้าในพุทธวงศ์๒๘พระองค์อีก๓พระองค์ได้แก่พระปรารถนาที่บึงกรพระพรหมเทวะและพระปรารถนาเศกามณีในชินมทานิทานแสดงเรื่องราวพระพุทธเจ้า๕พระองค์ส่วนในชินกาลมาลีปกรณ์แสดงประวัติพระพุทธเจ้า๓พระองค์ทั้งในชินกาลมาลีปกรณ์ยังแบ่งพระโพธิสัตว์ไว้๓ประเภทได้แก่สหทธาธิกโพธิสัตว์วิริยาธิกโพธิสัตว์และปัญญาธิกโพธิสัตว์ในปฐมสมโพธิกถามี๒๔พระองค์เรื่องราวพระพุทธเจ้าในคัมภีร์พุทธศาสนา

โบราณในพุทธศาสนาเถรวาทดั้งเดิมเชื่อว่าเกิดขึ้นในช่วงที่พุทธศาสนาได้แยกเป็นสำนักต่างๆราวพุทธศตวรรษที่ 25 ซึ่งต่อมาในราวพุทธศตวรรษที่ 1011 ได้มีการแต่งอรรถกถาและคัมภีร์พิเศษเพิ่มอธิบายความในคัมภีร์พุทธวงศ์มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธเจ้า 28 พระองค์และการบำเพ็ญบารมีของพระองค์เพื่อการเป็นพระพุทธเจ้าเริ่มตั้งแต่ที่พระพุทธโคดมเสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์สุเมธตามลำดับได้รับคำพยากรณ์จากพระที่บึงกรว่าเจ้าสำเร็จเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคตทว่าจำนวนพระพุทธเจ้าในชินกาลมาลีปกรณ์กลับมีจำนวนมากกว่าในคัมภีร์พุทธวงศ์ถึง 3 พระองค์ด้วยกันได้แก่พระปรารถนาที่บึงกรพระพรหมเทวะและพระปรารถนาเศกามณีรวมมีพระพุทธเจ้าในชินกาลมาลีปกรณ์ 31 พระองค์นอกจากนี้ในชินกาลมาลีปกรณ์ยังได้แสดงพระชาติที่พระพุทธเจ้าโคดมอุบัติเป็นพระโพธิสัตว์มากกว่าที่ปรากฏในคัมภีร์พุทธวงศ์ 7 พระชาติแบ่งเป็นพระโพธิสัตว์ในสมัยที่ไม่มีพระพุทธเจ้า 4 พระองค์ได้แก่มาถพนพญมผู้แบกรวดวายน้ำข้ามทะเลพระเจ้าสัตตะดาปะผู้มองเห็นโทษของราคะพรหมตาบสผู้มอบชีวิตเป็นทานแก่แม่เสือและมาถพนพญมช่างทองผู้ให้เหล็กให้ได้มาซึ่งพระนางอันเป็นที่รักกับพระโพธิสัตว์ในสมัยที่พระพุทธเจ้าเกิดขึ้นในโลกแล้วจำนวน 3 พระองค์ได้แก่พระนางสมิตตาราชกุมารีพระเจ้าอรดีเทพและพระเจ้าสาครจำนวนที่มากไปกว่าที่คัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาทนั้นมาจากไหนจะได้วิเคราะห์ต่อไป 128 ทั้งในชินกาลมาลีปกรณ์ยังแบ่งกำหนดพระโพธิสัตว์ไว้ 3 ประเภทได้แก่สหทธาธิกโพธิสัตว์วิริยาธิกโพธิสัตว์และปัญญาธิกโพธิสัตว์ดังนี้ที่จะสาธตบารมีกรณีการตั้งแต่พุทธกาลกำหนดแห่งพระบรมโพธิสัตว์ทั้งหลายผู้ปรารถนาโพธิญาณบำเพ็ญพระบารมีมี 3 จำพวกคือปัญญาธิก 1 วิธยาธิก 1 วิริยาธิก 1 ลำพระ

ณบางช่วงประวัติวรรณคดีบาลีในอินเดียและลังกากรุงเทพมหานครพาลังกรณมหาวิทยาลัย๕๒๖สภาพรรณบางช่วงวิวัฒนาการวรรณคดีบาลีสายพระสุดต้นตอปัญหาที่แต่งในประเทศไทยกรุงเทพมหานครโรงพิมพ์พาลังกรณมหาวิทยาลัย๕๓๓เสถียรพันธรั้งชีพพุทธศาสนมหายานธนบุรีโรงพิมพ์ประยูรวงศ์๕๑๒เสถียรโพธิ์นันทะประวัติศาสตรพระพุทธศาสนากรุงเทพมหานครมหามกุฏราชวิทยาลัย๕๕๔

ครั้งที่๒กรุงเทพมหานครโรงพิมพ์มหาพาลังกรณราชวิทยาลัย๕๔๐๓พระธรรมมหาวิทยาลัยวัดพระวิสุทธิธำมณีวัดไร่ขิงวัดเจ้าอาวาสวัดไตรมิตรวิทยารามวรวิหารผู้ตรวจสอบชำระสัมภาริวกถพิมพ์ครั้งที่๔กรุงเทพมหานครโรงพิมพ์ธรรมภักดี๕๐๔๔สภาพรรณบางช่วงวิวัฒนาการวรรณคดีบาลีสายพระสุดต้นตอปัญหาที่แต่งในประเทศไทยกรุงเทพมหานครโรงพิมพ์แห่งพาลังกรณมหาวิทยาลัย๕๓๓๔ดูรายละเอียดในเรื่องเดียวกันหน้า๓๕๑๐๖เรื่องเดียวกันหน้า๓๕๗หลวงประเสริฐอักษรนิติ์และผู้สอบทานตามต้นฉบับพระสัมภาริวกถกรุงเทพมหานครโรงพิมพ์ไทยศ๒๒๒ในศ๒๒๖พศ๒๒๕พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทยสะพานยศเสกรุงเทพสาณักพิมพ์ธรรมภักดีได้จัดพิมพ์คัมภีร์สัมภาริวกถฉบับแปลภาษาไทยเผยแพร่พศ๒๔๗๑และพิมพ์ต่อมาอีก๓ครั้งครั้งที่๕พิมพ์พศ๒๕๐๔ผลงานแปลนี้มาจะประทับใจเป็นผู้ตรวจสอบชำระในการพิมพ์ครั้งแรกพระธรรมมหาวิทยาลัยวัดตรวจสอบชำระในการพิมพ์ครั้งที่๕คัมภีร์สัมภาริวกถชื่อรองกว่าจักเป็นพระพุทธเจ้า๙จัดพิมพ์ครั้งที่๕โดยคณะสงฆ์กรุงเทพมหานครและพุทธศาสนิกชนทั่วไปเนื่องในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระ

สาขาวิชาพระพุทธศาสนานันทวิทยาฬัฒมหาวิทยาลัยมหาพาลังกรณราชวิทยาลัย๕๕๓พระครูศรีปัญญาวีกรมณเรื่องปัญญาวชิโรการศึกษาวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาในสังคมไทยวิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนานันทวิทยาฬัฒมหาวิทยาลัยมหาพาลังกรณราชวิทยาลัย๕๕๗พระครูสิริสุตาทิมนต์คุชชัยคำปันการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมที่ใช้ในพิธีพุทธาภิเษกแบบล้านนาวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมล้านนาบัณฑิตวิทยาฬัฒมหาวิทยาลัยเชียงใหม่๒๕๕๕

อดตสนุโดโธชาวัฒน์ 2548 การศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาของร่างทรงกรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครในวิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตคณะพุทธศาสตร์สาขาวิชาพระพุทธศาสนากรุงเทพมหานครมหาวิทยาลัยมหาพาลังกรณราชวิทยาลัยพระพรหมคุณาภรณ์ปอปปยุตโต 2548 พระพุทธศาสนาในเอเชียกรุงเทพมหานครธรรมสภาวรการสามพาลังกรณราชวิทยาลัยปี 6 ฉบับที่ 4 มิถุนายน 2562 2021 พระพรหมคุณาภรณ์ปอปปยุตโต 2551 พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลธรรมกรุงเทพมหานครบริษัทเอสอาร์พริ้นดิงแมสโปรดักส์จำกัดพระพิเชษฐพลสุวรรณรูปรูปทอง 2544 การศึกษาหลักพุทธธรรมและคุณค่าที่ปรากฏในยันต์เทียนล้านนากรณีศึกษาเฉพาะในเขตอำเภอเมืองจังหวัดลำปางในวิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตคณะพุทธศาสตร์สาขาวิชาพระพุทธศาสนามหาวิทยาลัยมหาพาลังกรณราชวิทยาลัยพระมหาสุทนต์ยาภาภโรบอุณ 2548 การศึกษาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปรากฏในวรรณกรรมพระพุทธศาสนาเรื่องอาณิสสังและคัมภีร์ที่ใช้เทศน์ในเทศกาลต่างๆของล้านนาในวิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตคณะพุทธศาสตร์สาขาวิชาพระพุทธศาสนาวิทยาลัยมหาพาลังกรณราชวิทยาลัยพระศุภชัยชยสุโกศิริเขตสุวรรณ 2553 ผ่ายันต์เฉพาะที่ข้าพเจ้าศึกษาพบในภาคเหนือมหาวิทยาลัยมหาพาลังกรณราชวิทยาลัยมณเฑียรพยอมยงค์ 2543 ประเพณีสืบสองเดือนล้านนาไทยพิมพ์ครั้งที่ 4 เชียงใหม่ทรัพยากรพิมพ์มหาพาลังกรณราชวิทยาลัย 2539 พระปิฎกฉบับภาษาไทยฉบับมหาพาลังกรณราชวิทยาลัยกรุงเทพมหานครโรงพิมพ์มหาพาลังกรณราชวิทยาลัยรอบทิศไวยสุศรี 2551 การศึกษาวิเคราะห์พระเครื่องในฐานะเป็นกุศโลบาย

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่๒๕๔๓พระมหาสุทนต์อภากโรอบถนการศึกษาค้นคว้าความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปรากฏในวรรณกรรมพระพุทธศาสนาเรื่องอานิสสงส์และคัมภีร์ที่ใช้เทศน์ในเทศกาลต่างๆของล้านนาวิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนานบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย๒๕๔๘พระเมธีกณจนวนโสพรหมแก้วคัดราฐในฐานะเครื่องประกอบพิธีสมโภชพระพุทธรูปในล้านนาวิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนานบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย๒๕๖๒หน้าบทคัดย่อพระศุภชัยสุก

วิชาพระพุทธศาสนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพระทัยวิทยะวิทย์อดทนโดโอชาวัฒน์ 2548 การศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาของร่างทรงกรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครในวิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตคณะพุทธศาสตร์สาขาวิชาพระพุทธศาสนากรุงเทพมหานครมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพระพรหมคุณาภรณ์ปอปปยุตโต 2548 พระพุทธศาสนาในเอเชียกรุงเทพมหานครธรรมสภาวารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่ 6 ฉบับที่ 4 มิถุนายน 2562 2021 พระพรหมคุณาภรณ์ปอปปยุตโต 2551 พจนานุกรมพุทธศาสนฉบับประมวลธรรมกรุงเทพมหานครบริษัทเอสอาร์พริ้นดิงแมสโปรดักส์จำกัดพระพิชฌญพลสวนธนาโรปโปทอง 2544 การศึกษาหลักพุทธธรรมและคุณค่าที่ปรากฏในยันต์เขียนล้านนากรณีศึกษาเฉพาะในเขตอำเภอเมืองจังหวัดลำปางในวิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตคณะพุทธศาสตร์สาขาวิชาพระพุทธศาสนาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพระมหาสุทนต์อภากโรอบถน 2548 การศึกษาค้นคว้าความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปรากฏในวรรณกรรมพระพุทธศาสนาเรื่องอานิสสงส์และคัมภีร์ที่ใช้เทศน์ในเทศกาลต่างๆของล้านนาในวิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตคณะพุทธศาสตร์สาขาวิชาพระพุทธศาสนาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพระศุภชัยชยสุโกศิริเขตสุวรรณ 2553 ฝ่ายันต์เฉพาะที่ข้าพเจ้าศึกษาพบในภาคเหนือมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยณพะยอมมยงค์ 2543 ประเพณีสิบสองเดือนล้านนาไทยพิมพ์ครั้งที่ 4 เชียงใหม่ทรัพยากรพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2539 พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกรุงเทพมหานครโรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยรอบทิศไวยสุศรี 2551 การศึกษาวิเคราะห์พระเครื่องในฐานะเป็นกุศโลบายในการปฏิบัติธรรมในวิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตคณะพุทธศาสตร์สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย๒๕๖๐สมรสณญจิตโตงานคัจฉิตศึกษาวิเคราะห์การบูชาพระรัตนตรัยของพุทธศาสนิกชนในอำเภอคูเมืองจังหวัดบุรีรัมย์วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนานบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย๒๕๖๐สาธิตยเหล็กพิทักษ์ศึกษาวิเคราะห์มหาปริสลักษณะที่ปรากฏในพระพุทธรูปสำคัญในล้านนาวิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนานบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย๒๕๖๐สุนทรกลัสมพิษการศึกษาวิเคราะห์มหาสมุทรในฐานะ

ในอำเภอเขาย้อยจังหวัดเพชรบุรี(วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ).พระนครศรีอยุธยา:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.พระครูวิบูลกิจสุนทร(เมธีสุนทร).(2554).ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการอำเภอจอมบึงจังหวัดราชบุรี(วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ).พระนครศรีอยุธยา:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.พระณัฐพงษ์สิริวิไล.(2554).บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์เขตบางพลัดกรุงเทพมหานคร(วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ).พระนครศรีอยุธยา:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตโต).(2540).จาริกบุญ-จาริกธรรม(พิมพ์ครั้งที่ 4).กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์สหธรรมมิกจำกัด.พระธีรนิติธีรธรรมโม.(2554).บทบาทพระธรรมทูตในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอำเภอบางแพ้วจังหวัดราชบุรี(วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ).พระนครศรีอยุธยา:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2565 Vol . 5 No . 1 January - June 2022 ~ 125 ~พระภพสุนทรธรรมโม.(2554).ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในอำเภอดำเนินสะดวกจังหวัดราชบุรี(วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ).พระนครศรีอยุธยา:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.พระมหาสนั่นอุดมแสงภู.(2550).กระบวนการเผยแผ่พุทธธรรมของพระธรรมทูต:ศึกษาเฉพาะกรณีพระธรรมทูตในอำเภอเทพสถิตจังหวัดชัยภูมิ(วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนา).พระนครศรีอยุธยา:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.พระเมธีธรรมภรณ์(ประยูรธมมจิตโต).(2539).พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์(พิมพ์ครั้งที่ 12).กรุงเทพฯ

๔๕๑ศิริศักดิ์อภิกคัถ์มนตรืพระครูธีรสุดพจน์และธณิกานตวรธรรมานนทกัมมัญฐานล้านนารายงานการวิจัยกรมส่งเสริมวัฒนธรรมกระทรวงวัฒนธรรม๒๕๔๘หัวหน้าวิจัยศิริศักดิ์อภิกคัถ์มนตรืและธณิกานตวรธรรมานนทการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพระบรมสารีริกธาตุกับการสร้างบ้านเมืองบนที่ราบเชิงแสนรายงานการวิจัยสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย๒๕๔๙หัวหน้าวิจัยศิริศักดิ์อภิกคัถ์มนตรืและคณะวิชาการชาติพันธุ์ใดในล้านนารายงานการวิจัยกรมส่งเสริมวัฒนธรรมกระทรวงวัฒนธรรม๒๕๖๓หัวหน้าวิจัยศิริศักดิ์

แก้วเชียงใหม่สำนักศิลปากรที่ 7 น่านศิริศักดิ์อภิกคัถ์มนตรื 2559 ขวัญนิฉัยประวัติดุริยาเจ้าศรีวิชัยเชียงใหม่กลุ่มพุทธมาลัยวารสารปณิธานปีที่ 17 ฉบับที่ 1 มกราคม มิถุนายน 2564 198 PAIDHNA JOURNAL Vol17 No1 January/June 2021 ศิริศักดิ์อภิกคัถ์มนตรืและคณะ 2557 หอไตรล้านนารายงานผลงานวิจัยกรุงเทพกรมส่งเสริมวัฒนธรรมกระทรวงวัฒนธรรมศิริศักดิ์อภิกคัถ์มนตรืธณิกานตวรธรรมานนท 2559 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพระบรมสารีริกธาตุกับการสร้างบ้านเมืองบนที่ราบเชิงแสนรายงานการวิจัยเชิงรายมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่รายสงวนโชติธุสธรณ์ 2515 ประชุมตำนานล้านนาไทยกรุงเทพฯ โอเดียนสโตร์